STRIPSCHRIFT

Stripschrift

JULES
ADRI VAN KOOTEN

NUMMER 379 * €6,50

MAARTEN
VANDE WIELE

REDACTIO

Wij Nederlanders mogen mensen graag in hokjes stoppen. Het is overzichtelijk, het damt onnodige en oeverloze discussies in en het is meteen duidelijk welk vlees je in de kuip hebt. Laten we daarom eens striptekenaars op die manier classificeren.
Je hebt de prutsers: zij die vaak tegen beter weten in zonder enig talent - maar vaak wel met liefde - hun ding doen. Je hebt het aanstormende talent: de categorie die je enerzijds nog kunt betrappen op schoonheidsfoutjes, maar waar anderzijds de klasse van afdruipt. Je hebt de topklasse: zij die gelauwerd zijn, bewierookt worden en gerenommeerde stripseries achter hun naam hebben staan die moeiteloos generaties overleven. En tot slot heb je nog een zeer kleine groep in de buitencategorie.
Wie in welke groep thuishoort laten we normaliter graag aan de lezers over, maar recent is er wat ons betreft één tekenaar toegetreden tot de buitencategorie. Niemand minder dan Hanco Kolk is door *The New Yorker* gevraagd om vijf paginagrote tekeningen te maken. Kolk leverde reeds klassewerk af met onder andere *Meccano*, *Gilles de Geus*, *Single* en vorig jaar nog *Club Paradise*, maar deze opdracht zorgt ervoor dat hij plaats mag nemen naast Joost Swarte en Ever Meulen.
Geef die man een stoel!

OMSLAG

Maarten vande Wiele tekende de illustratie op het omslag van dit nummer voor het affiche van een Eldorado-feest – een homoparty in de Gentse Culture Club – enkele jaren geleden. De inspiratie voor de afbeelding haalde hij uit de tv-serie *Charlie's Angels;* Charlie is in Vande Wiele's visie nu echter een homo. De hierbij geplaatste alternatieve illustratie diende het zelfde doel maar is uiteindelijk nooit gebruikt. Gemak dient de mens dacht Vande Wiele: hij gebruikte voor beide illustraties dezelfde gezichten, zij het met wat kleine aanpassingen.

Gratis Kolk bij sterilisatie

Wie zich nu laat steriliseren, krijgt gratis het boekje *Zaad* van Hanco Kolk. 'Een prachtige uitgave', meent de auteur zelf. 'Verzorgd door Borinka, die ook het omslag van Strips in stereo heeft verzorgd. Nooit eerder is er zó'n mooi vormgegeven boekje van me verschenen.'
Zaad, het relaas van Kolks eigen sterilisatie, verscheen eerder dit jaar in afleveringen in *De Volkskrant* en de vereniging van Nederlandse urologen vond het zo mooi dat besloten werd er een relatiegeschenk van te maken. Een fijne herinnering aan de dag dat u uw mannelijkheid in de operatiekamer achterliet. De productie was in handen van Comic House.
Het gaat goed met Hanco Kolk. Hij heeft al vier keer als gast opgetreden tijdens de tournee van muzikant Spinvis. 'Ik maak dan tekeningen die zijn geïnspireerd op zijn nummers. Het publiek ziet mijn tekeningen ontstaan op een groot scherm. Tijdens het nummer *Flamingo*, bij voorbeeld, teken ik eerst een zonsondergang, die tekening 'evolueert' in een flamingo en die eindigt dan in de personificatie van de Dood.' Behalve Kolk maken ook andere gasten hun opwachting tijdens de concerten van Spinvis, zoals dichter Simon Vinkenoog en acteur Hans Dagelet. 'Spinvis houdt van allerlei verschillende vormen van theater. Net als ik heeft hij een brede belangstelling, dus we passen wel bij elkaar.'
Voor het sjieke links-liberale Amerikaanse literaire opinieblad *The New Yorker* gaat Kolk bovendien vijf tekeningen

INHOUD

2 **ACTUA**

12 **STARS & STRIPS**
Olav Beemer

14 **MAARTEN VANDE WIELE**
Teus de Kruijf

19 **MANON KOMT...**
Manon Albers

20 **JULES**
Werner Bossmann

26 **ADRI VAN KOOTEN**
Olivier Wortel

31 **BITS & PIECES**
Ben Bits

32 **MARVEL BESTORMT HOLLYWOOD**
Edward Gross

38 **DE BOVENTOON**

50 **HEINZ SERVICE SPREAD**

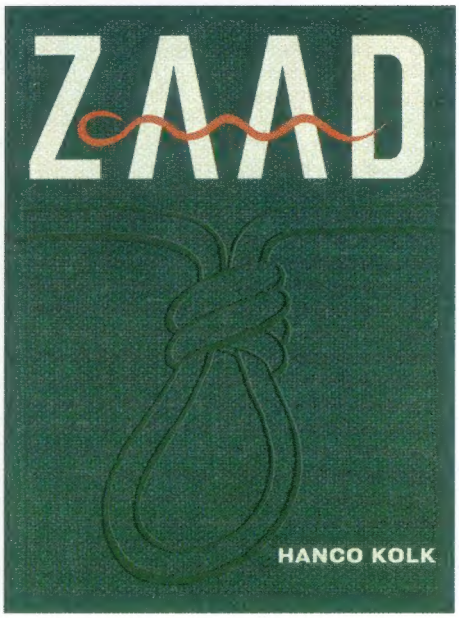

Het stadium van afscheid nemen is begonnen.
IK WEET NIET EENS HOE HET SMAAKT. IK HEB NOG NOOIT ZAAD GEPROEFD.
IK WEL.
NIET VAN MIJ!
SORRY.

Andere taktiek om met lastige dingen om te gaan: de bevrijdende lach!
IK WORD BINNENKORT GESTERILISEERD, DUS ALS JE EEN KIND VAN ME WIL, GAAT DAT NIET DOOR.
JAMMER. ECHT. EEN DROOM AAN SCHERVEN.
HAHAHAHAA!

maken die voortbouwen op zijn roemruchte serie rond Casanova. Art director van het blad Owen Philips heeft Kolk gevraagd om iets te doen met Casanova in New York. 'Ik vond dat heel raar, want Casanova is natuurlijk nooit in New York geweest, maar op een gegeven moment bedacht ik me dat hij zich overal waar hij kwam, altijd meteen begon in te likken. Nou, dat gaat hij nu ook in New York doen, zich inlikken in de hogere kringen van die stad. Hij zal uiteindelijk ook wel bij Donald Trump terechtkomen.'

Sinds 4 september loopt op tv bij Talpa ook weer een nieuwe serie van het televisieprogramma *De Slimste*, gepresenteerd door Linda de Mol, waarin Kolk moet laten zien hoe slim hij is. 'Er was een redacteur van dat programma bij mij thuis, toen hebben we al een rondje gerepeteerd. Moest ik zeggen wie de laatste vijf pausen waren. Als ik geluk heb, krijg ik straks een vraag over Picasso, maar met een beetje pech krijg ik zo'n vraag en ga ik dus af.'

Bij het ter perse gaan van dit nummer van *Stripschrift* was de uitzenddatum nog niet bekend.

PB

Canadese belandt in Nederland

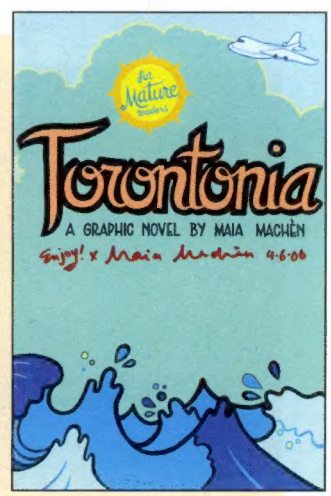

Maia Machèn – geboren in 1980 in Canada – was met een standje aanwezig tijdens de afgelopen Stripdagen Haarlem. Daar signeerde ze naar hartelust haar 'grafische roman' *Torontonia*. Opmerkelijk: geen signatuur aan de binnenkant, zoals alle andere tekenaars gewoonlijk doen, maar op het omslag! Het typeert haar eigenzinnig optreden.

Machèn kwam in 1999 naar Nederland om te studeren aan de kunstacademie in Den Bosch. Opgeleid tot beeldend kunstenaar begon ze steeds vaker te tekenen, onder andere voor het undergroundblaadje *Crap*. Inspiratie voor haar eerste echte strip vond ze in een verbroken relatie: nadat ze even was teruggegaan naar Canada, bleek na terugkomst in Nederland de ware liefde van dat moment ernstig bekoeld. Er volgde een onzekere periode vol liefdesverdriet, emotionele verwarring en een nieuwe, obsessieve relatie. Machèn kreeg de onrust in haar hoofd onder controle door een denkbeeldig verblijf op het fantasie-eiland Torontonia.

Deze persoonlijke ontdekkingsreis naar liefde en geluk verwerkte ze vanaf 2004 in de beeldroman *Torontonia*, met steun van de Nieuwe Brabantse Kunst Stichting. De uitgave (ISBN 90-810411-1-8) is verkrijgbaar via *www.maiamachen.com* of via de betere stripwinkel. RS

→ SUVAAL

WAT ZIE JIJ ER VROLIJK UIT!
HET LAATSTE, ONTBREKENDE BOMMELDEELTJE.
NU HEB IK EINDELIJK ALLES!
AH, DIT IS DE GELIJMDE VERSIE...
'GELIJMDE' VERSIE?

DE STRIPWERELD LEEFT, EN HOE! OP DEZE PLAATS GEEFT STRIPCOLUMNIST ERWIN SUVAAL HIEROP ZIJN PERSOONLIJK COMMENTAAR.

ERWIN.SUVAAL @STRIPSCHRIFT.NL

Stripschrift present tijdens De Stripdagen in Houten

Uw lijfblad is natuurlijk aanwezig op De Stripdagen in Houten op zaterdag 30 september en zondag 1 oktober 2006.
En we nemen uiteraard weer leuke tekenaars mee.

Op zaterdag Willy Lohmann (*Kraaienhove*, *Marco Silvester*: uit de reeks *Nederlandse Stripparels*) en Peter de Wit (*Sigmund*).
's Ochtends wordt op het festivalpodium het eerste exemplaar van *Sigmund 15* feestelijk gepresenteerd, daarna start de exclusieve signeerverkoop met Peter de Wit op de stand van *Stripschrift*.

Op zondag Willy Lohmann, Erwin Suvaal (ondermeer werkend voor *Stripschrift*, *Myx*, *Computable*) en Pieter Geenen (*De voor-uitgang*, *Anton Dingeman*).
Rond het middaguur neemt Pieter Geenen het eerste exemplaar in ontvangst van het boek *Getekende tijd – Wisselwerking tussen geschiedenis en strips* van auteurs Kees Ribbens en Rik Sanders. Dit is een co-productie van uitgeverij Stripstift en de historische uitgeverij Matrijs. Bij Stripstift verschijnt het boek in de *Stripschrift Secundair*-reeks met een speciaal gemaakt tijdmachine-omslag van Geenen.

FOTO TJABELE HEIER

Nu te koop!

Nu te koop!

Nu te koop!

www.stripschrift.nl

ADVERTENTIE

PELLUCIDAR *Strips & Curiosa*

U kunt bij ons terecht voor 2e hands & antiquarische strips en uiteraard wekelijks de allernieuwste titels. Verder verkopen wij veel stripcuriosa zoals posters, zeefdrukken, originelen, strippuzzels, poppetjes en beelden.
Totaal een zeer ruime keus van meer dan 30.000 eenheden!
Wij zijn *gespecialiseerd* in reeds uitverkochte strips.
Als een album niet op voorraad is, dan kunt u *GRATIS* gebruik maken van onze zéér actieve zoekdienst. Een mail met uw manco's is al voldoende.

PELLUCIDAR *Strips & Curiosa* * Nieuweweg 6, Groningen
* *Wij zijn geopend op dinsdag - vrijdag van 11.00-18.00 en zaterdag van 10.00-17.00* *
Tel. 050-3684414 * Mail: pellucidar@planet.nl * Web: http://members.lycos.nl/pellucidar

Prijzen en penningen

De Stripdagen in Houten staan dit jaar in het teken van 'strips en film' (zie ook het artikel *Marvel bestormt Hollywood* vanaf pagina 32). Verder wordt Gerard Leever (*Het Felix Flux museum*, *Oktoknopie*, *Gemengd dubbel* en *Suus & Sas*) in het zonnetje gezet als winnaar van de Stripschapprijs 2006. Ook vinden diverse andere prijsuitreikingen plaats, zoals de P. Hans Frankfurtherprijs, de jaarprijs voor bijzondere verdiensten. Die gaat naar het project *Strips in stereo* met als drijvende krachten Jean-Marc van Tol en Gerrit de Jager. Verder zijn er nog de Bulletje & Boonestaak-schalen (als eerbetoon aan stripmakers van het eerste uur) voor Jan van Haasteren (*Tinus Trotyl*, *Erik & Opa*), Willy Lohmann (*Kraaienhove*) en Raymond Bär von Hemmersweil en Jan van Reek, de makers van *Wipperoen*.
Ook zullen nog de jaarlijkse albumprijzen bekend worden gemaakt.
De genomineerden zijn verdeeld over zes categorieën:

Gleever gefeliciteerd!

Categorie: Nederlands Avontuur en Vermaak

- *Esther Verkest 3: Van de hak op de tak*, door Kim Duchateau (Oogachtend)
- *Franka 19: De reis van de Ishtar 1: Het zwaard van Iskander*, door Henk Kuijpers (Franka)
- *Single 5: Cocktail*, door Peter de Wit (tekst) en Hanco Kolk (tekeningen) (Harmonie)

Categorie: Nederlands Literair

- *Kort Amerikaans - Een beeldverhaal 1*, door Jan Wolkers (tekst) en Dick Matena (tekeningen) (Bezige Bij)
- *Michieltjes jongenshart*, door Michiel van de Pol (Silvester)
- *De nieuwe hemel*, door Mark Hendriks (Oog & Blik)

Categorie: Nederlands Jeugd

- *De Bamburgers 1: De nationale feestdag*, door Fritz van den Heuvel (tekst) en Simon Spruyt (tekeningen) (Silvester)
- *Orphanimo!! 8: De zoon van Vallalkozo*, door Ivan Adriaenssens, Luc Vincent en Michaël Vincent (Standaard)
- *Plankgas & Plastronneke 1: Cooool*, door Urbanus (tekst) en Dirk Stallaert (tekeningen) (Standaard)

Categorie: Buitenlands Avontuur en Vermaak

- *Robbedoes & Kwabbernoot 1: Versteende reuzen*, door Fabien Vehlmann (tekst) en Yoann (tekeningen) (Dupuis)
- *Peter Pan 6: Het lot*, door Régis Loisel (Arboris)
- *Trollen van Troy 8: Rock'n Troll Attitude*, door Scotch Arleston (tekst) en Jean-Louis Mourier (tekeningen) (Talent)

Categorie: Buitenlands Literair

- *Aantekeningen voor een oorlogsverhaal*, door Gipi (Oog & Blik)
- *De arm van de tekenaar*, door Ole Comoll Christensen (Bee Dee)
- *Kleine West Coast Blues*, door Jean-Patrick Manchette (tekst) en Jacques Tardi (tekeningen) (Oog & Blik)

Categorie: Buitenlands Jeugd

- *Kleine Robbe 12: 't Is me wat moois*, door Tome en Janry (Dupuis)
- *Koning Snotneus 2: Adalbert is de draad kwijt*, door Lewis Trondheim (tekst) en Fabrice Parme (tekeningen) (Silvester)
- *Shaman King 1, 2* en *3*, door Hiroyuki Takei (Kana)

Voor algemene informatie over standhouders, exposities, activiteiten en aanwezige tekenaars: kijk op ***www.stripdagen.nl***, de festivalsite van Het Stripschap. Voor het laatste nieuws surf je naar ***www.stripschrift.nl***

ADVERTENTIE

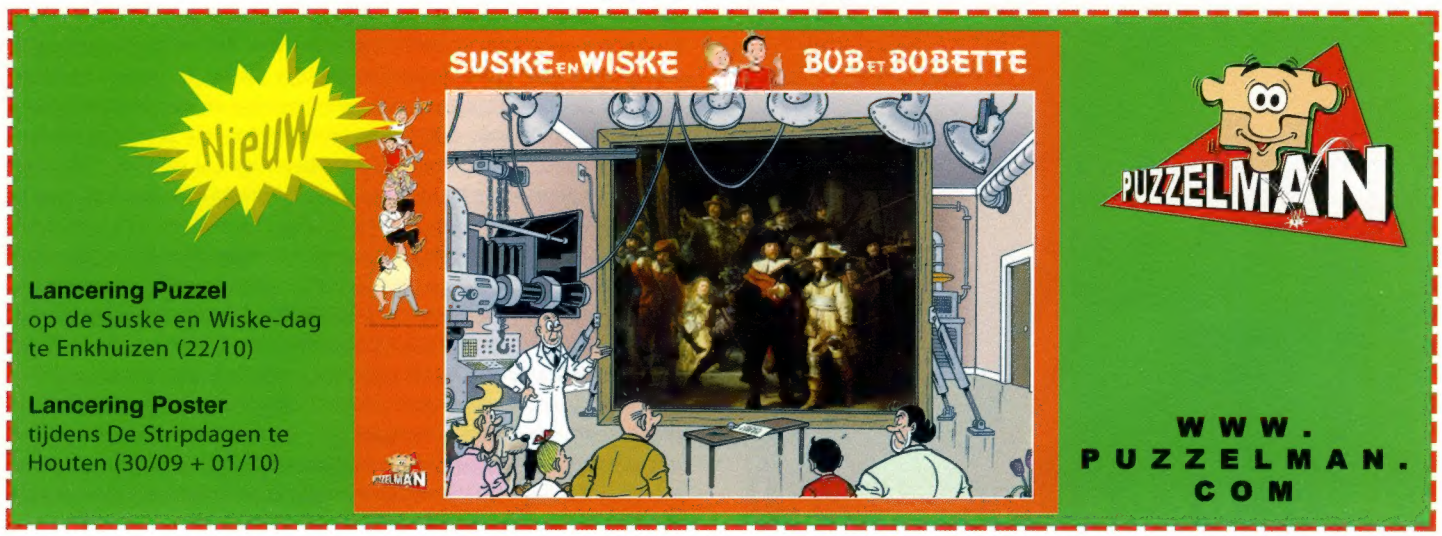

ADVERTENTIE

NU TE KOOP!

Getekende tijd
- Wisselwerking tussen geschiedenis en strips door Kees Ribbens & Rik Sanders

ISBN 90-74539-00-9
Softcover
full colour
104 bladzijden
€12,95

In dit boek laten de auteurs hun licht schijnen op de oorsprong van het beeldverhaal en de ontwikkeling die dit medium daarna in grote lijnen doormaakt.

Te bestellen door €15,20 (incl. verzendkosten) over te maken op girorekening 9347590 t.n.v Stripstift, Rotterdam o.v.v. uw volledige naam en adres. Vermeld ook 'Getekende tijd'
Voor de zekerheid kunt u separaat een e-mail sturen aan uitgever@stripschrift.nl met uw adresgegevens. U ontvangt dan ook wekelijks de Stripschrift-nieuwsbrief.

www.stripschrift.nl

Loftrompet met dissonanten

Marten Toonder overleed in de zomer van 2005. Huisuitgever De Bezige Bij heeft als hommage aan deze grootheid van het Nederlandse beeldverhaal een bundel uitgebracht waarin eenenveertig tekenaars in woord en beeld de loftrompet steken. Het resultaat is een gevarieerd boek met fraaie bijdragen, maar ook enkele dissonanten.
Was Tom Poes maar hier – Een hommage aan Marten Toonder (ISBN 90-234-1917-0, 100 pagina's, kleur, sk, €15) begint met een mooi, persoonlijk voorwoord van **Dick Matena**. Hij vertelt hoe hij in een kleine

ADVERTENTIE

De vergeten vluchtelingen

Dat is de titel van het mini-album dat Studio Vandersteen tekende op verzoek van Stichting Vluchteling. Het album werd op 25 augustus gepresenteerd in Safaripark Beekse Bergen en werd het weekend erna voor het eerst verkocht tijdens het Brabants Stripspektakel te Valkenswaard waar ook het tekenaarsduo Luc Morjaeu en Peter van Gucht aanwezig was om het boekwerkje van een krabbel of tekening te voorzien. Stichting Vluchteling – een samenwerkingsverband van kerken, maatschappelijke instellingen en hulporganisaties dat zich inzet voor vluchtelingen en ontheemden in de derde wereld en Oost-Europa – wil met dit album de kinderen, maar ook hun ouders en grootouders laten kennismaken met het vaak barre bestaan van de vluchtelingen. Susanne Jonker van Stichting Vluchteling vertelt dat ze hebben gekozen voor een verhaal in stripvorm om ook kinderen op een meer begrijpelijke manier te kunnen bereiken. 'Normaal kiezen we voor een wat meer politieke of journalistiek volwassen aanpak en dit keer voor het bij kinderen hopelijk populaire medium strip. De contacten met Studio Vandersteen lopen al geruime tijd', aldus Jonker. 'We hebben de tekenaars van alles verteld over vluchtelingen en hen veel foto's laten zien. Op die manier hebben ze zich een beeld gevormd en zijn ze tot ingrediënten gekomen zoals de scène van de lange rij wachtenden voor water en het schooltje waarbij wordt lesgegeven met tekeningen in het zand.' In het stripboekje op A5-formaat belanden Suske en Wiske samen met Jerom en Lambik tijdens een safaritoer in een vluchtelingenkamp dat wordt geterroriseerd door een vijandige militie die zonder mededogen moordt (niet in beeld natuurlijk) en de ontheemden berooft van water-, medicijn- en voedselvoorraden. Gelukkig is Jerom net op tijd ter plaatse om het gespuis een lesje te leren. Behalve het twaalf pagina's tellende stripverhaaltje is het boekje gevuld met quizjes en puzzels. Het is bij de stripspeciaalzaak te koop, maar ook via de

kamer staat in het Rosa Spier Huis waar Toonder een halfuur eerder overleden is en hoe er vervolgens allerlei gedachten bij hem te binnen schieten over de bijzondere relatie met zijn leermeester. Daarna volgen eenenveertig eerbetonen van tekenaars, soms in combinatie met hun scenarist. Daar zitten veel striptekenaars tussen (grote en kleine namen), diverse cartoonisten en een enkele 'vreemde eend in de bijt', zoals rechtbanktekenaar **Chris Roodbeen** en illustrator **Tjalling Houkema**.

Was Tom Poes maar hier – Een hommage aan Marten Toonder biedt een staalkaart aan verschillende reacties in diverse stijlen. Veel tekenaars hebben hun beste beentje voor gezet, waaronder **Guido van Driel, Evert Geradts, Daan Jippes, Henk Kuijpers, Minck Oosterveer/Willem Ritstier** en **Typex**. Opvallend is dat de bijdragen van de meeste cartoonisten, zoals **Peter van Straaten, Joep Bertrams, Peter Vos, Stefan Verwey** en **Reid, Geleijnse & Van Tol**, enigszins tegenvallen. Gemakzucht voert vaak de boventoon. Misschien wreekt zich hier een gebrek aan affiniteit met het maken van strips.

Helaas wordt de bundel ontsierd door een aantal storende fouten: 'Martem Toonder' in de inhoudsopgave, **Peter van Dongen** en **Gerard Leever** die in hun korte bio een Stripschapprijs (consequent fout aangeduid als Stripschapsprijs) krijgen toegeschreven (moet albumpenning zijn) en **Jan Kruis** bij wie als enige juist de vermelding ontbréékt dat hij deze oeuvreprijs gewonnen heeft. Jammer zijn ook de miskleunen op het vlak van de bijdragen. Zo meldt tekenaar **Marc Terstroet** dat hij weinig heeft met Toonders tekenstijl en zijn personages altijd 'erg braaf en burgerlijk' vond: een stelletje aangeklede dieren uit de kinderboerderij'. Scenarist **Mick Peet** (*Agent Orange*) maakt het nog het bontst: die schrijft doodleuk dat hem het Toonder-oeuvre 'vrijwel geheel onbekend is° Bij Toonder stond voor mij de presentatie de inhoud in de weg. Zijn vorm is hybride: een rijtje plaatjes met platte tekst eronder. Bovendien vind ik de beer wat belegen en de poes irritant bijdehand.' Had dan netjes bedankt voor zo'n hommage! En, zoals **Peter Pontiac** stelt: 'Wie beweert dat Toonders werk oubollig en niet meer van deze tijd is, verdenk ik ervan eigenlijk nooit serieus een verhaal te hebben gelezen.' RS

website van de stichting te bestellen; op *www.stichtingvluchteling.nl* vind je alle informatie.

Suske en Wiske treden behalve in stripvorm ook *live* op in Nederland. In navolging van de zeer succesvolle *Suske en Wiske*-dag in het Belgische Bokrijk, afgelopen zomer, is het Noord-Hollandse Enkhuizen op 22 oktober *the place to be* voor de Nederlandse *Suske en Wiske*-fan. Daar vindt op een sfeervolle locatie in het Zuiderzeemuseum een *Suske en Wiske*-manifestatie plaats. Het programma dat van 10 tot 18 uur loopt, kent ondermeer speurtochten, knutselworkshops, optredens en een *look-a-like*-verkiezing. Uiteraard is ook daar het tekenaarsduo Morjaeu/Van Gucht present.

Het Zuiderzeemuseum speelde al eerder een rol in het album *De gulden harpoen*. Dat album verschijnt binnenkort in een speciale editie als hardcover met linnen omslag in opdracht van Rotteveel M4 Vastgoedontwikkeling die het als relatiegeschenk gaat inzetten. Behalve in Enkhuizen draven de tekenaars ook in Almere op. Op zondag 26 november signeren ze in het plaatselijke Stadshart een speciale Almeerse uitgave van *Suske en Wiske* bij stripwinkel Het Beeldverhaal. TdK

Bries PRESENTEERT

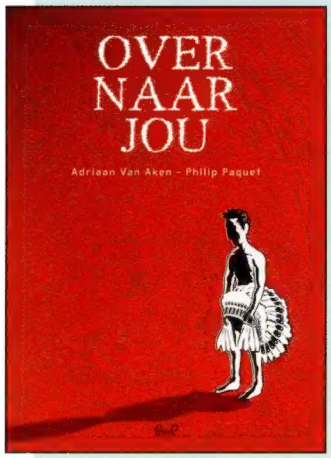

Over naar jou
Een late twintiger.
Pas afgestudeerd en werkzoekend. Probeert zijn leven op orde te krijgen. Hij huurt een appartement in de stad. Met zijn vriendin. Een appartement dat mogelijk iets te duur is voor hem. Er is ook sprake van een kat. Het is volop verkiezingstijd. Dat is aan alles te merken. Behalve aan de hoofdfiguur zelf. Het gaat aan hem voorbij.

Softcover, 72 p.,
zwart/wit met steunkleur
€12,00

'Over naar jou', oorspronkelijk geschreven als een theatertekst, werd door Philip Paquet in een zeer persoonlijk en sterk stripidioom omgezet.

*SPECIALE EDITIE MET SOUNDTRACK: ENKEL TE BESTELLEN BIJ BRIES

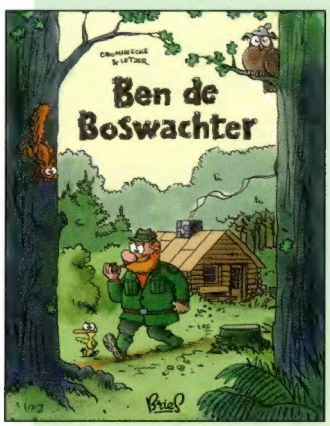

Ben de Boswachter I
Wie heeft er zich nooit eens laten meeslepen door zijn fantasie tijdens een eenzame wandeling in het bos? De grillige vormen van takken, het geritsel van bladeren... 'Hé, daar is iemand! Wie kan het zijn? Misschien een mol... die in zijn vrije tijd voor de ontmijningsdienst werkt, of... of is het misschien een zwalpend hert dat dringend een maagspoeling nodig heeft?'
Dit album zal uw gekste fantasieën bevestigen tijdens een rondleiding in de wondere waanzinnige groene wereld van Ben de Boswachter...

Hardcover, 48 p.,
full colour €12,50

Het nieuwe album van Luc Cromheecke en Laurent Letzer: niet te missen!

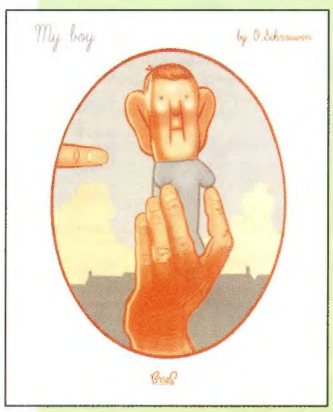

My Boy
Het langverwachte debuutalbum van Olivier Schrauwen!
In een tekenstijl die sterk refereert aan de Amerikaanse Little Nemo-tekenaar Winsor McCay (1867-1934), tovert Olivier Schrauwen met zwier 5 surrealistische kortverhalen over een vader en zijn onooglijk klein en lelijk zoontje uit zijn hoed. Met 'My Boy' presenteert Olivier Schrauwen zich als de erfgenaam van de Amerikaanse stripmeesters en het Belgisch surrealisme.

Softcover, 64 p.,
full colour €15,00

Meer info over deze en andere nieuwigheden op: www.bries.be

ADVERTENTIE

AKIM
Stripantiquariaat

groot in keuze(meer dan 40.000 eenheden)
nieuw/gebruikt en antiquarisch

p/a Ulgersmaweg 147 te Groningen
www.stripantiquariaat.nl

ADVERTENTIE

STRIPS & VEEL MEER!
STRIPWINKEL SJORS
STRIPS & veel meer!
Scheffersplein 1 Dordrecht
078 6142012 • stripwinkel-sjors.nl
313
driedertien®
STRIPCURIOSA
STRIPCURIOSA
Voorstraat 313 Dordrecht • 078 6489500

Glénat: 'Grenzen tussen uitgevers vervagen'

Uitgeverij Glénat – van oudsher het bolwerk van de historische Franse strip en serieuze sciencefiction-verhalen – slaat tegenwoordig een andere toon aan. De afgelopen jaren is er al een stevig manga-fonds opgezet, maar sinds kort geeft Glénat ook albums uit die je eerder bij een uitgever als Lombard of Dupuis zou verwachten. Begin oktober bij voorbeeld verschijnt – ook in het Nederlands – een gloednieuwe strip van Tibet: *Aldo Rémi.* 'Een mix tussen *Rik Ringers* en de humoristische stijl van Tibet', aldus Paul Herman van Glénat Benelux. Opmerkelijk is dat Tibet zijn nieuwe reeks over een 'held zonder werk' die in 'ongewone zaken' verzeild raakt, niet bij zijn huisuitgever Lombard heeft ondergebracht, maar bij concurrent Glénat. Volgens Herman zijn de grenzen tussen uitgevers weggevallen. 'Er bestaat geen exclusiviteit meer. Dupuis geeft bij voorbeeld een historische reeks als *De Havik* van Patrice Pellerin uit. En wij zijn niet vies van de atoomstijl'.

Dat blijkt uit de serie *Une Aventure de Simon Nian* van Yves Rodier en François Corteggiani. Deze avonturenstrip in atoomstijl – typisch Dupuis – doet zeer sterk denken aan de strips van wijlen Maurice Tillieux (*Héroic-albums, Guus Slim*). De Canadese tekenaar Rodier las niet voor niets in zijn jeugd het weekblad *Robbedoes.* Hij verwierf bekendheid met het maken van *Kuifje*-hommages (een door hem zelf afgemaakte versie van *Kuifje en de Alfakunst* liet de Fondation Hergé verbieden, maar zwerft nog steeds rond op het internet) en werkte mee aan tekenfilms van *Bob Morane, Papyrus* en *Marsipulami.*

Simon Nian is advocaat en stripliefhebber en krijgt beroepshalve steeds te maken met zaakjes die zich in het stripmilieu afspelen. Glénat heeft twee albums uitgegeven, een derde is in de maak. Wie het Frans niet machtig is, kan terecht in het Duits: het maandblad *Zack* publiceert de strip. Of *Simon Nian* ooit in het Nederlands uitkomt, hangt af van de verkoop in Frankrijk, aldus Herman. Loopt de serie goed, dan ligt een vertaling voor de hand.

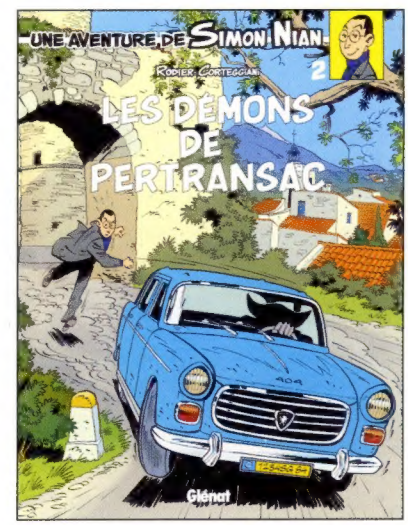

Een ander opmerkelijk project bij Glénat is de *Collection Patrimoine BD*, samengesteld door Henri Filippini (*Vecu*). In deze erfgoed-collectie worden strips uit de jaren vijftig en zestig opgenomen die de basis vormden voor de latere carrières van Franse stripmakers. Onlangs verscheen het fraai vormgeven boek *Nanar, Jujube et Piette*, de humor-strip over een jongetje, een vos en een meisje die Marcel Gotlib publiceerde in *Vaillant* (1962-1965). Zijn bekendste stripheld Lobbes maakt in deze strip zijn opwachting (in Nederland figureert dit drietal juist in het eerste *Lobbes*-album, waarna de vos Foxie uitgroeit tot Lobbes' sidekick). In het kloeke boekwerk staan als bonus nog voorbeelden van andere oer-strips van Gotlib, zoals *Gilou, Puck et Poil* en *Klop.* Volgens Herman zal er in deze *Patrimoine*-reeks in ieder geval nog vroeg werk verschijnen van Paul Gillon, Claire Brétecher en Uderzo. RS

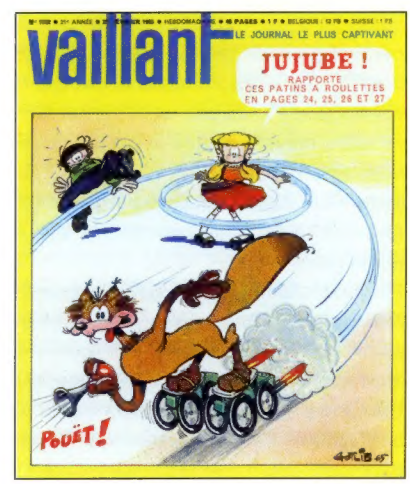

Spirou und seine Autoren

In *ZACK Dossier 2: Spirou und seine Autoren* (Mosaik Steinchen für Steinchen, ISBN 3-932667-60-3, 96 pagina's, kleur, hk, €39) portretteren Volker Hamann en Martin Surman de tekenaars die zich achtereenvolgens met de stripheld Robbedoes hebben beziggehouden: van de bedenker Rob-Vel via Jijé, André Franquin, Yves Chaland, Tome en Janry tot de hedendaagse tekenaars Jean-David Morvan en José-Luis Munuera.

Tegelijkertijd steekt de lezer veel op over de geschiedenis van het gelijknamige weekblad dat voor het eerst werd gepubliceerd in 1938. Het boek is zeer verzorgd uitgegeven en bevat veel mooi en vaak zeldzaam illustratiemateriaal. De (uiteraard Duitse) *comicographie* met alle *Robbedoes*-verhalen per tekenaar gerangschikt lijkt zeer compleet, zoals we van onze *gründliche* oosterburen mogen verwachten. DR
Meer info: *www.zack-magazin.com*

Stemmig beeld van Roelof Wijtsma

Roelof Wijtsma, onder meer bekend van zijn debuut-stripalbum *Getekend...*, een duistere thriller met mooie beelden in verf, gewassen inkt, krijt en collages, is tevens muzikant bij de band Pale Children. Het is daarom min of meer vanzelfsprekend dat hij het fraaie *art work* verzorgde voor de recente cd van de band, onder de gelijknamige titel *Pale Children*.
Zijn illustratiewerk is geheel in stijl met de duistere en soms onheilspellende muziek van de groep, die zijn wortels heeft in de *new wave*-muziek uit de vroege jaren tachtig, geïnspireerd door muziek van The Cure en Joy Division, terwijl de teksten teruggrijpen op gothic auteurs als Edgar Allan Poe en Alfred Tennyson. DR
Meer info: *www.palechildren.nl*

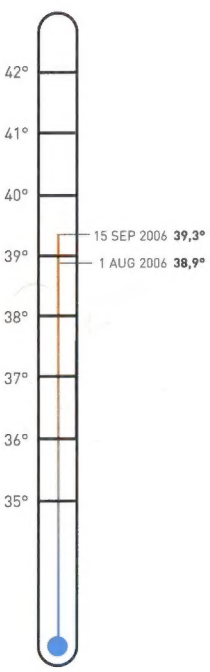

De mangameter (deel 6)

Dat manga belangrijk kunnen worden, bewijst de enorme populariteit in Duitsland. Iedere stripwinkel heeft schappen vol manga naast de gangbare strips staan. Volgens de uitbater van de winkel Nic's Comics in Düsseldorf – recente ontmoet – is het mangafenomeen de redding geweest van de Duitse stripmarkt. Grote uitgevers als Egmont en Carlsen zouden eigenlijk met strips hebben willen stoppen. Door het onverwachte succes van manga, die ze uit arren moede zijn gaan uitgeven, kunnen ze blijven doorgaan met het financieren van andere stripuitgaven. In zijn ogen betekent de populariteit van de Japanse strips tevens voor stripwinkels de redding. 'Anders was het runnen van een winkel haast niet meer te doen geweest. Zonder manga zijn strips in Duitsland een verschraalde markt geworden.'
Of het in Nederland ooit zover komt, valt te bezien. Maar het kan snel gaan. Uitgeverij Glénat laat alvast weten dat het aanbod van nieuwe boeken in 2007 voor 50 procent uit manga zal bestaan. Een voorbode? Glénat start in ieder geval met nieuwe reeksen als *DN Angel* (Yukiru Sugisaki), *Gunnm* (Yukito Kishiro) en *Nausicaa* (Hayao Miyazaki).
De meest opzienbarende manga van de laatste maanden komt van uitgeverij L: het eerste deel van Osamu Tezuka

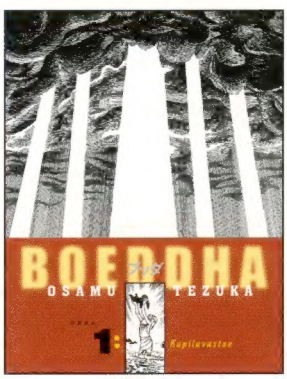

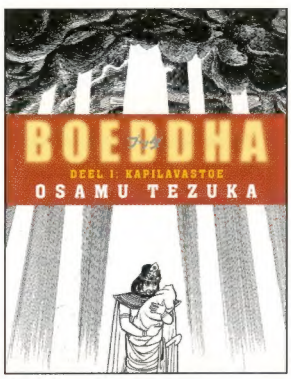

(1928-1989) literaire meesterwerk *Boeddha* zag het levenslicht. Het resultaat: een prachtig verzorgde uitgave in harde kaft met gelukkig de voor de westerlingen normale leesrichting! Tezuka hanteert een tekenstijl die toegankelijk is voor lezers die niet aan manga zijn gewend. *Boeddha* leent daarom goed voor een eerste, zij het spirituele kennismaking met de Japanse strip. In november volgt reeds het tweede deel. Saillant detail is dat de uiteindelijke cover van deel 1 een andere is dan die in de bestelbrochure voor de boekhandels en stripspeciaalzaken staat.
Van enige mangakoorts is zo langzamerhand toch wel sprake. De mangameter blijft stijgende en haalt ditmaal 39,3 °C. RS

→ WEBFLITSEN

IN HET KORT STAAN HIERONDER EEN AANTAL ONLINE-NIEUWSBERICHTEN UIT DE AFGELOPEN PERIODE. WILT U DE VOLLEDIGE VERSIE NALEZEN, SURF DAN SNEL NAAR WWW.STRIPSCHRIFT.NL

➲ **15 AUG De legendarische voetballer Faas Wilkes (1923) is op 82-jarige leeftijd overleden. Dat meldde de Nederlandse voetbalbond KNVB vandaag. Hij vormde in de jaren vijftig met twee andere grootheden – Abe Lenstra en Kick Smit – de inspiratiebron voor de beroemde voetbalstrip *Kick Wilstra* van Henk Sprenger.**

➲ **18 AUG Typex heeft de inlay en de cd van de jubileum-uitgave van de beroemde Amsterdamse platenzaak Concerto geïllustreerd.**

Voordat hij furore maakte met zijn illustraties voor muziekblad *Oor*, werkte hij al voor deze platenboer.

➲ **21 AUG Vanaf 1 september is er – als het aan uitgeverij De Bezige Bij en *NRC Handelsblad* ligt – geen ontkomen meer aan: *Tom Poes* staat vanaf die datum een maand lang in de schijnwerpers vanwege het 65-jarig bestaan van die strip. Het wordt gevierd met vier speciale uitgaven onder de noemer 'De terugkeer van Tom Poes'.**

→ FLITSEN

Bij uitgeverij Albert René verschijnt vanaf oktober *The Ultimate Collection*. Een in harde kaft en in groter formaat uitgegeven editie van alle *Asterix*-verhalen in de nieuwe vertaling. De oplage bestaat uit duizend exemplaren per boek en ieder album is voorzien van een extra katern met schetsen voor dat betreffende album. Naar verluidt verschijnen ze per vier tegelijk en moeten eind 2007 alle 32 delen verschenen zijn. Nys-nieuws. Ieder jaar wordt tijdens het Stripfestival van Middelkerke een nieuw stripstandbeeld onthuld. Dit jaar was nummer tien aan de beurt. Jef Nys viel de eer ten deel om de striptweeling Annemieke en Rozemieke, die regelmatig in zijn serie *Jommeke* optreedt, onthuld te zien worden. In Temse, de woonplaats van Jef Nys, is een *Jommeke*-stripmuur onthuld door burgemeester Luc de Ryck. De Ryck is groot bewonderaar van Nys' werk en schreef zelfs recent een biografisch werk over de tekenaar. Het bijzondere aan deze stripmuur is dat hij in 3D is uitgehouwen. De Nederlandse *Donald Duck*-tekenaar Sander G. is door de Middelburgse politierechter veroordeeld tot 75 uur werkstraf wegens ontucht op het internet. G. werd ondermeer van seksueel getinte scheldpartijen, oneerbare voorstellen en zich naakt vertonen voor de webcam ten overstaan van 15- en 16-jarige meisjes beschuldigd. Het verschijnen van deel 50 van de reeks *De blauwbloezen* was voor uitgeverij Khani reden om het deel in een luxe uitgave op de markt te brengen. Het album verschijnt op groot formaat, bevat extra katernen en een genummerde en gesigneerde ex-libris. De oplage is 125 exemplaren. Stripreeks *De havik* van Patrice Pellerin borduurt verder op het succes van *Roodbaard*. De serie vertelt het avontuurlijke levensverhaal van Yann de Kermeur, die eerst als piraat en later als kaper door het leven gaat. Na zes albums, waarmee de eerste cyclus over de havik is afgerond, is er nu ook een speciale uitgave met de titel *Geheim archief* (Dupuis, ISBN 90-314-2816-7, 64 pagina's, kleur, hk, € 11,50) waarin De Kermeurs complete levensverhaal met achtergronden en context uit de doeken wordt gedaan. Horror, sciencefiction en fantasy zijn de drie belangrijkste ingrediënten van *Sfeerie*, een nieuw tweemaandelijks blad uitgegeven door Libripress/Orgcomicart. De inhoud bestaat uit een tiental stripverhalen variërend in lengte van één tot vijftien pagina's. Daartussendoor een korte beschouwing over de Amerikaan Arthur Suydam, wiens naam je je misschien herinnert van zijn uit 1987 stammend stripalbum *Mudwog*. Verder is een vraaggesprek opgenomen met Chris Evenhuis, die in hetzelfde nummer ook verantwoordelijk is voor een ragfijn getekend verhaal over necrofilie. De strips in dit eerste nummer zijn internationaal van aard. Losse nummers zijn verkrijgbaar bij de stripspeciaalzaak en kosten € 5,95 maar er is ook een abonnement mogelijk. Uitgeverij Sanoma probeert de in 1997 voor het eerst uitgebrachte *Super Donald Duck Power*-reeks nogmaals onder de aandacht van de lezers te brengen. De eerste twee delen – *Super Donald en de tijdpiraat* en *Gevaar van Venus* zijn gebundeld (ISBN 90-8574-188-2, 136 pagina's, kleur, sk, € 4,95). De verhalen gaan over Donald Duck in de verre toekomst, het jaar 2020. De tekeningen zijn van Italiaanse herkomst en met veel schwung maar ook veel schaduw gemaakt, wat voor een wat grimmige uitvoering zorgt. Strips in voorraad, de distributeur, bracht samen met uitgeverij Oog & Blik een *art book* uit. Het betreft het eerste deel van *Favole*, getiteld *Stenen tranen* (ISBN 90-5492-162-5, 48 pagina's, kleur, hk), over een vampier en zijn bruiden. Het gotische verhaal bevat schitterende illustraties met een duister tintje, getekend door Victoria Francés.

Laatste Tex eindelijk vertaald

Tex Willer-verzamelaar Erik van Helvoort was het al jaren een doorn in het oog. Na tien jaar *Tex Willer*-boekjes werd in 1981 het verhaal *Overval op de postkoets* in deel 128 abrupt afgebroken. Terwijl in veel Scandinavische landen en in Italië de reeks onverdroten werd en wordt voortgezet, was het letterlijk einde verhaal voor de Nederlandse versie. Toen het Erik duidelijk werd dat de reeks in andere landen wel doorging en hij door zijn verzameling en zijn website ook de nodige buitenlandse contacten opdeed, besloot hij het resterende gedeelte van het nooit afgemaakte verhaal te vertalen. Vanuit het Fins, waar de reeks dezelfde verhaalvolgorde en albumomslagen gebruikte, werden 68 pagina's door een Finse verzamelaar vertaald in het Engels waarna Van Helvoort de vertaalslag naar het Nederlands voor zijn rekening nam. Het resultaat is echter alleen nog op zijn website te zien. Van Helvoort zoekt dan ook nog een drukker die *low budget* iets voor hem kan betekenen.

De reeks *Tex Willer* stamt oorspronkelijk uit 1948 en werd bedacht door schrijver Giovanni Bonelli en in eerste instantie getekend door Aurelio Galleppini. In de loop der jaren hebben vele bekende en minder bekende auteurs aan de reeks geschreven en getekend maar deze verhalen zijn zoals gezegd, nooit in het Nederlands verschenen met uitzondering van het vierdelige *Tex – De vier moordenaars* geschreven door Claudio Nizzi en getekend door Joe Kubert. Ondermeer Jordi Bernet, Victor de la Fuente, Alfonso Font en Colin Wilson droegen hun tekensteentje bij aan de reeks. In Italië is men ondertussen toe aan deel 550, in Nederland wil Van Helvoort dus nummer 129 in boekvorm uitbrengen. TdK

Meer info: *www.texwiller.nl*

Promotaal Disney irriteert

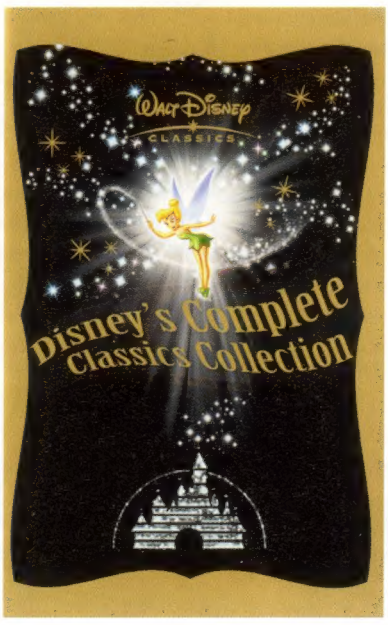

Snow White (*Sneeuwwitje en de zeven dwergen*) was in 1937 de eerste avondvullende animatiefilm van Walt Disney. De film vormt met andere succesvolle films als *Pinocchio*, *Bambi*, *Jungle Book*, *The Aristocats* en *The Lion King* de basis van wat het entertainment-concern met veel gevoel voor commercie inmiddels *Disney's Complete Classics Collection* is gaan noemen.Onlangs verscheen onder de gelijknamige titel een dvd, waarop de lekkermakertjes – trailers – van die 'klassiekers' zijn te zien, naast de al genoemde titels onder meer *Cinderella*, *Alice in Wonderland*, *Cinderella*, *101 Dalmatiërs*, *Robin Hood*, *Aladdin*, *Pocahontas*, *Tarzan*, *Atlantis* enzovoorts. Totaal 44 voorproefjes in ongeveer 60 minuten, afspeelbaar in het Engels en nagesynchroniseerd in het Nederlands en het Frans. Heel leuk om te zien, maar helaas begeleid door irritante bralstemmen, die elke film aanprijzen als 'ongeëvenaard', 'niet te missen meesterwerk', 'magisch', 'een onvergetelijk samenspel van muziek en beeld' en nog meer van die ronkende aanbevelingen. De dvd wordt (soms) cadeau gegeven bij aankoop van één van de films, maar is volgens internetberichten ook bij diverse filialen van Blokker verkrijgbaar voor €2,99. DR

Prof. Barabas

Strips, boeken en verzamelobjecten
www.profbarabas.nl

Wie zijn wij?

Welkom bij www.profbarabas.nl Wij zijn een internet-winkel op eBay, gespecialiseerd in stripboeken en alles wat daar mee te maken heeft. Na jaren als verzamelaars op de ruilbeurs van De Stripdagen te hebben gestaan, hebben wij de overstap naar de professionele hoek gemaakt.

Wat kunt u van ons verwachten?

Als verzamelaars weten wij hoe moeilijk en frustrerend het kan zijn om te kopen via internet. Dan heeft u nét dat ontbrekende deel gevonden en dan wordt uw aankoop in een gewone enveloppe toegestuurd. Gevouwen, gebogen en slijtage aan de randen tot gevolg. Wij versturen al onze boeken in speciale kartonnen dozen! Op deze manier bent u verzekerd van een veilige verzending.
Wat u koopt, krijgt u! Staat er in de advertentie *'in hele mooie staat'* dan is hij dat ook! In de beschrijvingen van de artikelen vermelden wij de staat en alle door ons waargenomen afwijkingen. Wij beslissen niet of een boek in de omschreven staat in uw verzameling past: dat doet u!

Hoe werkt het?

Ga naar onze website www.profbarabas.nl
Aan de linkerkant van de startpagina ziet u een lijst met winkelcategorieën. Klik uw verzamelgebied aan en u krijgt een overzicht van al onze beschikbare artikelen binnen het gekozen gebied! Aangezien wij een eBay-winkel zijn moet u eerst inloggen op eBay. Een account is zo gemaakt!
Er zijn twee soorten aanbiedingen: veilingen en winkelartikelen. De veilingen hebben een begin- en eindtijd. Diegene met het hoogste bod bij afloop is de gelukkige! Wij moeten leveren tegen de winnende prijs! Zelfs als dit supergoedkoop is!
De winkelartikelen hebben een vaste prijs. Zodra u deze koopt sturen wij u na afloop een e-mail-rekening met alle gegevens toe

www.profbarabas.nl

Beursaanbieding:

Geen verzend-kosten!

Binnen Nederland:
bij aankopen vanaf €55

Binnen Europa:
bij aankopen vanaf €105

(Deze aanbieding geldt tot 1 december 2006)

Strips, boeken en verzamelobjecten koop je op
www.profbarabas.nl

Prof. Barabas

prof.barabas@chello.nl
06-1611 08 88
K.v.K. 24393165

ADVERTENTIE

ADVERTENTIE

Het BeeldVerhaal

Gespecialiseerd in:

- Graphic Novels
- Europees
- Objecten
- Small Press
- Manga's

Complete :

- Calvin & Hobbes
- Farside
- Little Nemo
- New Yorker

"voor de gulzige lezer"

kinkerstraat 162-164, amsterdam
www.het-beeldverhaal.nl

STARS & STRIPS

HERSTART

Het nieuws is al een tijdje bekend, maar daarom niet minder noemenswaardig. Bij DC Comics lanceert de imprint WildStorm deze herfst een reeks series die valt onder de noemer 'oud in een nieuw jasje'.

Ooit begon WildStorm als onderdeel van Image Comics en halverwege de jaren negentig waren daar de tekenaars vaak belangrijker dan de schrijvers. Niet zo vreemd, want de studio stond (en staat nog) onder leiding van de populaire tekenaar Jim Lee. De laatste jaren is de nadruk over de gehele linie meer op de schrijvers komen liggen. Komende tijd herstart WildStorm een handvol oude series met aan het roer niets dan grote namen. Kortom, de veelal vergane glorie van toen wordt gecombineerd met schrijvers en tekenaars die hun sporen ruimschoots hebben verdiend.

Zo liggen eind september nieuwe nummers van de klassiekers *Wildcats* (door Grant Morrison en bedenker Jim Lee) en *Wetworks* (door Mike Carey en bedenker Whilce Portacio) in de winkels. In oktober worden die titels aangevuld met *The Authority* (Grant Morrison en Gene Ha), *Deathblow* (Brian Azzarello en Carlos D'Anda) en *Gen13* (door Gail Simone en Talent Caldwell). Later volgen *The Midnighter* en *Stormwatch*. Het is duidelijk dat WildStorm hier wat schrijvers betreft behoorlijk vist in de eigen achtertuin van DC-talenten. Vooral met Morrison (schrijver van de maandelijkse *Batman*) en Azzarello (bedenker van *100 Bullets*) wordt hoog ingezet. Dat belooft veel? Misschien. Want met zulke makers is het helaas altijd de vraag hoe lang een serie overleeft zodra iemand vertrekt.

Ook op kleinere schaal is 'herstart' geen vies woord. Neem schrijver en tekenaar Tom Beland, die het verhaal over hoe hij de liefde van zijn leven ontmoette in een stripverhaal heeft omgezet en dat onder de titel *True Story, Swear to God* in eigen beheer heeft uitgebracht. Toen het tijd werd voor een bundel van de eerste delen toonde de kleine uitgeverij AiT/Planet Lar interesse. Een stap vooruit, zeker, maar deze herfst maakt Beland dan eindelijk een echte reuzenstap naar Image Comics. *True Story, Swear to God* wordt daar herstart als nieuwe reeks, waarin hij zijn eigen alledaagse belevenissen vertelt met de voor hem kenmerkende mengeling van zelfspot en licht drama.

SUCCESFORMULE

Waarom nog sleutelen aan een succesformule? Uitgeverij Marvel Comics is als geen ander bekend met het gezegde over wat vooral niet gedaan moet worden met een winnend team en de laatste jaren betekent dat vooral meer grote crossovers en meer series met het woord 'Ultimate' in de titel. In oktober verschijnt het eerste nummer van de negendelige miniserie *Ultimate Power*. Het project is bedacht door schrijvers Brian Michael Bendis (*Ultimate Spider-Man*), J. Michael Straczynski (schrijver van *Squadron Supreme*) en Jeph Loeb (bij DC onlangs nog verantwoordelijk voor *Superman/Batman*). Greg Land (*Ultimate Fantastic Four*) is aangesteld als tekenaar. Deze miniserie laat zien hoe personages uit het Ultimate-universum kennismaken met de personages uit het universum waar de avonturen van de Squadron Supreme zich afspelen. En zo is dit dus eigenlijk niet alleen een nieuw project met 'Ultimate' in de titel, maar ook een crossover. Een verrassing? Nee, toch?

Alles wat bij Marvel niet staat in het teken van Ultimate, staat momenteel wel in het teken van de crossover *Civil War*. Ironisch genoeg is juist de hoofdminiserie vertraagd, waardoor alle betrokken maandelijkse comics lang niet zo samenhangend zijn als oorspronkelijk de bedoeling was. Gelukkig voor de liefhebber houdt het aanbod niet op bij Ultimate comics en crossovers: begin oktober lanceert de imprint Icon de nieuwe reeks *Criminal*. Het gaat hier om een maandelijkse reeks door schrijver Ed Brubaker (bekend van de series *Daredevil, X-Men, Captain America*) en tekenaar Sean Phillips (*Marvel Zombies*). De twee werkten eerder samen aan culthit *Sleeper* bij DC/WildStorm en dat enkele feit zal genoeg zijn voor een gezonde portie interesse, zo gokt Marvel. Daarbij wordt even vergeten, dat *Sleeper* weliswaar een culthit was, voornamelijk bij de critici op het internet, maar nauwelijks werd verkocht.

DOOR **OLAV BEEMER**

- **TERUGKEER**
- **AFWISSELING**
- **FABELTJES**
- **EINDELIJK**

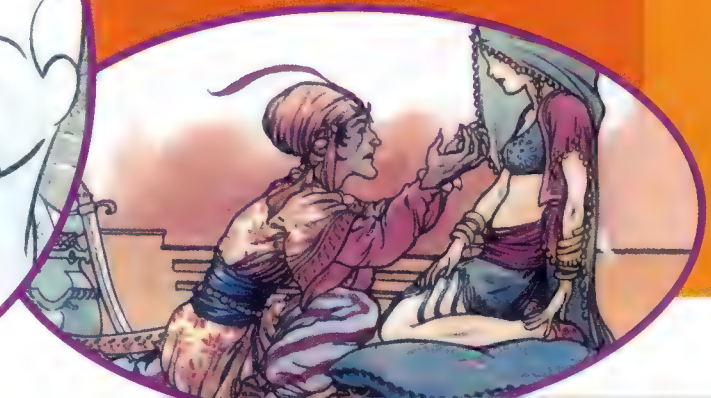

Bij concurrent DC heet de succesformule niet Ultimate maar Absolute. Zet dat woord voor de titel van een serie en het resultaat is een extra dikke hardcover op oversized formaat. Begin november is het de beurt aan *The Absolute Sandman*, een hardcover die de eerste twintig delen van Neil Gaimans moderne klassieker bundelt. Bovendien zijn de eerste achttien delen opnieuw ingekleurd. Extraatjes bestaan uit de oorspronkelijke 'pitch' van Gaiman, een reeks karakterontwerpen, een compleet script en een prijskaartje van net geen honderd dollar.

olav.beemer@stripschrift.nl

Maarten vande Wiele heeft niets met vrouwen

DOOR TEUS DE KRUIJF

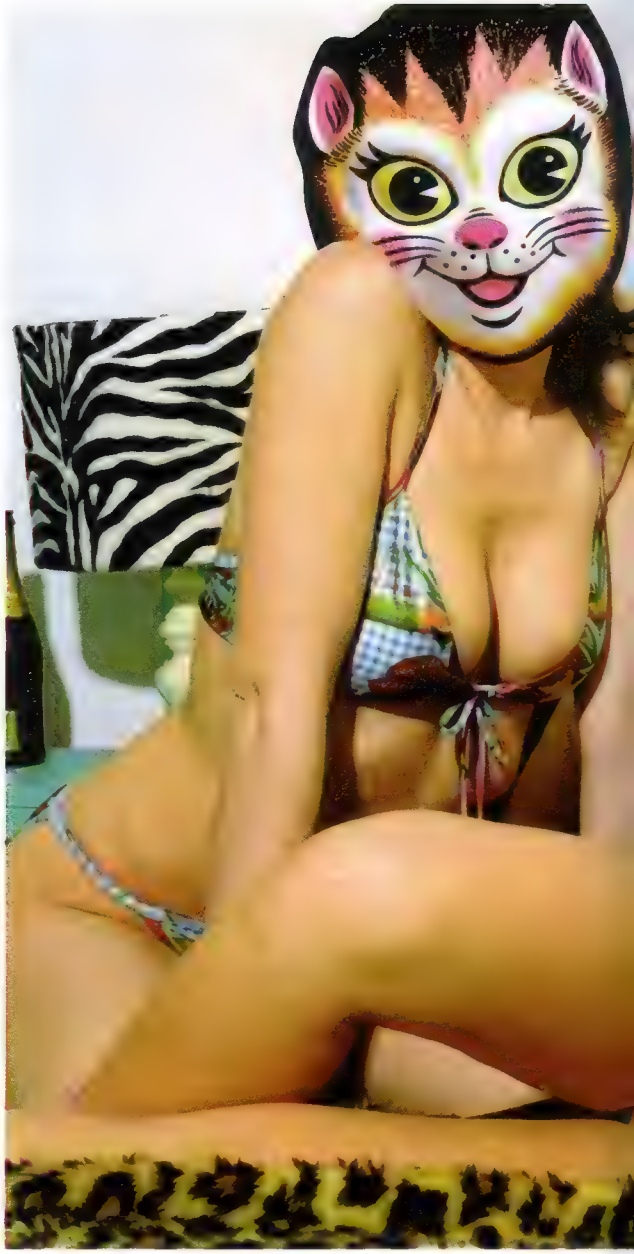

Het is dringen geblazen in een klein bijzaaltje van de Originezaal tijdens Stripdagen Haarlem. Een smal gangpad biedt de stripliefhebbers nauwelijks ruimte om hun favoriete tekenaar te vragen naar een handtekening of een schets in een zojuist aangeschaft boekje. Zij aan zij zitten auteurs van uitgeverij Bries naast elkaar te signeren. Vrijwel achteraan, de vingers vol met inktvlekken, zit Maarten vande Wiele (Gent, 1977). Hoewel we dit weekend een afspraak hebben vraag ik me af of het zondag rond het middaguur uitkomt. Voor Maarten is het geen probleem: 'Het signeren vind ik absoluut niet erg, maar het moet niet te veel op werken gaan lijken, hè?' In een zijstraat van de Grote Markt vinden we een eetcafeetje waar we uitgerekend aan het kleinste en meest wiebelende tafeltje plaatsnemen.

Je hebt fotografie en animatie gestudeerd en toch ben je geen fotograaf of animatiefilmer geworden...

Maarten vande Wiele: Eigenlijk komt dat door de periode dat ik *storyboards* moest maken voor animatiefilms. Ik merkte al snel dat ik dat het leukste vond om te doen. Ik las ook veel strips om inspiratie op te doen. Daarnaast moest ik er niet aan denken om mijn toekomst in een tekenstudio te moeten doorbrengen. Je moet heel veel en heel hard werken en een ander, de regisseur, gaat met de eer strijken. Nee, ik wil zelf iets creëren, er verantwoordelijk voor zijn en de *cre-*

FOTO KOEN VANDERVEKEN

dits krijgen. Helaas kwam dit besef pas nadat ik de door jou genoemde studies was begonnen, anders had ik mogelijk voor een teken- of stripopleiding gekozen.

Hoewel je pas relatief kort strips tekent, heb je je al een compleet eigen stijl aangemeten; ooit iets anders geprobeerd of overwogen?

Nee, eigenlijk niet. Ooit, toen ik vijftien of zestien was, heb ik wel eens een realistische manier van tekenen uitgeprobeerd, maar dat mag geen naam hebben. Ik heb gemerkt dat deze zwierige stijl mij het beste past. Ik kan er ook de verhalen mee vertellen die ik graag wil vertellen. Ik ben bij voorbeeld onder de indruk van *Sigmund* van Peter de Wit. Ik heb heel goed naar zijn tekeningen gekeken en zie de sfeer van het leven in de jaren vijftig.

Slechte vrouwen

Je verhalen zijn volgens mij duidelijk geïnspireerd door schrijvers/filmmakers als Alfred Hitchcock en Roald Dahl.

Ja, heerlijke verhalen. *Tales of the Unexpected* kan ik mij

BOVEN - **Illustratie uit 2006 in opdracht van uitgeverij Die Keure voor het schoolboek *Plein Feu*.**

GEHEEL LINKS - **Twee illustraties uit 2002 voor een bewustmakingscampagne over Hepatitus B in opdracht van de provincie Vlaams Brabant. De afbeelding is gebruikt voor affiches en bierviltjes.**

LINKS - **Illustraties uit 2005 voor het blad *Flair*, bij een erotische zomerhoroscoop. 'Aan deze sixty's-sfeer moet je denken bij het verhaal *Faith, Hope and Chastity*', aldus Vande Wiele.**

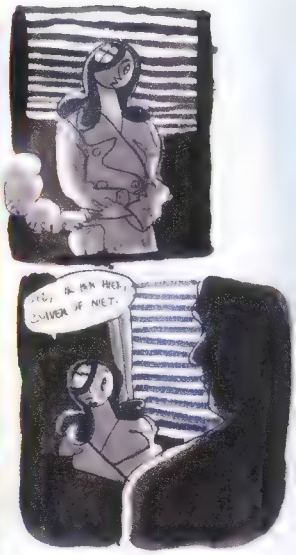

BOVEN - **Illustratie uit 2004 voor de rubriek Sterrenspotter in het mannenblad *Ché*. Vande Wiele tekende maandelijks een dubbele pagina met allerlei bekendheden op één bepaalde locatie. Dit is zijn favoriete episode.**
RECHTSBOVEN **-Uit Vande Wiele's schetsboek, 2000.**
ONDER **- Schetsen van Crystal Lamour uit de strip *Glamourissimo* uit 2000. Crystal is gebaseerd op Audrey Hepburn in *Breakfast at Tiffany's* die daarin, in tegenstelling tot Crystal, een heel lieflijk uiterlijk had. Vande Wiele: 'Het leek me een mooi contrast'.**
RECHTSONDER **-Voorstudies van het personage Doctor Carnacki, gebaseerd op Emma Peel uit *De wrekers*.**
'Een sterk personage met een perfecte mix van onschuld, zakelijkheid en perversie.'

nog herinneren van de televisie vroeger. Curieuze vertellingen met een vaak bizar en in ieder geval verrassend einde. Ik ben opgegroeid in de jaren 1980 en had al snel een voorkeur voor allerlei cult-, *trash*- en horrorzaken. Maar ook van de slechtheid van een vrouw als Joan Collins in de tv-serie *Dynasty* kon ik buitengewoon genieten. Die kronkel zie je nu nog altijd terug in mijn werk.

Dat en heel veel vrouwen merk ik, wat heb jij met vrouwen?
Niets. *(lacht)* Ik vind slechte vrouwen interessant om te tekenen. Als ik een klootzak van een man in mijn albums laat optreden vindt iedereen dat gewoon, maar een *evil woman* is meteen een stuk boeiender. Mannen èn vrouwen lezen graag over slechte vrouwen, maar willen het niet zelf zijn of er mee getrouwd zijn.

Vertel eens hoe je te werk gaat als je tekent?
Ik schets alles eerst in potlood om het daarna met penseel te inkten. Ik ben een perfectionist en vind dat alles moet kloppen. Helaas verdwijnt er altijd wel iets van de spontaniteit.
Eigenlijk pas sinds het tekenen van *Dr. Carnacki* probeer ik die dwangmatigheid wat los te laten.

Commercieel werk

Veel van je werk is in zwart/wit of met steunkleur verschenen terwijl je ook in kleur werkt. Wordt die keuze voor je gemaakt of bepaal je dat zelf?
Het is een bewuste keuze als ik in kleur werk. Grofweg zou je kunnen zeggen dat al mijn commerciële werk in kleur verschijnt en mijn strips in zwart/wit, of hooguit een bij de sfeer van het verhaal passende extra kleur. Het bruin/zwart past bij voorbeeld perfect bij een verhaal als *Strip Noir*. Commercieel werk ik als een hoer. Ik doe alles wat ze willen... *(na een korte stilte)* ...tot op zekere hoogte natuurlijk. Het maken van commerciële tekeningen of illustraties is ècht werk. Als mijn opdrachtgevers tevreden zijn, ben ik het ook. Strips maken doe ik voor mijn lol. Dat moet ik vooral leuk vinden.

Je levert bijdragen aan bladen als *Flair*, *Ché*, *Flo* en *P Magazine*. Hoe kom je aan die opdrachtgevers?
Door ze simpelweg zelf te benaderen met een ouderwetse tekenmap onder de arm. Sommige bladen laten niets van zich horen, andere redacties bellen terug en een enkele keer levert het je een opdracht op. Het nadeel is dat deze markt erg aan veranderende wensen onderhevig is. Over een half jaar kun je weer 'uit' zijn en ieder jaar komt er natuurlijk weer een nieuw legertje aanstormende tekenaars met een mapje onder arm.

En welke rol speelt je Nederlandse agent Comic House hierin?

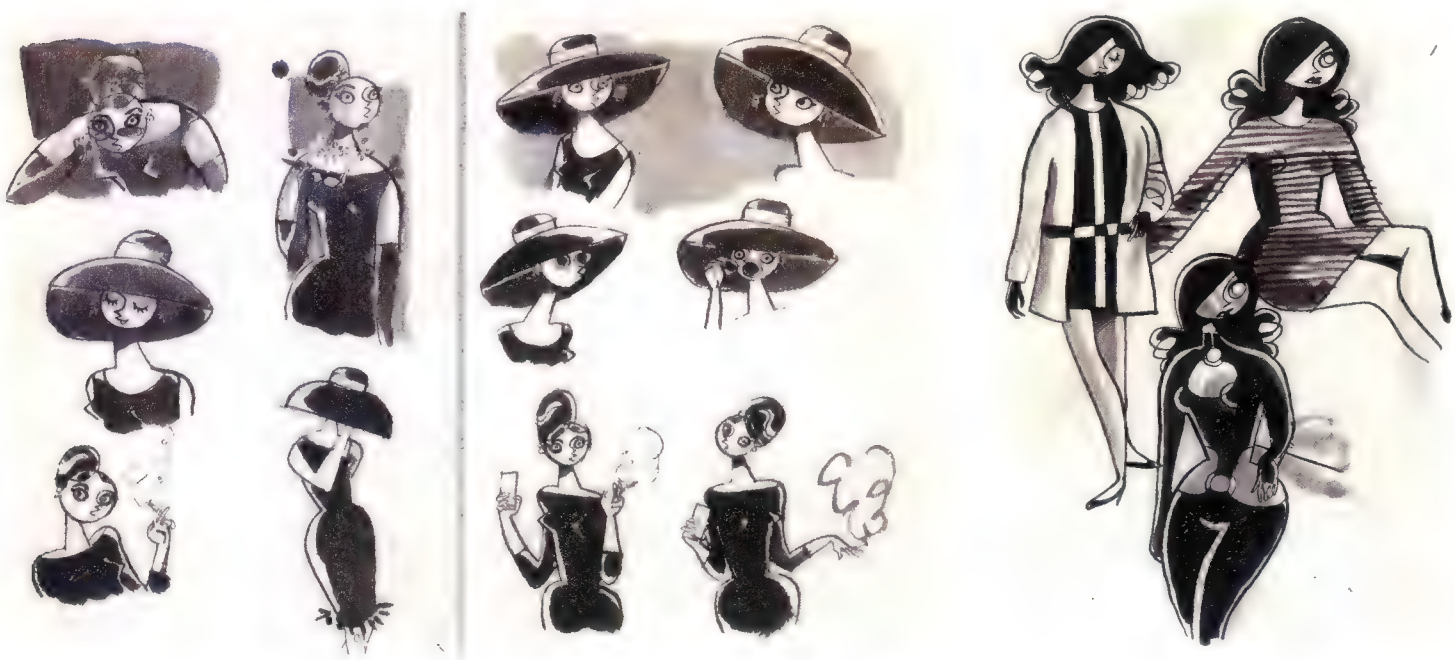

Tsja, eerlijk gezegd geloof ik niet zo in agenten. Voorlopig heeft Comic House me nog geen werk opgeleverd. Naar mijn idee hebben ze ook inmiddels wel erg veel tekenaars in het bestand en gaat veel werk naar dezelfde mensen.

Bries

Hoe ben je bij Bries terechtgekomen?

Ik had ooit wat verhalen gemaakt voor het Belgische blad *Beeldstorm* en nadien belde Ria (Schulpen. TdK) mij op en zei me: 'Je werk is beter geworden, je moet maar eens langskomen'. Dat gesprek resulteerde in een verbintenis en onder andere in deelname aan de stripanthologie *Hic Sunt Leones 1* en inmiddels drie eigen boekjes.

Ria Schulpen lijkt me voor veel Vlaamse beginnende tekenaars een belangrijke factor in hun carrière; daarnaast lijkt ze jullie jongelingen ook als een moederkloek te beschermen, klopt dit een beetje?

Nou, voor wat betreft die stimulans voor jonge tekencarrières zeker wel. Dankzij haar is een aantal van hen toch met albumpublicaties op de proppen gekomen. De relatie tussen haar en mij is gewoon goed en zakelijk. Ze komt voor onze belangen op, maar kan ook scherp uit de hoek komen. Ik zal niet snel bij Bries weggaan, al heb ik wel ideeën voor een nieuw verhaal waarvan ik vermoed dat zij dat niet wil uitbrengen.

En dan?

Dan behoud ik mij het recht voor om ook elders aan te kloppen. Ik denk aan een verhaal vol psychologie, een zwarte komedie maar ook met seks en drugs. De voorlopige werktitel is *Faith, Hope and Chastity*, waarbij iedere eigenschap door een personage wordt vertegenwoordigd: een society-meisje, een model en een zangeres. Het dient als kritiek op onze door *celebrity's*, oppervlakkigheid en roddels geobsedeerde maatschappij. Erika Raven schrijft het verhaal en we willen het, bestemd voor meisjes en jonge vrouwen, brengen als een *chicklit* of *graphic trash novel*. De vraag is hoever mensen gaan om hun droom te verwezenlijken. Een beetje het wereldje van Paris Hilton, de jetset met sekstapes en zo. Denk aan *Valley of the Dolls*, het boek van Jacqueline Susann, en de daaropvolgende Hollywoodfilm uit midden jaren 1960 over drie ambitieuze vrouwen die verzeild raken in een wereld van drugs, seks en verkeerde mannen; daar ook deels aan ten onder gaan.

Dr. Carnacki is ook gebaseerd op een bestaande roman?

Ja, het verhaal – *De uil en de pussycat* – is gebaseerd op *The Whistling Room* van William Hope Hodgson. Het is zo'n verhaal dat de sfeer heeft die ik zoek.

Hoe maak je zo'n bewerking?

Stefan Nieuwenhuis, die ik ken van mijn bijdragen aan zijn tijdschrift *Van Speijk*, is verantwoordelijk voor de dialogen. Daar is hij echt heel goed in. Verder doet hij voorstellen voor het scenario waarna ik dat verder uitwerk. Ik heb wel de eindverantwoording voor het verhaal en natuurlijk voor de tekeningen. Dr. Carnacki was bij voorbeeld een man en is bij ons een vrouw; en in het oorspronkelijke verhaal was er nog geen sprekende kat. Ook hebben wij verzonnen dat Dr. Carnacki in haar dromen mysteries oplost, dat stond niet in de oorspronkelijke versie, die meer klassieker in de trant van *Sherlock Holmes* zijn geschreven. Ik wil absoluut de vrijheid behouden om met het verhaal te kunnen spelen, mijn eigen draai eraan te kunnen geven. Ik probeer het onvoorspelbaar te maken en ook vooral surrealistisch, raar en speels. Zo is een scène waar de personages voor een open haard praten vrij saai. Ik laat ze dan mikado spelen...

Waarom kies je voor een uitgave in drie delen?

Dat is puur om te zorgen dat er regelmatig werk van me verschijnt. Het volgende en laatste deel van *Dr. Carnacki* verschijnt in oktober. Het is op een paar

BOVEN - **Illustratie uit 2005 voor een verhalenwedstrijd voor kinderen ('Pak je pen') voor boekenclub ECI met als thema 'gefluister'. Het werd tevens gebruikt als omslag van het boek dat de beste inzendingen verzamelde.**

BOVEN - **Omslag voor *Doctor Carnacki 3*.**

LINKS - **Illustratie uit 2005 voor het blad *Flair* waarbij Vande Wiele de eerste pagina uit *Dr. Carnacki* hergebruikte om er iets commercieels van te maken.**

BOVEN - Een pagina uit de nooit afgemaakte strip *The Women*, gebaseerd op *De Horla* van Guy de Maupassant. Het verhaal gaat over een moeder en een dochter die griezelige dingen beleven in een afgelegen landhuis.
MIDDENBOVEN - Een ingekleurde pagina uit de strip *BGF 2000* die, omdat er geen geld genoeg was om de strip in kleur uit te geven, is gedrukt in zwart/wit met een groene steunkleur. De ingekleurde versie is nooit eerder gepubliceerd tot spijt van Vande Wiele.
RECHTSBOVEN - Illustratie voor het vrouwenblad *Flair*, 2005.
RECHTS - Illustratie voor de affiches en flyers van een homofeest van Eldorado in de Gentse Culture Club.
Deze editie die vlak voor de vakantie plaatsvond, moest een retro-achtige sfeer uitstralen met luchthavens en stewardessen, maar dan specifiek gericht op een homopubliek.
RECHTSONDER - Illustratie uit 2004 voor het vrouwenblad *Flair* behorend bij een artikel over het feit dat lichaamsbeweging overal mogelijk is. '*Work-out* voor luie beachbabes' volgens Vande Wiele.
MIDDENONDER - Illustratie in opdracht van de provincie Vlaams Brabant in het kader van een bewustmakingscampagne voor partnergeweld, december 2004.
LINKSONDER - Een op Grace Jones geïnspireerde *visual*, voor een ander affiche en flyers van Eldorado.

tekenaanpassingen en mogelijk nog wat dialoogwijzigingen na klaar. Ik wil wel aan een lang verhaal gaan werken en ben benieuwd of ik het boeiend genoeg blijf vinden.

Aanmoedigingsbeurs

Verricht je naast het tekenen nog nevenwerkzaamheden?
Nee, ik moet ervan zien rond te komen. Rijk ben ik niet en zal ik ook niet worden, maar ik word gelukkig wel gesteund door een subsidie van het Vlaams Fonds voor de Letteren.

Al voor de tweede keer, begreep ik...
Ja, in 2005 kreeg ik een startbeurs en dit jaar ben ik beloond met een aanmoedigingsbeurs. De beurzen bestaan uit een aantal eenheden van €2200. De startbeurs was twee eenheden en dit jaar werden er mij vier toebedeeld. Daarboven bestaat een nog hogere waardering, de scheppingbeurs. Het vreemde is dat hoe meer werk je hebt geproduceerd, hoe meer subsidie je kunt ontvangen. Overigens kom je daar niet zomaar voor in aanmerking. Je moet aan een aantal voorwaarden voldoen en je uiteraard formeel inschrijven.

Over welk van je verhalen ben je tot nu het meest tevreden?
Strip Noir is toch wel de strip waar ik de grootste kick van kreeg. Ik denk ook omdat het mijn eerste echte stripboek was. Aan *BGF 2000* (*Best Girls Forever 2000*, een deel uit de Incognito-reeks. TdK) heb ik minder goede herinneringen. Het tekenwerk was niet geweldig, de boekuitvoering mager en tot overmaat van ramp werd het ook nog eens in een afschuwelijke groene kleur gedrukt. De reden was dat die kleur nog niet eerder gebruikt was! *(verbergt zijn gezicht achter zijn handen)*

En wat doet Maarten vande Wiele als hij 65 jaar is?
Vermoedelijk tekenen. Ik maak geen plannen voor de lange termijn. Het hebben van plannen betekent dat je ergens naartoe leeft en dat is saai en voorspelbaar. Ik wil dat niet en ben van mening dat je wel doelen kunt stellen, maar dat je het bereiken ervan veelal toch niet in de hand hebt.

teus.de.kruijf@stripschrift.nl

Bibliografie

2000 *Pincetreeks 18: Glamourissimo*, Plaatjesmaker
2002 *Incognito-reeks 9: BGF 2000*, Incognito
2004 *It's Not Just Drama, It's Society* (bijdrage aan de strip-anthologie *Hic Sunt Leones 1*, Bries
2005 *Strip Noir*, Bries
2005 *Dr. Carnacki 1*, Bries
2006 *Dr. Carnacki 2*, Bries
2006 *Dr. Carnacki 3*, Bries (gepland)

[MANON KOMT... ETEN]

Manonneke, die ene tekenaar uit die ene specifieke column was niet alleen gek op jou!', zegt een bekende uit de stripwereld tegen me en bestelt nog een witbier.
'Oh, nee? Goh, ook op zichzelf misschien?'
'Dat ook, maar er was een andere dame in het spel tijdens jouw escapades met hem.' Hij verkneukelt zich zichtbaar. Ja, ik heb fijne vrienden en bekenden.

We zitten in een (tot nu toe) leuk eetgebeuren nabij het Leidseplein in Amsterdam. Ik heb net het voorgerecht achter de kiezen. Daarom kan mijn mond heel even ongegeneerd openvallen van verbazing.
'Dat geloof ik niet, zeg! Hoe weet jij dat nou? Dat kan ik me gewoon niet voorstellen! Is het heus?'
Het schijnt heus te zijn. Zijn vriendin kan het namelijk bevestigen. Dat is voor mij heus genoeg.
De bekende gaat vlotjes door: 'Ja, en daarmee deed hij exact hetzelfde als met jou! Hotelletje, beetje seks, beetje drinken, grappen maken. Clubs en bars bezoeken. Ik heb me rot gelachen om je column. Zij was er trouwens aardig kapot van toen het over was, want erg leuk is het uiteindelijk niet afgelopen.'
Ik verbaas mijzelf over het feit dat het me niet eens zo heel erg raakt. 'Flapdrol', denk ik alleen maar. Waar slaat het allemaal op? Wat moeten we weer populair doen. En wat dacht *ik* dat iemand eerlijk was. *Stupid girl.* Ik denk terug aan de laatste keer dat ik hem zag. Het was niet eens niet leuk. Zo snel mogelijk maar vergeten is de enige conclusie. Ik slaak een diepe zucht. 'Mannen gaan vreemd: tekenaars dus ook', hoor ik mezelf quasi noncha zeggen. Ik doop nog een stukje entrecote in de voortreffelijke pepersaus.
'Juist tekenaars, schat, juist tekenaars. Ze zijn echt niet te vertrouwen. Zie je hem trouwens nog? Je was toch op die stripbeurzen laatst in Haarlem en in Turnhout? Zeg es op! Ik vind dit zalig.'
'Ik denk,' zeg ik tegen de bekende, 'dat veel mannen iets tekort komen in hun relatie. Sommige tekenaars kunnen prachtig tekenen wat ze op seksueel vlak graag willen doen. Daar zit dan eigenlijk die fantastische droomvrouw in verwerkt die niet bestaat. Althans niet bij hem thuis. Deze vrouw bekoort tijdens de lijntjes. En dat is dan *satisfaction* op papier in feite. Soms komt er *in real life* even iemand in de buurt, maar té dichtbij is eng.'
'En dat was jij,' lacht de bekende. Hij heeft er enorm veel lol in. Misschien is dit zijn beste avondje sinds tijden.
Zal ik die flapdrol trouwens een mailtje sturen? Nee, niet meer. Over und aus.
Ik bestel een biertje en sla mijn benen over elkaar. 'Weet je hoeveel mannen er in Nederland naar de hoeren gaan?'
'Nee,' zegt de bekende, 'geen flauw idee.'
'Nou ik weet het wel, ik heb er onlangs cijfers over gelezen: 150.000 mannen per dag bezoeken de hoeren. 150.000! Maar die van mij natuurlijk niet! Hoeveel tekenaars zouden daarbij zitten?'
'Heb jij nu een relatie, meisje?'
'Ik ben redelijk monogaam [illegible] toch bedacht, bekende? 't Is eigenlijk zo onnatuurlijk!'
Let's check The Marriot
De bekende: 'Ober... mogen wij even betalen?'

manon.albers@stripschrift.nl

MANON ALBERS HOUDT WEL VAN EEN FEESTJE. VOOR STRIPSCHRIFT GAAT ZE REGELMATIG OP BEZOEK VOOR HAAR NATJE EN HAAR DROOGJE. MAAR OOK DE SERIEUZERE KANTEN VAN DE STRIPWERELD KOMEN AAN BOD. UITNODIGINGEN WORDEN OP PRIJS GESTELD, MAAR ZONDER KOMT ZE OOK WEL BINNEN. ZEKER WETEN!

FOTO WERNER BOSSMANN

FOTO WERNER BOSSMANN

Julio 'Jules' Radilovic (1928) tekende tussen 1977 en 1988 *De partizanen* voor *Eppo (Wordt Vervolgd)/Sjors en Sjimmie Stripblad.* 'Met het communisme had ik niets op, maar ik heb de Nederlanders gegeven wat ze wilden. Het wilde oosten.' En nu is alles kapot.

Jules Radilovic
Werken voor twee

DOOR WERNER BOSSMANN

BOVEN- Jules in zijn werkkamer, waar hij veelal al om vijf uur 's morgens begint, met aan de muur onder andere plaat 27 uit *Agent 327 7: Dossier Zevenslaper* van Martin Lodewijk.

De titel van de strip in *Eppo* (en opvolgende bladen) deed vermoeden dat er achter de namen Jules en Lebovic een onafscheidelijk duo schuil ging. Alsof de geest van kameraderie en opoffering die uit *De partizanen* sprak, uit de makers zelf kwam. Twee strijdmakkers op een werkkamer in Joegoslavië, 's nachts doorwerkend om ook de jeugd in Nederland over de heldendagen van de communistische strijders te kunnen vertellen.

Zo was het niet. Tekenaar Julio Radilovic heeft scenarist Djordje Lebovic nooit ontmoet, ook al werkten ze vanaf 1977 zo'n tien jaar samen aan de strip over het Joegoslavische verzet tegen de Duitse en Italiaanse bezetters. De scenario's van Lebovic kwamen per post naar Zagreb. Soms belde Radilovic om even te overleggen, maar meestal was dat niet nodig, vertelt hij aan de tekentafel in zijn smalle appartement in het centrum van de Kroatische hoofdstad.

Door de oorlog die Joegoslavië in 1991 uit elkaar trok, hebben de mannen ook het contact per telefoon verloren. Radilovic was ineens Kroaat, Lebovic Serviër en voor partizanen had niemand meer belangstelling. 'Het laatste dat ik van hem heb vernomen is dat hij naar Israel is verhuisd.' Dat zijn voormalige collega enkele jaren geleden is overleden heeft niemand hem verteld.

Twaalf uur per dag

Er lijkt weinig van de buitenwereld door te dringen in de werkkamer van Jules. 'De één staat met zijn voeten op de grond, de ander leeft in de wolken', zegt hij schouderophalend. De tekenaar werkt al meer dan vijftig jaar aan keukentafel die tot tekentafel is gepromoveerd, in een werkkamer waar een smal tweepersoonsbed de meeste ruimte inneemt. Het uitzicht is niets bijzonders. Als de tekenaar uit het raam gaat hangen ziet hij links in de verte het treinstation van Zagreb, recht vooruit alleen de wanden van hoge appartementengebouwen langs een met Oostenrijkse precisie getekende straat.

Een partizaan wordt begraven met inkt aan zijn handen

FOTO WERNER BOSSMANN

De tekenaar brengt ook op gevorderde leeftijd twaalf uur per dag in de donkere ruimte door, meestal vanaf vijf uur 's ochtends. Aan de muur achter de tekentafel hangt een stoffen Roze Panter aan een punaise, erboven tekeningen van collega's als Hermann en Martin Lodewijk. Een stellingkast is volgestouwd met platenboeken van ridders en dieren.

Op de tafel liggen tekeningen voor een beeldverhaal over een katholieke missionaris die in Canada door indianen een kopje kleiner wordt gemaakt. Het zijn minitieuze schetsen van trappers, opperhoofden en zwartrokken, waarin het niet moeilijk is de hand van de tekenaar van *Het Balkan-front* en *Operatie Sneeuwvlok* te herkennen, met nauwgezette details en een voorkeur voor actiescènes. Op deze plek, onder een gele bureaulamp, mag het wat Jules betreft ook eindigen. 'Ik wil achter een tekening sterven, met een pen in mijn hand.' Ze zullen hem begraven met inkt aan zijn handen.

Werken voor twee

Vooral in het eerste jaar dat *De partizanen* in het Nederlandse stripblad verschenen kreeg Jules veel vragen van fans. Of het echt zo was dat een klein groepje partizanen de nazi's had weten te verslaan en dat er Engelse oorlogsbodems en onderzeeërs in de Adriatische Zee lagen. 'De mooiste vond ik de vraag van een Nederlandse lezer of er achter de naam 'Jules' soms een team van Nederlandse tekenaars schuilging. Ik werkte voor twee, dat wel.'

Uit een map komen drie schilderijen tevoorschijn, ontwerpen voor omslagen van *De partizanen*-albums. Duitse soldaten met mitrailleurs, als monniken vermomde verzetstrijders die treinen laten ontploffen, blonde vrouwelijke partizanen in krappe uniformbloezen. 'Gemaakt in één nacht', zegt Jules, een autodidact met twee jaar kunstacademie.

'Het kwam als vanzelf, zoals alles wat ik voor *De partizanen* heb gemaakt. Het moest snel en het kwam ook snel. Ik was op het toppen van mijn kunnen. Ik heb mijn beste jaren aan *Eppo* gegeven.'

Aanvankelijk zou een andere scenarist de verhalen schrijven, maar de eerste proeven bevielen de redactie van *Eppo* niet. 'Ze waren erg tevreden over mijn tekeningen. Maar de klus leek

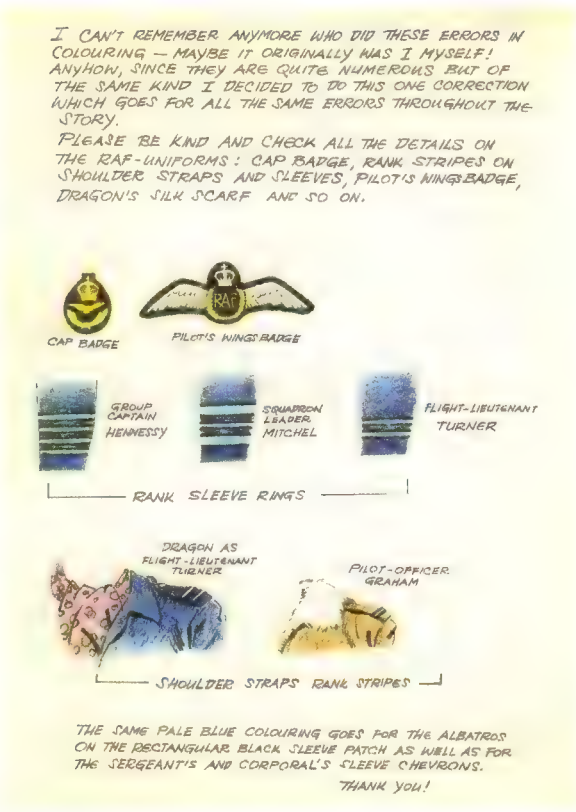
I CAN'T REMEMBER ANYMORE WHO DID THESE ERRORS IN COLOURING — MAYBE IT ORIGINALLY WAS I MYSELF! ANYHOW, SINCE THEY ARE QUITE NUMEROUS BUT OF THE SAME KIND I DECIDED TO DO THIS ONE CORRECTION WHICH GOES FOR ALL THE SAME ERRORS THROUGHOUT THE STORY.
PLEASE BE KIND AND CHECK ALL THE DETAILS ON THE RAF-UNIFORMS: CAP BADGE, RANK STRIPES ON SHOULDER STRAPS AND SLEEVES, PILOT'S WINGSBADGE, DRAGON'S SILK SCARF AND SO ON.
CAP BADGE
PILOT'S WINGSBADGE
GROUP CAPTAIN HENNESSY
SQUADRON LEADER MITCHEL
FLIGHT-LIEUTENANT TURNER
RANK SLEEVE RINGS
DRAGON AS FLIGHT-LIEUTENANT TURNER
PILOT-OFFICER GRAHAM
SHOULDER STRAPS RANK STRIPES
THE SAME PALE BLUE COLOURING GOES FOR THE ALBATROS ON THE RECTANGULAR BLACK SLEEVE PATCH AS WELL AS FOR THE SERGEANT'S AND CORPORAL'S SLEEVE CHEVRONS.
THANK YOU!

BOVEN - Twee afgekeurde ontwerpen voor albumomslagen van *De partizanen*.

LINKS - Kleuraanwijzigingen – voor medewerkers van *Eppo* – die Jules hen stuurde nadat hij had ontdekt dat er nogal wat foutjes zaten in de gepubliceerde pagina's.

BOVEN - Tekeningen van Kapetan Lesi uit de gelijknamige strip naar een scenario van N. Brixi, uit: *Plavi Vjesnik*, 1960-1964.

toch nog aan mijn neus voorbij te gaan. Iemand kwam met Djordje Lebovic aanzetten. Die had nog een ongebruikt filmscenario liggen, een waar schaakspel over schepen met vluchtelingen die een haven uit moesten zien te komen. Ik zag meteen dat het goed was.'

Het wilde oosten

Hij tekende de mannen en vrouwen die als de bevrijders en de grondleggers van het communistische Joegoslavie van opperpartizaan Tito werden beshouwd, maar met ideologie heeft Jules nooit iets opgehad. *De partizanen* was geen doorplaatsing uit een maandblad voor jonge Tito-pioniers, de avonturen verscheen eerst in Nederland. 'Ik was een obsessieve werker en ik werkte alleen voor mezelf. Ik heb nooit bij de partij gehoord.' De bijzondere positie van Joegoslavië, wel communistisch, maar niet 'aan de andere kant van het IJzeren Gordijn', stelde hem in staat voor buitenlandse opdrachtgevers te werken. Een strip over de communistische partizanen was voor hem in de eerste plaats een avonturenverhaal, zoals hij er al veel had getekend. De strip bood spannende avonturen waarin als bonus ook nog een aantal nazi's werd opgeruimd, daar hoeft niemand méér achter te zoeken. Uit zichzelf zou hij nooit voor partizanen hebben gekozen, veel liever tekende hij strips over ridders en indianen. 'Het verzoek om een strip over de Joegoslavische partizanen kwam van *Eppo*, via mijn agent (Ervin Rustemagic van Strip Art Features. Red.), herinnert Jules zich. 'Omdat *Eppo* iets exotisch wilde, iets bijzonders voor zijn eerste nummer. Een andere verklaring had ik er niet voor. Maar ik heb de Nederlanders gegeven wat ze wilden. Het wilde oosten.' *De partizanen* verscheen tussen 1977 en 1989 in stripblad *Eppo* en de opvolgers *Eppo Wordt Vervolgd* en *Sjors en Sjimmie Stripblad*. 'Toen begin jaren negentig de oorlog hier in Joegoslavië begon kregen we het verzoek of we door wilden gaan met *De partizanen*. Een naïef verzoek. Ik zou dolgraag hebben gewild, maar dat was ondenkbaar. Alles was kapot.'

Werk is werk

Op een smal tweepersoonsbed zijn tekeningen uitgespreid van taferelen uit het Kroatische verleden, gedetailleerde

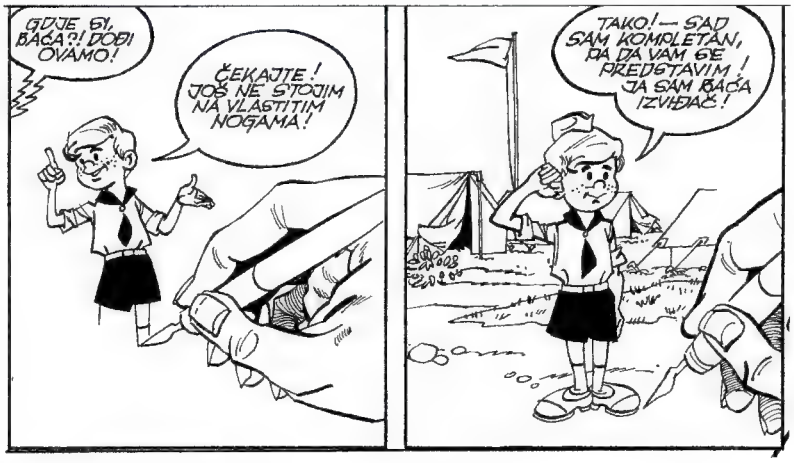
GDJE SI, BAĆA?! DOĐI OVAMO!
ČEKAJTE! JOŠ NE STOJIM NA VLASTITIM NOGAMA!
TAKO! — SAD SAM KOMPLETAN, DA DA VAM GE PREDSTAVIM! JA SAM BAĆA IZVIĐAČ!

RECHTS - Plaatje uit de strip *Baca Izvidac* naar een scenario van N. Neugebauer, uit: *Plavi Vjesnik*, 1960-1963.

LINKS - De vorst Tomislav uit de tiende eeuw. Illustratie voor een kalender met grote Kroaten, 2006.

BOVEN - Boekillustratie, 2006.

LINKSONDER - Fragment uit *Medjugorje*, een strip over een Mariaverschijning in een Kroatische plaats (nu bedevaartsoord), getekend in de tijd dat *De partizanen* ten einde liep. Binnen korte tijd van communistische partizanen naar katholieke kitsch, want werk is werk.

ONDER - Omslag van de strip *Herlock Cholms*.

schilderingen van belegeringen ('293 personen!'), koningen te paard en Kroatische stammen die op de Adriatische kust landen. Met dergelijk patriottisch getint materiaal blijft hij aan het werk. De tekeningen voor een serie verzamelplaatjes die hij tijdens het felle Kroatische nationalisme in de jaren negentig maakte, zitten er ook tussen. Voor de grootste chocoladeproducent van het land tekende hij soldaten met bivakmutsen en raketwerpers, met bijbehorend verzamelalbum. Het zijn de soldaten die het werk van de Joegoslavische partizanen ongedaan maakten. Jules is er niet trots op en hij schaamt er zich niet voor. Werk is werk en een freelancer moet voor zijn eigen pensioen zorgen.

President

'Begin jaren zestig werkte ik aan drie, vier strips tegelijk. En

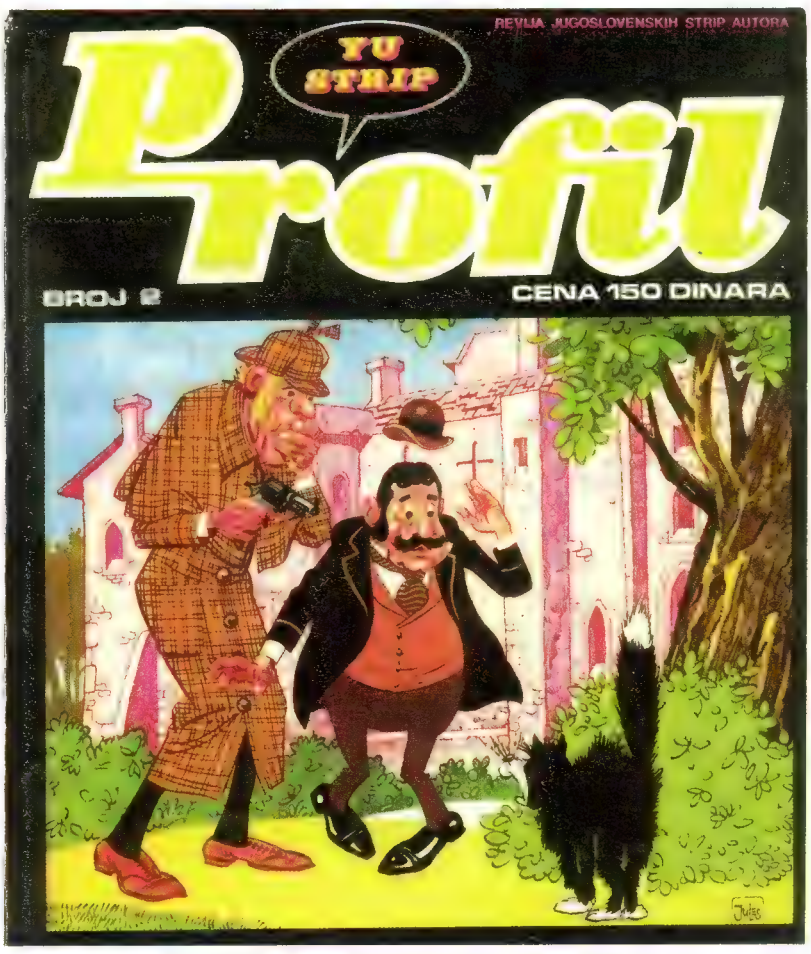

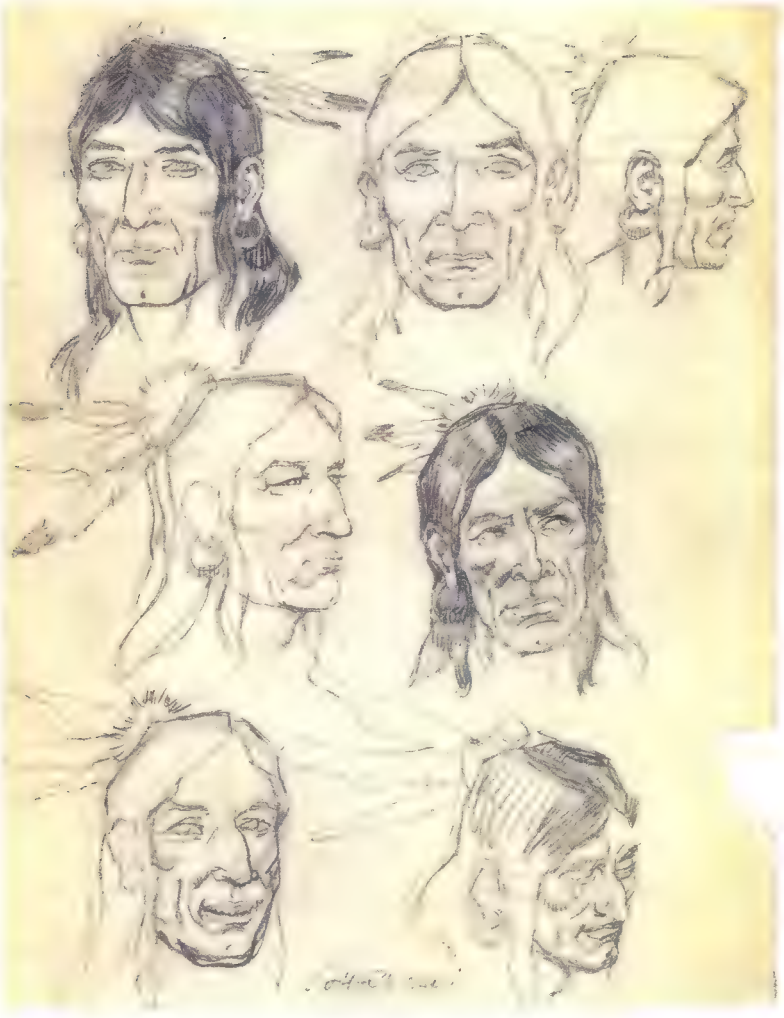

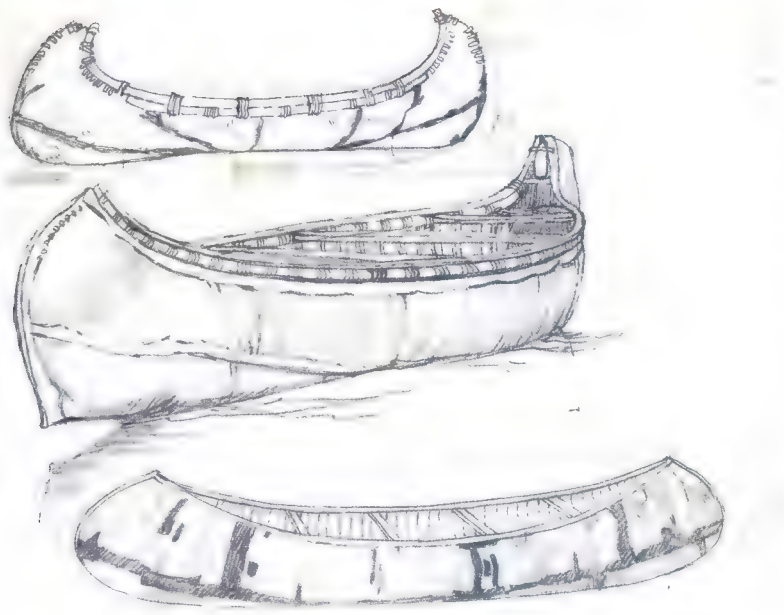

dan deed ik er ook nog boekomslagen, illustraties en reclamewerk bij. Het was niet de enige keer dat ik dicht bij een zenuwinzinking was.'

Voor Jules was er nooit teveel werk, wat hij tekende maakte hem nooit zoveel uit. In de tijd dat *De partizanen* stopte maakte hij een strip over een Mariaverschijning in 1981 in Medjugorje in Bosnië-Herzegovina. In eigen beheer gaf hij dit jaar twee kalenders uit, één met een overzicht van zijn werk, de ander met een verzameling vergeten kunstenaars en wetenschappers die elke jonge natie nodig heeft voor straatnamen en postzegels. De voormalige president van de vereniging van Joegoslavische striptekenaars werd vijf jaar geleden onderscheiden met de Danica, een hoge Kroatische onderscheiding. De partizanen en hun rode ster zijn vergeten.

Als tekenaar is Jules min of meer terug bij af, wat hij nu maakt heeft hetzelfde educatieve karakter als de strip die hij in de jaren vijftig maakte voor het blad *Fix und Foxi* van Rolf Kauka, 'de Duitse Walt Disney'. Via Kauka kwam hij in 1954 in contact met Zvonimir Furtinger, met wie hij strip over ontdekkingen en uitvindingen zou maken. De samenwerking zou bijna twintig jaar duren.

Voor de Joegoslavische markt maakten Jules en Furtinger *Kapetan Lesi*, over een Albanese oorlogsheld en hun bekendste creatie, de komische strip *Herlock Sholmes*, die meer dan tien jaar zou bestaan. De tijd van langer lopende stripverhalen is voorbij. De oorlog maakte in een klap een einde aan een rijke Joegoslavische stripcultuur.

'Kroatische uitgevers kijken weten niet meer wat ze met strips aanmoeten. Er is zoveel talent, maar in de kiosken ligt alleen nog maar Italiaanse rotzooi. Dat doet me pijn.'

werner.bossmann@stripschrift.nl

Nederlandse bibliografie

BOVEN - Fragment uit de strip *Jaimee McPheeters* naar een scenario van Z. Furtinger, uit: *Studio*, 1972-1974.

LINKS - Twee schetsen voor een album in wording over een priester die op missie door indianen wordt gekeeld, 2006.

1980 De partizanen 1: Het konvooi
1981 De partizanen 2: Het geheime document + De krijgsgevangene
1982 De partizanen 3: Commando-eenheid Y + De brug
De partizanen 4: De zwarte wolven + De dubbelganger
1984 De partizanen 5: De ontvoering + Een val voor Dragon
De partizanen 6: Het Balkan-front
1989 De partizanen 7: Operatie Sneeuwvlok + De scarabee

Havank – nieuw op De Stripdagen!

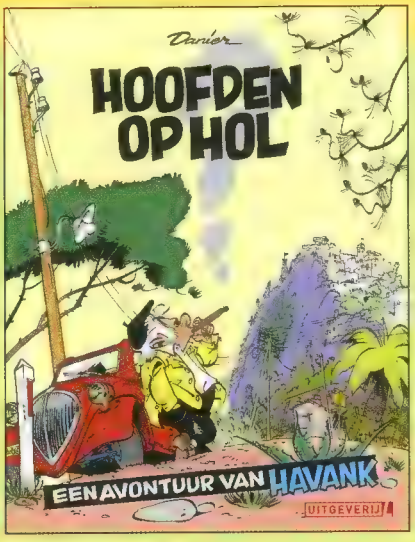

Hoofden op hol - Oogstrelend klassiek avontuur van grootmeester *Daan Jippes* - schrijvend en tekenend als Danier

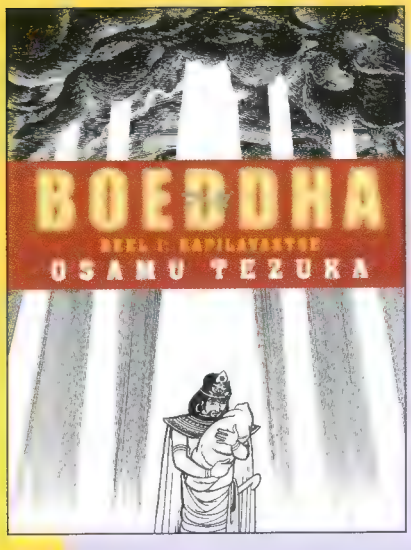

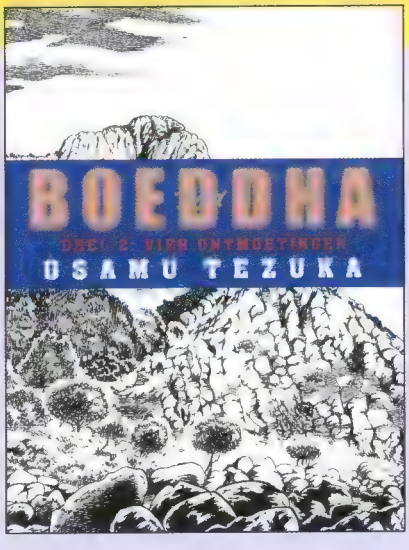

VERSCHIJNT NOVEMBER 2006

Boeddha – *Osamu Tezuka*
'De allermooiste literaire manga ooit.' – New York Times

VERSCHIJNT OKTOBER 2006

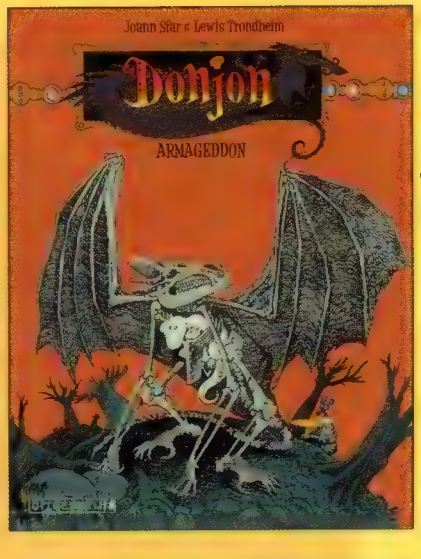

VERSCHIJNT NOVEMBER 2006

Donjon – *Lewis Trondheim & Joann Sfar*

Tijdens De Stripdagen signeren in de stand van

UITGEVERIJ

Daan Jippes

Martin Lodewijk

Aloys Oosterwijk

Eric Heuvel

UITGEVERIJ

FOTO WWW.STRIPDATABASE.NL

Adri van Kooten

Tekenaar in tweevoud

DOOR **OLIVIER WORTEL**

ONDER,
VAN LINKS NAAR RECHTS -
Schetsjes, uit *Spertijd*:

- **Bruno en Magda in bed, pagina 31.**
- **Voorgrond van een plaatje waarop dokter Lobianco met Bruno belt vanuit een café. De achtergrond met de dokter staat op andere schetsen.**
- **Bruno loopt door de stad tijdens spertijd.**
- **Het kerkhof van pagina 21. Adri van Kooten: 'Ik gebruik regelmatig viltstift om in de schetsen wat accent en in het vlak helderheid te krijgen; ik mag graag knoeien in mijn schetsen.'**
- **Het vertrek van Anders richting de bezette stad.**

In 2002 publiceerde uitgeverij Bee Dee het album *De laatste engel* van Pieter van Oudheusden en Adri van Kooten, een verzameling verhalen over engelen die zich in verschillende gedaanten onder ons zouden bevinden. Een paar maanden geleden verscheen van het duo bij dezelfde uitgeverij *Spertijd*, een spannend verhaal dat zich afspeelt in een metropool in Europa, bezet door de legers van een dictator die onverwacht aan de macht is gekomen. De inwoners gaan gebukt onder angst, intensieve controles en een avondklok, de zogenoemde spertijd, en er opereert een schimmige verzetsgroep. In deze paranoïde oorlogssituatie is de vraag of alles wel is zoals het op het eerste gezicht lijkt.
Aan Adri van Kooten (1951) de vraag hoe hij met Van Oudheusden bij een kleine uitgever als Bee Dee is beland?

Adri van Kooten: Pieter en ik hadden tussen 1998 en 2000 een aantal verhalen gemaakt voor *Zone 5300*. Het leek hem leuk om ze te bundelen en hij wist dat Jan Verdegaal een uitgeverij wilde beginnen: Bee Dee. We zochten contact met hem en hij stond open voor het idee, alleen moesten er nog twee verhalen bijgemaakt worden om op een normale albumdikte te komen. Uiteindelijk zijn dat er drie geworden en is één van de oorspronkelijk voor het album bedoelde strips afgevallen. Alle verhalen hadden iets met engelen te maken, en die rode draad is in de titel – *De laatste engel* – terug te vinden.
Vervolgens had Pieter een nieuw idee in zijn hoofd zitten en daarvan hebben we een proefpagina gemaakt. Die viel bij Jan in de smaak en hij ging akkoord met een nieuw album, het latere *Spertijd*. Hij is vermoedelijk de enige uitgever in Nederland die zoiets aandurft, want qua concrete ingrediënten voor het verhaal waren op dat moment alleen een grote rol voor een stad en het gebruik van trams bekend.

Spertijd

Het verhaal *Spertijd* zou oorspronkelijk 44 pagina's tellen. Het zijn er uiteindelijk 91 geworden. Waarom?
Al schrijvende kwam Pieter er achter dat hij veel meer in het verhaal kwijt kon dan wat in de synopsis stond. Alleen bleken 44 pagina's niet voldoende voor de uitwerking ervan en uiteindelijk zijn we op 91 pagina's uitgekomen. Jan had daar geen problemen mee, als het maar een mooi album zou wor-

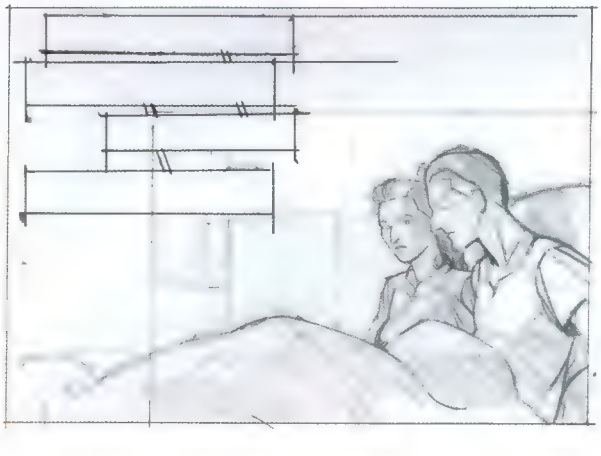

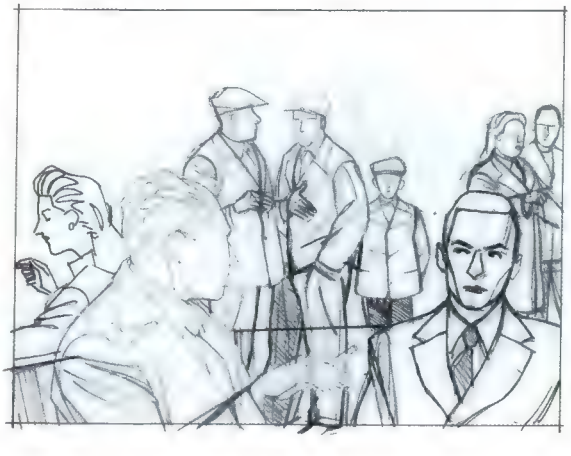

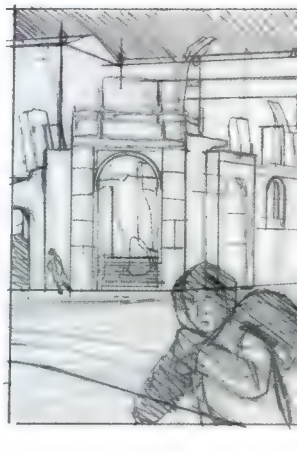

Adri van Kooten en Victor Zilverberg... twee verschillende namen, twee verschillende stijlen. De één tekent bij neuzen alleen de omtrek en laat zijn lijntjes buiten de figuren doorlopen. De ander produceert strak tekenwerk in de atoomstijl dat niet onderdoet voor dat van Serge Clerc of wijlen Yves Chaland. De één maakte samen met Martin Lodewijk manga en met Pieter van Oudheusden het intrigerende *Spertijd*. De ander maakt illustraties en cartoons. Toch betreft het hier één persoon. *Stripschrift* besloot hem eens aan de tand te voelen.

den. Ideaal natuurlijk; het bood ons de vrijheid om er echt wat moois van te maken. Bij een uitgeverij als Dupuis zou je met onze werkwijze niet eens binnenkomen; dan moet het hele verhaal er bij wijze van spreken van tevoren al liggen in maximaal 44 pagina's.
We hebben *Spertijd* gemaakt omdat we dat wilden, niet voor het geld. Dan zou je ook in een andere stijl moeten werken, bij voorbeeld de klare lijn, en voor een commerciëlere uitgeverij moeten kiezen. Ik zal al heel blij zijn als we met het album een tweede oplage kunnen verwezenlijken.

Er staan veel opvallende details in *Spertijd*, waaronder de Europese hoofdsteden als bestemmingen van trams. Moet je daar als lezer meer achter zoeken of zijn het knipogen?
Het laatste. Ik heb bij voorbeeld de schilder Max Beckman in *Spertijd* verborgen. Niemand die dit ziet, dat is meer een knipoog naar mezelf. Ik trachtte er ook werk van Pyke Koch in te krijgen, een magisch realistisch schilder, die in de Tweede Wereldoorlog met de verkeerde ideeën sympathiseerde, maar die wel een aantal schilderijen heeft gemaakt die prima in *Spertijd* hadden gepast. Helaas vond ik er geen geschikte plek voor. In één van de verhalen van *De laatste engel* heb ik wel een zelfportret van Rembrandt weten te verwerken.
Wat betreft die hoofdsteden als trambestemmingen, dat was een ideetje van Pieter. Daar zit niet echt een gedachte achter. De stad waar het verhaal van *Spertijd* zich afspeelt bestaat niet, maar is een combinatie van Rotterdam, Wenen en Berlijn. Daardoor hangt er een bepaald sfeertje, van een mooie, grote stad met internationale trekjes. Wijken zoals je die in *Spertijd* ziet, komen bij voorbeeld ook in Wenen voor.
De reden dat we voor een fictieve stad hebben gekozen is weer die vrijheid om zelf iets in elkaar te zetten. Als we hadden gezegd dat het Berlijn was dan had ik er herkenbare punten in moeten stoppen en daar hadden we geen zin in. Nu heb ik de mogelijkheid om er gebouwen in te verwerken die ik zelf mooi vind. Qua documentatie ga ik ook niet ver. Zo is het kerkhof in *Spertijd* niet op een bestaand kerkhof gebaseerd, al heb ik wel naar diverse soorten grafstenen gekeken, ter inspiratie. Ook de vliegtuigen bestaan niet, die zijn samengesteld uit meerdere bestaande modellen, wat ook weer te maken heeft met mijn passie voor de luchtvaart.

GEHEEL BOVEN - **Schilderij *Colourful people*, olie op doek 90x70 cm.**
Adri van Kooten: 'Een doek met de signering Adri; dit had eigenlijk VZ moeten zijn.'

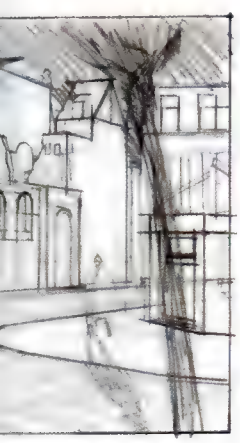

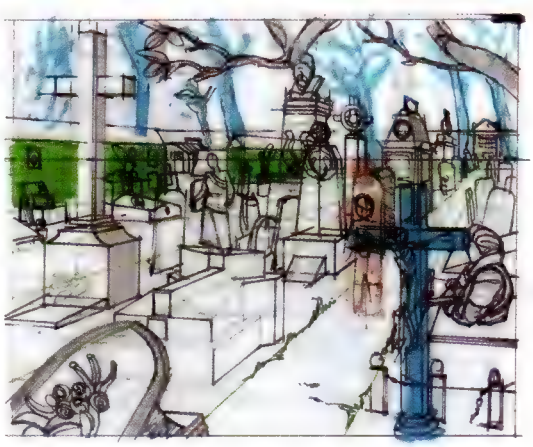

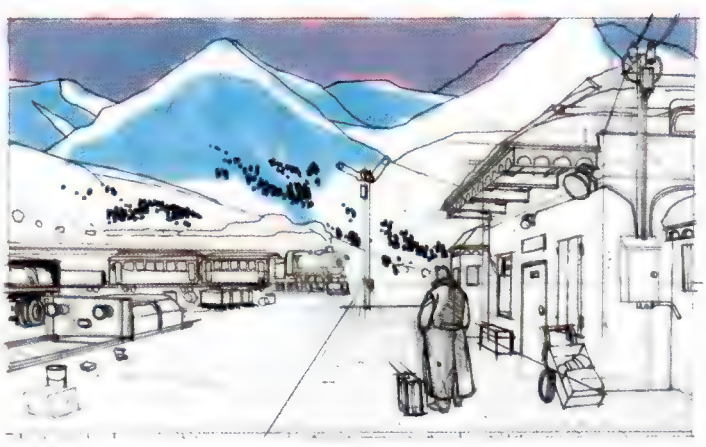

RECHTS - **Illustratie van Victor Zilverberg voor het boekje *Helemaal hopeloos*.**
ERNAAST - **Twee plaatjes uit *Miss Purpleheart* van Victor Zilverberg.**

ONDER - **Het omslag van *Quark 1*, met daaronder het oorspronkelijke ontwerp van Adri van Kooten waarop te zien is hoe het eigenlijk had moeten worden.**

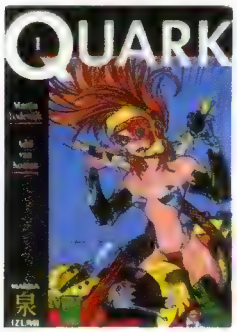

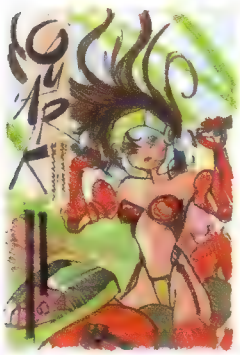

Puur toeval

Hoe ben je ooit de stripwereld ingerold?
Min of meer toevallig. De interesse voor strips bestond al: ik vond de strips van *Guust Flater* en *Isabelle Avondrood* erg leuk. Ik werkte in 1980 bij een reclamebureau en daar liet ik mijn werk zien aan mensen uit het bedrijfsleven, waaronder een tekstschrijver die Martin Lodewijk kende, ook via reclameopdrachten. Die zei: 'Joh, je moet eens bij hem langsgaan.' En dat heb ik gedaan.
Martin was eigenlijk meteen tevreden over mijn werk en hij bood mij aan een album van *De Kat* te tekenen, *De Kat in Kitzbühel*. Daarna ben ik in de stripwereld blijven hangen. Het grappige is dat ik er eind jaren negentig een punt achter wilde zetten toen ik ineens Pieter van Oudheusden tegen het lijf liep. Hij had 'nog wel iets leuks' voor me en daar zijn die *Zone 5300*-verhalen uitgerold, in feite een herstart van mijn carrière als striptekenaar.

In 1984 zat je bij het amateurblad *Yéch*...
Ik kende een aantal jongens die ook met strips bezig waren: Willem Ritstier, Minck Oosterveer, Caren Peeters... Hoe dat allemaal bij elkaar gekomen is weet ik eigenlijk niet meer, maar we zijn toen *Yéch* gestart. Hoewel het langzaam op gang kwam, vond ik het een vrij goed amateurblad.

Destijds leverde ik ook nog illustratief werk, maar daar ben ik mee gestopt. Ik werd er waarschijnlijk te duur voor en ik had er weinig zin meer in, vanwege het gebrek aan vrijheid. Vanaf toen ben ik meer met strips gaan doen, en met schilderen.
Bij *Yéch* is mijn pseudoniem, Victor Zilverberg, ontstaan. Het begon als grap: een niet-bestaande tekenaar uitgebreid interviewen en dan in het blad plaatjes in atoomstijl erbij afbeelden uit zijn strips. Ik kreeg de eer om deze tekeningen te maken en stond even in de fictieve schoenen van Victor Zilverberg. Ik heb vervolgens *Miss Purpleheart* verzonnen. Toen we met een standje op De Stripdagen stonden kwamen er ook mensen naar vragen, maar die hebben we natuurlijk uitgelegd dat het hier een grap betrof. Later heb ik die stijl nog veel gebruikt, onder andere voor reclame-opdrachten, en daarbij heb ik de naam Victor Zilverberg in ere gehouden. Misschien maak ik onder zijn naam nog wel eens een hele strip in atoomstijl!

Je hebt manga gemaakt (*Quark*), maar ook een realistische strip als *Spertijd*... Heb je een favoriete tekenstijl?
Nou, favoriet... ik ben wel iemand die steeds wat anders wil. Ik kan niet drie weken lang aan één-en-hetzelfde werken, dat houd ik gewoon niet vol. Dat komt door mijn reclame-

BOVEN - **Illustratie, vrij naar een karakter van Jack Vance, een Dirdir Excellent van de planeet Tschai.**

LINKS - ***Elizabeth op bed*, olie op doek 100x80 cm.**

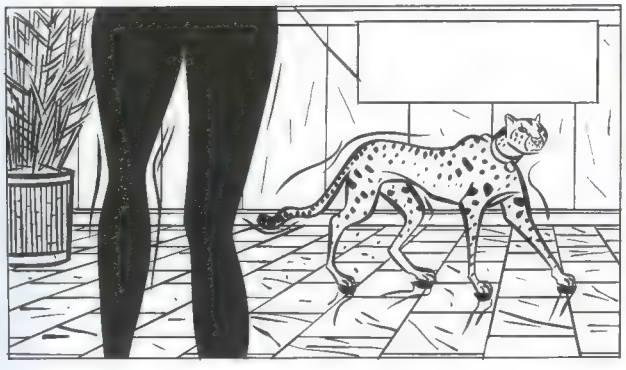

achtergrond, waarbij je steeds andere opdrachten krijgt en op allerlei manieren te werk kan gaan.
De keuze voor een stijl hangt vooral af van het verhaal en wat voor sfeer ik daarbij proef. Er is de Adri van Kooten-stijl, die je in *Spertijd* en *De laatste engel* ziet, maar er bestaat ook de Victor Zilverberg-aanpak: die is veel strakker en gebruik ik meestal voor reclame-opdrachten en cartoons. Tijdens het werken aan *Spertijd* heb ik bij voorbeeld ook geschilderd en cartoons gemaakt in de Victor Zilverberg-stijl. Zo heb ik samen met Age Morris een aantal cartoons gemaakt, *Over leven en liefde*, die nu op het internet staan, en *Helemaal hopeloos* samengesteld, een uitgave waarvoor hij teksten schreef en ik de illustraties verzorgde.
Iemand als Martin Lodewijk, met zijn *Agent 327*, werkt steeds in dezelfde stijl; het publiek heeft er immers bepaalde verwachtingen bij. Dat lijkt me zwaar. Niet alleen omdat je zo'n stijl constant moet zien vast te houden, maar ook omdat je een deel van je vrijheid verliest. Natuurlijk is er in mijn albums ook een zekere constante te ontdekken – ik kan niet totaal omslaan van de ene naar de andere stijl – maar ik hoef me niet ergens krampachtig aan vast te klampen. Die vrijheid heb ik nu eenmaal nodig. Ooit hoop ik nog een keer een fantasy-strip te maken, een *Lord of the Rings*-achtig verhaal, waarbij het vooral om vriendschap draait. Het liefst als serie, want zo'n epos kun je niet in één album stoppen!

Nedermanga

Met *Quark* (2003-2004) leverden Martin Lodewijk en jij een heuse Nederlandse manga af. Hoe is die serie ontstaan?
Eigenlijk ook weer toevallig: ik las in *Stripschrift* dat uitgeverij Big Balloon nog een tekenaar zocht voor een *spin-off*-reeks van *Storm*, wat later *De kronieken van de tussentijd* is geworden, van Dick Matena. Ik had nog steeds contact met Martin, ook *Storm*-scenarist, en vroeg hem of ik een poging mocht wagen. Na drie plaatjes bleek mij al dat *Storm* niet echt mijn ding is. Martin zei vervolgens dat hij nog iets anders had dat ik eens moest proberen: even later kwamen er via de fax allerlei pagina's van de manga *Appleseed* van Masamune Shirow binnen, waarvan ik er eentje moest natekenen. Ik had nog nooit manga gelezen, maar de tekenstijl sprak mij aan en ik ben aan de slag gegaan. Toen Martin vervolgens de pagina zag zei hij: 'Volgens mij gaat het je lukken' en hij kwam met het verhaal van *Quark* op de proppen, Het bleek dat hij al een tijdje bezig was, samen met uitgeverij SAF/Prestige. Dick Matena had al eens wat getekend, om vervolgens af te haken.
SAF gaf ons groen licht, al moest *Quark* wel een manga worden met een Europees tintje. In het begin werkte ik nog niet al te snel maar halverwege deel 2 schroefde ik mijn productie op naar een pagina per dag. Dat verhoogde tekentempo was niet zomaar een versnelling: we wilden dat er meer

BOVEN - Superheldin, promotie-illustratie.
LINKS - Proefillustratie voor Trill, een superheld; het project is nooit van de grond gekomen.

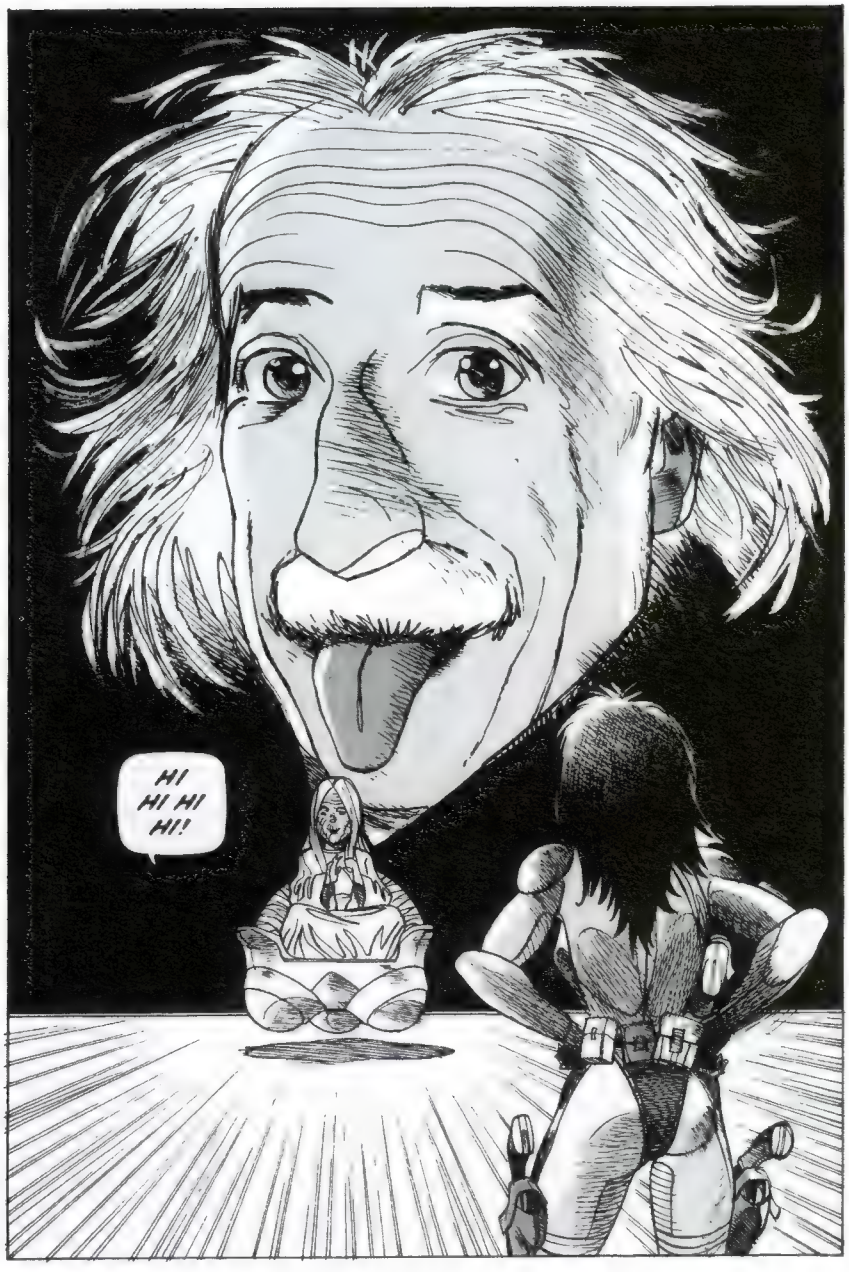

BOVEN,
VAN LINKS NAAR RECHTS -
- **Pagina 47 uit *Quark 1*: Anima ontmoet Lady Ai.**
- ***Het rode venster*, olie op doek 80x80 cm; een schilderij uit een serie met knotwilgen.**
- ***Zomaar een koe*, door Victor Zilverberg, 60x50 cm; olie op doek en paneel.**

RECHTS - **Illustratie van Victor Zilverberg voor een Shell-artikel dat nooit is doorgegaan. Het onderwerp was haantjesgedrag op de werkvloer.**

GEHEEL RECHTS - ***De borst 2* door Victor Zilverberg; olie op mdf, 100x100 cm; een schilderij uit een serie van vier.**

vaart in de tekeningen kwam. Op deze manier werden ze inderdaad dynamischer. Je kan wel heel lang voor een pagina gaan zitten maar dan krijg je een heel stijf resultaat.
Voordat ik aan *Quark* begon lette ik altijd sterk op tekentechnische aspecten als perspectief, maar in deze strip zat zoveel vrijheid dat ik veel losser ben gaan tekenen. Dat vind je ook terug in de tekenstijl van *Spertijd*.

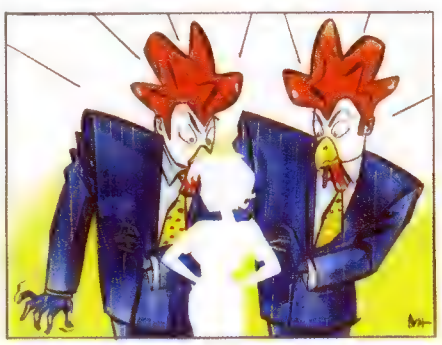

Quark heeft niet zo goed gelopen als men hoopte...
Nee, het ging niet naar wens. De productietijd was ook veel te lang. Er hadden drie maanden tussen de delen moeten zitten maar tussen deel 1 en 2 zat een jaar. Dat werkt niet met manga. Er bestond belangstelling vanuit Spanje en Duitsland, maar omdat we iedere keer nee moesten verkopen verslapte die aandacht. Uiteindelijk is het wel in Frankrijk en Duitsland uitgegeven, maar volgens mij is deel 3 daar niet eens uitgebracht. In Brazilië is *Quark* eveneens gepubliceerd, maar dan op een soort krantenpapier... eigenlijk veel mooier dan dat harde witte papier van de Nederlandse uitgave. Bovendien gebruikte SAF mijn oorspronkelijke omslagontwerpen ook niet. Jammer, want die van mij waren meer 'manga' dan de uiteindelijke covers. Kortom: er waren een hoop dingen die de mist ingingen, maar *Quark* betekende voor mij wel heel veel: het waren mijn eerste stripalbums.
Op de één of andere manier wil manga nog niet aanslaan in Nederland. Misschien komt het omdat er in sommige manga's expliciet geweld en seks voorkomt. Alhoewel, kijk je naar *Quark* dan zit er niet meer geweld in dan in de gemiddelde Europese actiestrip, Daarin mag het kennelijk wel. Deze hypocriete opstelling zie je ook terug in de tekenstijl: manga's worden verdomd goed getekend, maar daar kijkt men helaas langs. En als je als Nederlandse tekenaar de manga-stijl 'kopieert' krijg je een lading kritiek over je heen. Vreemd natuurlijk, want over al die navolgers van Hergé hoor je niemand.

Die doorlopende lijntjes in *Quark*, is dat ontstaan vanwege de vrijere stijl die je voor die strip kon hanteren?
Ja, het is een bepaalde tekenbeweging van mij die verder loopt dan de grens van de figuur zelf. Dat doe ik bewust, maar soms gaat het ook vanzelf: ik ben geen computer die steeds op hetzelfde moment weer stopt met de tekenlijn. Deze lossere aanpak verlevendigt mijn tekenwerk. Die neuzen, waarvan ik alleen de omtrek laat zien, zijn eveneens een bewuste keuze. Ik heb vroeger eens in een schoolboek gezien dat een neus als een soort driehoekje werd afgebeeld, en in feite is dat natuurlijk de omtrek. Het is ook niet zo dat ik geen neuzen kan tekenen maar een gewone neus vond ik niet bij de mangastijl passen. Gedurende *Spertijd* heb ik geprobeerd die stijl vast te houden, en volgens mij is dat gelukt.

Is het toeval dat veel van je werk in zwart/wit is?
Ja, omdat zwart/wit voor het uitgeven het makkelijkst was. Als Jan had gezegd: 'We doen het in kleur', dan was dat geen probleem geweest. Inkleuren doe ik altijd zelf. We hebben er verder bewust voor gekozen geen rasters te gebruiken: de schaduweffecten heb ik zelf in de tekeningen verwerkt met behulp van arceringen. Dat vonden we mooier. Ik merkte overigens dat ik daarbij afhankelijk was van het weer. Als het erg warm is dan wordt het papier namelijk zachter en dan kan ik die arceringen niet meer maken. Mijn pen loopt dan nèt wat te stroef over het papier. Het draait allemaal om het oproepen van sfeer. Dat geldt bij voorbeeld voor de bezetter in *Spertijd*. Die hebben we anoniem gehouden, maar toch ontstaat er een negatieve associ-

atie, omdat die doet denken aan het nazisme. De sfeer in het verhaal is over de hele linie mysterieus: op het eind is nog niet alles verklaard, sommige dingen moet de lezer zelf ontrafelen. Al hebben we de epiloog wel langer gemaakt, omdat we nog een paar gebeurtenissen moesten ophelderen. Anders is het voor de lezer weer tè onduidelijk.

Hoe kijk je terug op de samenwerking met Martin Lodewijk?
Ik werk nog steeds met hem samen in een experiment waarbij ik de achtergronden van *De Daddy Vinci Code* verzorg, de nieuwste *Agent 327*. De *Quark*-periode was een leerzame tijd, maar verliep soms moeizaam. Ik moest af en toe moeite doen om Martin gemotiveerd te houden. We hebben ooit samen aan *De Kat in Kitzbühel* gewerkt. Daarbij had hij al wel de pagina-indeling opgestuurd, waarbij wat kattenbelletjes stonden over dialogen. De rest moest hij nog aanleveren. Vervolgens heb ik die strip getekend, maar heeft Martin de definitieve tekst nooit meer geproduceerd. Bee Dee wilde de strip alsnog graag uitbrengen, ook al beschouwde ik het als een jeugdzonde. Martin reageerde enthousiast, maar daar bleef het bij. Inmiddels heb ik *De Kat* als project uit mijn hoofd gezet. Overigens zonder rancune naar Martin toe, want ik heb veel van hem geleerd, ook tekentechnisch.

olivier.wortel@stripschrift.nl

Meer info:
www.beedee.nl
www.helemaalhopeloos.nl

[BITS & PIECES → ERVEN]

'Erven is bederven', zei mijn grootvader al. Zo lijkt men iets te krijgen, maar de fiscus stuurt direct een leger mee-eters op je af. Ze bederven je eetlust. Zonder mankeren wordt de helft van je erfenis zomaar ingeslikt, als je niet handig bent. De uitspraak van mijn opa krijgt nog meer diepgang dan hij ooit kon vermoeden als je De Erven volgt die culturele schatten in de schoot geworpen krijgen. Die lijken vaak hun eigen fiscale chagrijn te willen afwentelen op de cultuurliefhebber. De Erven Hergé hebben inmiddels een hoekige naam opgebouwd als het gaat om het gebruik van Kuifje. Om over de Disney-erfenis maar te zwijgen.
Pardoes na het overlijden van een auteur gaat de deur naar het oorspronkelijke werk op slot. Advocaten en rechters fungeren als bewakers. Achter de deuren voeren De Erven strategisch overleg over het exploiteren van de nieuw verworven goudmijn.
Oorspronkelijke schetsjes van de tekenaar op een servetje of tafellaken kunnen bij hergebruik door de toevallige eigenaar zomaar tot ongekende rechtszaken leiden. Plots zijn daar De Erven die zich allerlei interpretaties namens de overledene aanmeten. 'Zo had hij dit nooit bedoeld' en 'Dit had hij zeker niet gewild' worden de gevleugelde gezegden. De helderziendheid van De Erven is bijna onbegrensd.
Een nieuwe set Erven die zich sinds kort manifesteert is De Stichting Het Toonder Auteursrecht. Marten lag nog maar net onder de groene zoden of Hans Matla raakte in conflict met De Erven. Waar hij, voor zover ik weet, altijd een prettige, persoonlijke relatie had met Marten Toonder, staan opeens De Erven op zijn uitgeefpad. Met het stopbord: 'dit had opa nooit gewild'. Hoewel de oplage curieus genoeg niet hoeft te worden vernietigd van de rechter, moest 'De Tao van Toonder' wel de winkel uit. Wie er eigenlijk gelijk heeft, weet ik niet en kan mij ook niets schelen. Normaal overleg met een auteur maakt plaats voor Erven met rechterlijke vonnissen in de hand. Er is altijd wel een stok te vinden om de hond te slaan. Kunst is opeens handel. En handel wordt bewaakt en verdedigd. Zoiets wordt een manier van leven voor Erven. En conflicten halen met opzet steeds de krant. Zodat iedereen weet wie er de baas is geworden. Zoals in juli jongstleden in NRC.
Vorig jaar zomer toen Marten Toonder overleed lag het contract voor nota bene het twaalfde Bommelverhaal in het reine klaar. Uitgeverij Le Chat Mort zou 'It spoek fan Bommel State' gaan uitgeven. Nu een jaar later heeft de uitgever een nieuw contract toegestuurd gekregen van De Erven. En ja hoor. De afspraken die de uitgever met Toonder zelf had gemaakt, zijn opeens veranderd. De uitgave kost hem nu een kleine €2000 meer omdat iedere certificaathouder van de stichting een gratis exemplaar van zowel de luxe als de gewone editie moet ontvangen. En nog wat kommalarijen. De stichting zegt juist uiterst positief te staan tegenover de verschijning van een nieuw deel in het Friese. Ja, daar ga je de kookoek. Ze kunnen moeilijk ontkennen dat opa al elf delen had toegestaan. Maar je kunt natuurlijk wel een beetje gaan pesten. De stok verzinnen. Dus roep je dat die meneer van Le Chat Mort niet zo'n haast moet maken. En 'dat hij gewaarschuwd is dat het allemaal niet zo snel zou kunnen'. Gatverdrie wat een lulligheid.
Ook hier kan mij dit conflict geen fuit schelen. Maar het is de toonzetting. Het machtsvertoon. Met iets moois wat ze als familie bij toeval in de schoot is geworpen. Waar ze zelf geen creatieve pepernoot aan hebben bijgedragen. Het gaat over enige tijd niet meer in de eerste plaats om de geweldige waarde van Marten Toonder voor onze Nederlandse, culturele erfgoedschap. Het gaat straks om exploitatie, geld en kerk.
Als ik dan dit verhaal in een paginagrote advertentie zie dat in september via NRC elke week een nieuw boek in de Bij-boekjes stookoude oblongformaat verhalen van Marten Toonder met korting kan worden aangeschaft, schiet mij een oude story uit de eerste hand te binnen. In de jaren zeventig heeft good old Marten zich in woord en geschrift bij het Stripschap met hand en tand verzet tegen de uitgave van zijn soort oude verhalen. Hij vond het achteraf kloddewerk. Iets waar hij zich als ontwikkelde auteur niet meer mee kon vereenzelvigen. Het mocht van hem beslist nooit worden uitgegeven.
Wellicht kan de Stripschap-archivaris deze correspondentie in kopie doen toekomen aan De Erven. Want dit wilde opa echt niet.

ben.bits@stripschrift.nl

Marvel bestormt Hollywood

DOOR EDWARD GROSS

VERTALING EN BEWERKING
OLAV BEEMER

Avi Arad, de man die bij uitgeverij Marvel Comics over de films gaat, is ervan overtuigd dat het eind van de reeks stripverfilmingen nog lang niet in zicht is. Wat staat de komende tijd allemaal op het programma? Welke helden vliegen, slingeren en springen ons binnenkort tegemoet op het witte doek? *Stripschrift* werpt een blik op de planning van Marvel in Hollywood.

IRON MAN

Dook voor het eerst op in:
Tales of Suspense 39, maart 1963

Het verhaal achter de film:
Wapenfabrikant en miljardair Tony Stark bindt in een geavanceerd harnas de strijd aan tegen onrecht. Jon Favreau, de beoogde regisseur van *Iron Man*, wordt bijgestaan door Al Gough en Miles Millar (beiden zijn bekend van de televisieserie *Smallville*) en Tom Cruise zou al zijn aangetrokken als de hoofdrolspeler. Inmiddels staan de zaken er echter anders voor.

'Jon heeft bewezen dat hij een prima regisseur is, maar wat nog belangrijker is, hij heeft ook bewezen dat hij interesse heeft voor dit personage', aldus Arad. '*Iron Man* is niet alleen een verhaal over een superheld, het speelt ook in op allerlei maatschappelijke thema's. Jon is bekend in de wereld van politiek en hij begrijpt hoe dit personage past in het huidige politieke klimaat. Hij weet hoe hij het klassieke verhaal kan vertalen naar het heden.'

'*Iron Man* gaat over de balans tussen wapens en heldenmoed. Dat is het fundamentele punt in het leven van Tony Stark als de grootste wapenfabrikant ter wereld. De film gaat over zijn dilemma's, waar hij de kost mee verdient. Het is een analyse van zijn standpunt: 'Ik doe wat ik doe omdat ik ook brood op de plank wil, maar ik weet niet of wat ik doe ook het beste is voor de wereld.' Hij realiseert zich, dat een zekere machtsbalans onmisbaar is voor de moderne maatschappij, dat de democratie daarmee is gediend. En dus moet hij accepteren wie hij is en hoe zijn uitvindingen worden gebruikt.'

Alcoholmisbruik is een onderwerp dat subtiel in de film wordt verwerkt, maar niet cruciaal is voor het verhaal. 'De vlucht in de alcohol is voor Tony Stark het antwoord op eenzaamheid en andere kwesties', vertelt Arad. 'Het is een onderwerp dat we zeker ter sprake brengen, maar vandaag de dag kunnen we eenzaamheid en verwarring en drang naar bevestiging ook op een andere manier laten zien. Een stevige borrel is niet langer het enige antwoord.'

Top of flop?
Het personage Iron Man gaat weliswaar al vele tientallen jaren mee, maar wat bekendheid betreft heeft hij altijd in de schaduw gestaan van een handjevol andere gekostumeerde helden. Wat niet zo gek is, want hoeveel emotie straalt een rood met gouden harnas nu helemaal uit? Het menselijke aspect wordt cruciaal in deze film. Kan Iron Man worden neergezet als mens? Of blijft het een kille robot met de uitstraling van een blik sardientjes?

Een paar dagen na de wereldpremière van *X-Men: The Last Stand* is Marvels filmproducent Avi Arad zeer in zijn nopjes. Hij denkt met een brede glimlach op zijn gezicht terug aan alle lovende kritieken die de film kreeg tijdens het jaarlijkse festival in het Franse Cannes en hij vertelt enthousiast dat ook de meningen online in zijn voordeel zijn bijgesteld.

'Iedereen herziet langzaam maar zeker zijn mening,' zegt Arad grinnikend. 'Ik zag de recensie van *Daily News* en daar kreeg de film drie sterren. 'Spetterend en spannend... de machtige mutanten van de *X-Men* komen in actie!' Dat is toch prima? Drie sterren? Niets mis mee. Daar teken ik voor.'

Arad klinkt bijna euforisch en waarom niet? *X-Men: The Last Stand*, de derde film uit de reeks, heeft in het eerste weekend wereldwijd meer dan tweehonderd miljoen dollar opgebracht en de Marvel-filmmachine komt net pas op stoom. Bovendien komt dit succes *nadat* concurrent Warner eindelijk uit een lange winterslaap is ontwaakt en de klassieke held Batman heeft teruggebracht in *Batman Begins* en de Man van Staal nieuw leven heeft ingeblazen met *Superman Returns*.

CAPTAIN AMERICA

Dook voor het eerst op in:
Captain America Comics 1, maart 1941

Het verhaal achter de film:
Een experimenteel wondermiddel maakt van een slungelige tiener plotseling een gespierde patriot, die bruut wordt weggerukt uit het strijdperk van de Tweede Wereldoorlog en belandt in het heden. Gezien het huidige klimaat zou het voor dit personage nu het geschikte moment zijn voor de terugkeer op het witte doek.
'Volgens mij is het verhaal van *Captain America* altijd actueel,' legt Arad uit, 'want hoe je het ook wendt of keert, elke samenleving streeft uiteindelijk eigen idealen na. Iedereen wil vrije meningsuiting, persvrijheid en iedereen wil zijn of haar dromen nastreven in een open samenleving. Captain America staat voor vrijheid. Punt. Overal en altijd. En daarom is hij tijdloos. David Self werkt momenteel aan het scenario en de komende tijd wordt meer bekend over de inhoud van dit project.'Hoewel Arad verder weinig over de film wil vertellen, geeft hij wel toe dat het verhaal zich niet alleen in het heden afspeelt, maar ook tijdens de Tweede Wereldoorlog. En wat betreft de vraag of aartsvijand Red Skull een rol in de film heeft: volgens Arad duikt een 'versie' van het personage op. 'Om sommige klassieke schurken kun je niet heen. Die werken gewoon goed, dus waarom zou je iets anders bedenken?' stelt Arad retorisch.

Top of flop?
Captain America is de wandelende nationale vlag van de Verenigde Staten. Captain America is de ultieme patriot. En wat Arad ook beweert over hoe ieder mens overal ter wereld de idealen van die *all-American hero* nastreeft, het blijft een personage dat staat voor Amerikáánse idealen. Prima voor het Amerikaanse publiek, maar als het scenario geen ruimte biedt voor meer diepgang, kan deze film voor de Europese markt beter direct op dvd verschijnen.

NICK FURY

Dook voor het eerst op in:
Sgt. Fury and his Howling Commandos 1, mei 1963

Het verhaal achter de film:
Deze door de wol geverfde, sigaarrokende meesterspion staat aan het hoofd van de geheime veiligheidsorganisatie SHIELD (oorspronkelijk Supreme Headquarters International Espionage Law Enforcement Division, tegenwoordig Strategic Hazard Intervention Espionage and Logistics Directorate).
Verwacht voor deze film een soort hommage aan de *James Bond*-achtige avonturen over gestoorde schurken die de wereld willen veroveren. Tussen hen en de overwinning staat slechts één man, namelijk Nick Fury van SHIELD.
'Andrew Marlowe is momenteel aangesteld als schrijver,' zegt Arad, 'en Nick moet ècht van het scherm spatten. Dit is de Marvel-versie van de ultieme spion en het wordt ongetwijfeld erg *cool*. Hij is de Amerikaanse James Bond, maar hij deinst niet terug voor eigen initiatief. Hij hakt knopen door. En waar James Bond nogal gereserveerd is en je nooit echt aan hem kunt zien wat hij denkt en voelt, heeft Nick zijn hart op de tong. Hij heeft heel andere ideeën over gerechtigheid. Met SHIELD als achtergrond laat hij het spionagegenre weer tot leven komen en omdat hij zo lekker eigenwijs is, wordt het gegarandeerd spannend.'

Top of flop?
Een eerdere verfilming van de avonturen van Nick Fury belandde op de grote hoop mislukkingen die uit schaamte zelfs nog niet in het holst van de nacht op televisie wordt uitgezonden. Niettemin heeft Nick Fury het voordeel, dat hij niet lijkt op een traditionele superheld. De link met het genre en de bijbehorende vooroordelen ligt minder voor de hand. Het kàn dus wel. Als David Hasselhoff deze keer maar ver bij de set vandaan blijft.

Ondanks deze in capes gehulde concurrentie blijft Arad optimistisch.
Voor wie het zich afvraagt, ja, Arad gaat zeker naar de bioscoop voor *Superman Returns*. 'Natuurlijk,' geeft Arad toe. 'Vroeger vertelde ik mijn zoon voor het slapen altijd verhalen over Superman. Toen hij klein was, verzon ik die verhalen zelf. Ik ben heel benieuwd naar de film. Luister, ik ben gek op regisseur Bryan Singer. Die man heeft een enorm talent en ik wil gewoon zien wat zijn visie op Superman is. Vroeger was ik een groot fan van Dick Donner (Richard Donner, de regisseur van *Superman* en *Superman 2* uit de zeventiger jaren. Red.) en het is interessant om te zien wat andere mensen ervan maken, want wat hij toen heeft gedaan, zonder alle *special effects* die we momenteel tot onze beschikking hebben, was voor die tijd simpelweg spectaculair.'
Spectaculair is uiteraard ook een woord dat Arad gebruikt wanneer hij het heeft over het grote aantal Marvel-films dat momenteel in productie is. Tijd voor een blik in de toekomst.

FANTASTIC FOUR 2

Dook voor het eerst op in:
The Fantastic Four 1, november 1961

Het verhaal achter de film:
Het kwartet dat hun krachten kreeg dankzij een dosis kosmische straling keert terug voor een nieuw avontuur, deze keer samen met nog een ander icoon van Marvel. Of misschien wel twee. Hoewel het gerucht over een *Silver Surfer*-film een tijdje de ronde deed, bevestigt Arad dat de zilveren ruimtereiziger zijn debuut maakt in *Fantastic Four 2*, de film die nu gepland staat voor juli 2007. Betekent dit ook dat het verhaal van dit vervolg gaat over Galactus, de grote planeteneter die door de Surfer wordt bijgestaan?
'Ik kan nog niets zeggen over de vraag of we het verhaal van Galactus vertellen,' zegt Arad, 'maar wat ik wel kan zeggen, is dat de Silver Surfer eraan komt. Over Galactus wil ik niets bevestigen of ontkennen. Op het witte doek is de Silver Surfer net als in de comics: een filosofisch karakter dat de toestand in onze wereld aan de kaak stelt. De sfeer zal verder vergelijkbaar zijn met die van de eerste film. Die toon beviel ons en daar gaan we dus mee door. De interactie tussen de Silver Surfer en de Fantastic Four vormt de basis van de film. En dat belooft wat.'

Top of flop?
De eerste film was aardig, maar leed onder de schizofrenie waar meer superheldenfilms last van hebben. Het is een feit, dat een eerste film veel moet uitleggen en dáárna ook nog eens een goed verhaal moet vertellen. Doctor Doom, de schurk uit het origineel, was een emotieloze zeur. En uit de tientallen schurken die voor deze *sequel* te bedenken waren, komt men met Silver Surfer, een buitenáárdse emotieloze zeur. Het is in ieder geval consistent.

HULK 2

Dook voor het eerst op in:
The Incredible Hulk 1, mei 1962

Het verhaal achter de film:
De door gammastraling in een groene reus veranderde held keert terug in een vervolg waarin het 'kunstzinnige' van de eerste film wordt verruild voor meer grof geweld èn een schurk uit de comics. Arad belooft dat deze film heel anders zal zijn dan het origineel van regisseur Ang Lee. 'We hebben een geweldige schurk voor deze film en dat maakt het bijzonder interessant', aldus Arad. 'We betrekken de Abomination bij het verhaal en ook leggen we de nadruk meer op de relatie tussen Bruce Banner en de Hulk. Bruce weet meer over zijn alter ego en op die manier wordt het bijna een soort liefdesverhaal. Bruce ziet hoe de wereld de Hulk ziet en hoe Hulk de wereld ziet: de primitieve Hulk, de naïeve Hulk die onbevangen naar de wereld kijkt. We brengen de Hulk weer naar de bewoonde wereld. Actie staat hoog in het vaandel, maar de karakters worden niet vergeten.'
'Deze film wordt gedragen door de onderlinge verhoudingen', gaat Arad door. 'Bruce is bang voor zichzelf en hij moet leren omgaan met zijn angsten. En omdat we niet meer hoeven uit te leggen hoe de Hulk ontstaat, kunnen we dus meteen beginnen aan het verhaal over zijn interactie met Betty, generaal Ross en de Abomination.'
Op de vraag of acteur Eric Bana terugkeert als Bruce Banner, geeft Arad slechts een kort antwoord: 'Misschien'.

Top of flop?
Als zelfs een regisseur als Ang Lee weinig meer uit het personage kan halen dan een veredelde computergame, dan is het de vraag of de groene reus anno nu nog wel geschikt is voor het witte doek. Hoe goed de computeranimaties ook zijn, een hoofdpersonage dat bestaat uit enkel pixels kan in de superheldenwereld nog steeds niet rekenen op veel sympathie. Meer nadruk op Bruce Banner lijkt het antwoord. Maar durft men dat aan?

SPIDER-MAN 3

Dook voor het eerst op in:
Amazing Fantasy, augustus 1962

Het verhaal achter de film:
De populaire formule krijgt een nieuw, zwart smaakje en onze trouwe muurkruiper neemt het op tegen een aantal nieuwe superschurken. Hoewel al een tijdje bekend is dat Sandman en Venom de schurken zijn in de derde film uit deze reeks, wil Arad verder niet veel kwijt. 'Geweldig. Groter dan groot. Het vordert gestaag en ik kan haast niet wachten tot de film in de bioscopen verschijnt.' Als hij de derde film vergelijkt met de eerste twee, is één ding erg duidelijk. 'Tussen de eerste en de tweede film zijn de personages volwassen geworden. Het spreekt voor zich, dat we in de derde film de ingeslagen weg volgen.'

Op dit moment wordt de ene na de andere superheldenfilm aangekondigd en dat is een teken dat dit genre voorlopig nog wel garant blijft staan voor kassuccessen. Wat is volgens Arad precies de reden daarvoor? 'De karakters zijn goed. De actie is goed. Tel dat bij elkaar op en je hebt herkenbare personages in een goed verhaal. Bovendien is de actie heerlijk overdreven, enorm uitvergroot. Het is puur vermaak. Hollywood heeft de superhelden ontdekt en ja, de ene film is beter dan de ander, maar het publiek is het nog niet zat. Zolang wij goede superheldenfilms maken, zal het publiek blijven kijken. Dat weet ik zeker.'

LINKS - Thomas Haden Church speelt Sandman.
RECHTS - Bryce Dallas Howard is Gwen Stacy in SpiderMan 3.

Top of flop?
Spider-Man was dè ultieme superheldenverfilming. De comic kwam bijna één op één tot leven en het was voor het eerst dat een speelfilm over een man in een fleurig gekleurd kostuum niet belachelijk overkwam. De sequel zette de trend door, maar dan met een volwassener tintje. Het derde deel duikt meer in de vaak ontoegankelijke continuïteit van de comics. Dat kan een probleem zijn, net als het gevaar van twee schurken die veel special effects vereisen.

ADVERTENTIE

THOR

Dook voor het eerst op in:
Journey Into Mystery 83, augustus 1962

Het verhaal achter de film:
Hij is de Noorse dondergod en hij maakt zich klaar voor een portie mythische actie in de stijl van *The Lord of the Rings*. De film *Thor* gaat niet zozeer over onze wereld, maar meer over de strijd tussen Thor en Loki. 'Het scenario wordt geweldig', zegt Arad enthousiast. 'Het verhaal gaat over het contrast tussen goden en stervelingen. Het is de bedoeling dat we beginnen in Asgard, het land der goden. Daarna gaan we naar Midgard, het land der stervelingen. En tot slot gaan we naar het land der giganten. Het is dus meer een reisverhaal en een introductie van de rivaliteit tussen Thor en Loki.'
Het lijkt erop, dat dit de eerste superheldenfilm wordt die zijn basis heeft in een fantasywereld. 'Zoals ik al zei, is Asgard het land van de goden en is Midgard het land waar de mens leeft', gaat Arad verder. 'Natuurlijk schuilt daar een metafoor in. Goden en mensen zijn eigenlijk hetzelfde, met als enige verschil dat mensen sterfelijk zijn en geen bijzondere krachten hebben. Ons verhaal volgt Thor op zijn reis door die werelden en hoe hem dat verandert.'

Top of flop?
Thor heeft als nadeel dat hij door zijn kostuum, zijn krachten en zijn achtergrond niet meteen herkenbaar is als een lid van de grote Marvel-superheldenfamilie. Thor heeft echter als voordeel dat hij door zijn kostuum, zijn krachten en zijn achtergrond niet meteen herkenbaar is als een lid van de grote Marvel-superheldenfamilie. Als de nadruk ligt op fantasy kan de film een breed publiek aanboren zonder dat het wordt afgedaan als 'weer een superheldenfilm'.

X-MEN SPIN-OFFS

Dook voor het eerst op in:
The Incredible Hulk 181, oktober 1974 (Wolverine)
X-Men 1, september 1963 (Magneto)

Het verhaal achter de film:
De *X-Men-franchise* blijft maar evolueren. Op liefst drie verschillende fronten wordt de jacht geopend. Inderdaad, op dit moment gaan de geruchten over in het totaal drie *spin-offs* van de populaire filmreeks *X-Men*. Het gaat hier om *Wolverine*, *Magneto* en *Mutant Academy*. 'Daar kan ik nog niet heel veel over zeggen,' geeft Arad toe, 'maar ik kan wel zeggen, dat de geruchten in de buurt komen van de waarheid. We zijn druk bezig. Wat *Magneto* betreft, daarin gaat het verhaal over een jonge Magneto, waarbij we hem volgen van zijn tijd in de concentratiekampen tot de tijd dat hij halverwege de dertig is. Dan *Wolverine*, dat gaat verder met zijn verhaal, zijn ontstaansgeschiedenis en ga zo maar door. En *Mutant Academy* gaat over de nieuwe generatie mutanten. Dat moeten we nog even bekijken. Maar eerlijk is eerlijk, *X-Men* biedt zo veel mogelijkheden. Al die personages kunnen een eigen film dragen.'

Top of flop?
In *X-Men* verraste acteur Hugh Jackman vriend en vijand met zijn uitermate treffende vertolking van Wolverine. Met zijn uitstraling kan een *spin-off* een succes worden, al blijft het gevaar dat het een film wordt over een ADHD-Rambo die onder de speed zit. *Magneto* klinkt veel te ambitieus en *Mutant Academy* klinkt als een plannetje dat Arad ooit heeft bedacht in een dronken bui en waarop niemand hem sindsdien durft aan te spreken.

Ontdek in de Verborgen Geschiedenis de identiteit, drijfveren en instrumenten van de werkelijke leiders van de mensheid: de magistraten...

BOEK 1: GENESIS

3000 jaar voor onze jaartelling. vier broers en zusters krijgen uit handen van hun stervende sjamaan vier ivoren scarabeeën. Ze beloven de ivoren nooit samen, tegelijk te gebruiken. Maar ze begrijpen dat ze met de ivoren de loop van de tijd en van de elementen kunnen beïnvloeden. Ze breken hun belofte en ze merken meteen wat een geweldige kracht in de ivoren schuilt. Die macht manifesteert zich ook in Egypte, zestienhonderd jaar later, als Ehm, de oudste van de vier, de kant kiest van Mozes. Zijn broer Oyo kiest dan de farao. Vele plagen zullen het land...

BOEK 2: HET KASTEEL VAN DE DJINNS

Zeventiende eeuw. Renaud van Châtillon, prins van Antiochië wordt uitgeleid uit de kerkers van Aleppo waar hij jaren is vastgehouden. Bij zijn terugkeer naar het Heilige Land loopt hij in een hinderlaag waar hij wordt gered door magistraat Aker, beschikker van den Ivoor waarmee ze de loop van tijd en van de elementen kan beïnvloeden. Ze volgt hem op een gevaarlijke zoektocht die Ze dat naar een ivoor en dat de kracht geeft demonische wezens tot leven te roepen. Chrétien de Troyes die met hen meereist, ziet in het voor de Heilige Graal...

- WAAROM MAAKTE EEN EGYPTISCHE FARAO HET FORT EL KOUMMA BIJ DE TWEEDE STROOMVERSNELLING IN DE NIJL MET DE GROND GELIJK?
- WAT IS DE ECHTE OORSPRONG VAN DE GRAAL-MYTHE?
- WAAROM ROEIDE DE PAUS DE KATHAREN UIT?
- WIE ONTMOETTE NOSTRADAMUS IN ITALIË?
- WAT IS DE ECHTE REDEN VAN DE ONDERGANG VAN DE ONVERSLAANBARE SPAANSE ARMADA?
- WAT WAS HET WERKELIJKE DOEL VAN NAPOLEONS VELDTOCHT IN EGYPTE?
- WIE WAREN DE ENGELEN VAN MONS DIE AAN HET FRONT VERSCHENEN IN 1914 TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG?

KENNISMAKINGSPAKKET BOEK 1 EN 2 VOOR SLECHTS € 24,90

IN PLAATS VAN € 29,90

Het verborgen gezicht van de geschiedenis

Vanaf augustus (elke maand een deel)

LOSSE VERKOOPPRIJS PER ALBUM : € 14,95

*Aanbieding geldt in de maanden augustus en september zolang de voorraad strekt

Zie voor meer informatie de speciale brochure, verkrijgbaar bij uw strip-speciaalzaak

Silvester Strips
Snellestraat 8
5211 EN 's-Hertogenbosch
Telefoon: 073 690 1460
www.silvesterstrips.nl

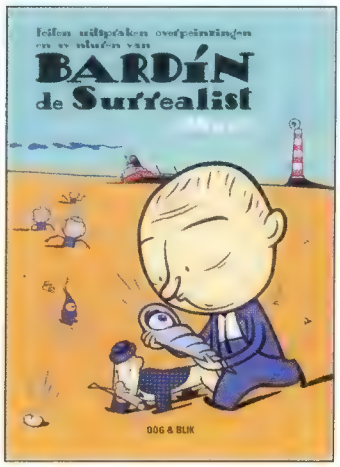

EEN ESTHETISCHE TRIP IN HET ONGEWONE

In het wonderbaarlijk mooi uitgegeven boek *Bardín de surrealist* van **Max** staan 22 verhalen, variërend in lengte van één pagina tot 23 pagina's, waarin Bardín, als bewaker van de surrealistische wereld, de hoofdrol speelt. Bardín (spreek uit: bardien) is een onbestemde man van middelbare leeftijd met een groot hoofd, die – soms heel gewone, maar vooral ongewone – voorvallen meemaakt in een droomachtige omgeving die associaties oproept met de raadselachtige objectenwereld van schilders als Dalí en Magritte.

Hij ontmoet vrienden in een café waar de gesprekken ontaarden in een hilarische conversatie, bezoekt het Prado-museum in Madrid waar hij getroost vandaan komt, of vraagt zich af waarom het leuke meisje dat hem tegemoet komt lopen ineens een ander hondje bij zich heeft. Daarnaast volgt de lezer Bardín in zijn nachtmerrie-achtige dromen en de mystieke 'trips' die hem overkomen, als hij bij voorbeeld een korte wandeling in het park maakt.

BARDÍN
de surrealist
in
ONAN-BARDÍN
Soms moet een man toegeven aan bepaalde behoeften,
maar Bardín verafschuwt het nutteloos verspillen van zoveel leven,
Daarom heeft hij in zijn tuin dit hoekje ingericht en hij noemt dit "De Zaadhof"
Een handvol zaad uitgestrooid en...
De winter is extreem streng geweest en de activiteit in de tuin waanzinnig...
Wie weet of de komende lente geen prachtige spruiten gaat brengen voor Bardín?

Schepper van deze in de stripkunst tot nu toe weinig verkende wereld is Max, de artiestennaam van **Francesc Capdevile Gisbert**, die in 1956 in Spanje werd geboren.

Bardín de surrealist, waaraan Max vijftien jaar heeft gewerkt, is zijn eerste Nederlandstalige publicatie. Eerder won hij onder andere in 1988 en 1996 prijzen voor zijn werk op de Internationale Striptentoonstelling in Barcelona. Zijn werk werd gepubliceerd in het Spaanse tijdschrift *El Vibora*, tegenwoordig heeft hij ook zijn eigen reeks albums *Todo Max*.

Bardín is prachtig getekend in een klare-lijnstijl, maar dan met dikke, soms vette lijnen en in aanvlammende kleuren die herinnering oproepen aan de animatiefilms uit de jaren vijftig. Soms experimenteert hij zelfs met driedimensionale plaatjes, waarbij de lezer overigens zelf wel voor een roodblauw brilletje moet zorgen om het effect te zien.

De op zich al rijke verhalen, die soms moeilijk na te vertellen zijn, zitten vol verwijzingen en citaten, soms heel opvallend, zoals naar de al eerder genoemde schilders, soms naar Walt Disney's *Mickey Mouse* of naar de film *Un Chien Andalou* van de Spaanse regisseur Luis Buñuel (het doorgesneden oog). Maar ook naar *cadavre exquis*, een dadaïstische techniek om vanuit het onbewuste kunst te maken.

Het boek *Bardín de surrealist* biedt esthetisch genot en nodigt daarnaast uit tot een fascinerende ontdekkingsreis in een ongewoon, maar tegelijkertijd toch weer zo herkenbaar universum. DR

Feiten, uitspraken, overpeinzingen en avonturen van Bardín de surrealist

Max
Oog & Blik 2006
ISBN 90-5492-164-1
Prijs €19,95
80 pagina's
kleur (hk)

De uitroeptekens staan voor de volgende waardeoordelen:

- !!!!! grote klasse!
- !!!! kopen!
- !!! middenmoot
- !! mwâh
- ! kastvulling
- ... door 't putje

Bijna alles wat je wil weten over strips

Een jaar na de uitgave van *Stripjaar 2004* verscheen onlangs de nieuwste editie van dit sinds 1990 nogal onregelmatig verschijnende handboek voor de echte stripliefhebber: *Stripjaar 2006* door **Geert de Weyer**.

Om maar meteen met het zuur te beginnen: de zo handige gele servicegids met stripauteurs, galeries en musea, tijdschriften, uitgeverijen, stripwinkels en organisaties ontbreekt deze keer. De redactie was van mening dat de tijd tussen de uitgave van 2004 en te verwachten snelle uitgave van *Stripjaar 2007* (in kleur!) deze nogal rigoureuze ingreep rechtvaardigde. Uit de reacties op diverse internetfora blijkt dat niet alle potentieel geïnteresseerden het met deze keuze eens zijn. Het scheelt inderdaad een enorme hoeveelheid werk, maar een jaarboek wekt de verwachting van overzichten en relevante, actuele informatie.

Gelukkig biedt het ruim geïllustreerde naslagwerk, voortaan uitgegeven op een nieuw vierkant formaat, nog veel interessants, zoals een uitgebreid jaaroverzicht van stripgebeurtenissen in 2005.

Achter het omslag, getekend door **Jan Bosschaert** en **Floor de Goede** zijn verder onder meer interviews te lezen met **Marjane Satrapi** (fraaie foto), **Peter de Wit**, **Jean Roba** en **Laurent Vernon**, **Manu Larcenet**, **Joann Sfar** en **Benoît Sokal**.

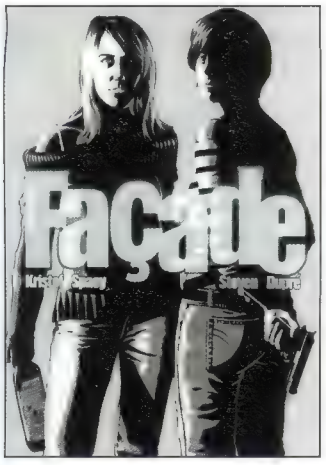

Goed bestede belastingcenten

Kristof Spaey (1982, Leuven) geldt als een veelbelovende Vlaamse jonge stripauteur die 'animatie en beeldverhaal' studeerde aan de Brusselse hogeschool Sint-Lukas. Hij debuteerde in 2004 met het tekstloze *Hoop* (uitgeverij Bee Dee) en leverde bijdragen aan de Belgische jong-talentbundels *Bruxxxel Noord* en *Pulp Deluxe Offline*.

Spaey komt nu af met twee korte verhalen, gebundeld onder de noemer *Façade*, over het dubbelleven en het bedrieglijke gedrag van twee vrouwen. Zijn schaduwrijke stijl, met veel zwart- en grijstinten, komt het beste tot recht in de eerste strip, *Back to Reality* (op scenario van **Steven Dupré**, bekend van *Wolf* en *Coma*). Deze korte strip is qua vertelling spannender en sfeervoller dan het tweede verhaal *Gegijzeld*. Hierin experimenteert Spaey echter meer met kadreringen en de afwisseling in zwart/wit-kleurvlakken.

Façade is verschenen bij de Belgische uitgeverij Oogachtend met steun van het Vlaams Fonds voor de Letteren. Een interessante moderne strip, waarvan er best meer met overheidssteun mogen verschijnen. RS

Façade

Spaey & Dupré
Oogachtend 2006
ISBN 90-77549-19-6
Prijs €9,95
48 pagina's
zwart/wit (hk)

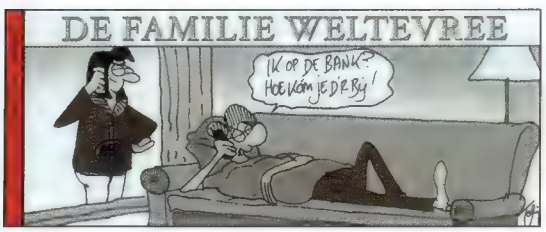

Routineklusje voor Van Driel

Dit eerste deel van *De familie Weltevree* dateert officieel uit oktober 2005, maar is later verschenen. Ook is het moeilijk verkrijgbaar: er is alleen gedistribueerd aan Bruna's en Ako's. In de bundel staan ruim 150 stripjes die eerder in dagblad *De Telegraaf* zijn gepubliceerd.

In zijn overbekende stijl tekent **Toon van Driel** zijn strookjes over de familie Weltevree die bestaat uit vader Joop, moeder Yvonne (kortweg Von genoemd) en drie jonge dochters.

Joop doet en wil wat volgens de wetten van mannelijke logica alle mannen doen en willen. Zijn leven bestaat voornamelijk uit op de bank liggen, in de kroeg zitten, dubbelzinnige toespelingen maken als hij naast zijn vrouw in bed ligt en dromen van een slank lijf en een heftig seksleven. Vrouw Von gedoogt dit alles onder het motto 'het is een eikel, maar wel de leukste eikel die ik ken'.

Van Driel weet herkenbare tegenstellingen tussen man en vrouw in één, soms twee en soms drie plaatjes neer te zetten, met af en toe open deuren of een erg voorspelbare clou. Zijn tekenstijl is de laatste 25 jaar onveranderd gebleven en is voor hem een routineklusje. Of het nu om *De stamgasten*, *FC Knudde* of *Wibo en Gorp* gaat, het lijnenspel van Van Driel blijft eenvoudig doch succesvol. Dat mag worden afgeleid aan de vele dagbladpublicaties en de albums die hij inmiddels op zijn naam heeft staan. TdK

De familie Weltevree 1

Van Driel
Land 2005
ISBN 90-5033-051-7
Prijs €7,95
160 pagina's
zwart/wit (sk)

Daarnaast komen ook de jongere talenten aan het woord, zoals **Maarten vande Wiele**, **Serge Baeken**, **Stedho** en **Erik de Graaf**.

De stripdeskundige **Paul Gravett** legt uit waarom de striplezers een eigenaardig brein hebben, naar aanleiding van een tentoonstelling in London (*Robert Crumb: A Chronicle of Modern Times*) komt de lezer meer te weten over het onderbewustzijn van de gemiddelde blanke Amerikaan, en **Katsuhiro Otomo** geeft inzicht in de Japanse animatiefilms.

Stripjaar 2006

De Weyer
Sherpa 2006
ISBN 90-75504-77-2
Prijs €19,95
156 pagina's
zwart/wit (sk)

Trends en ontwikkelingen binnen de stripwereld komen aan bod via een *Kiekeboe*-album dat werd gepresenteerd in Namibië en een reportage over de twintig jaar bestaande uitgeverij Glénat Benelux.

Enige verwarring ontstaat voor de lezer bij de Strip-persprijs 2006, een op zich representatieve keus waarbij nogal wordt gerommeld met de jaartallen. De besprekingen van de beste tien boeken in de categorieën populair/traditioneel en literair/alternatief roepen warme herinneringen op of wijzen de lezer wellicht op een nog niet genoten meesterwerk. DR

ADVERTENTIE

Yendor
STRIPWINKEL

Korte Hoogstraat 16
3011 GL Rotterdam
Tel 010 - 433 17 10
Fax 010 - 411 38 54

Wachten op definitieve doorbraak

De Uitweg - Jeugdjaren

Steehouwer
Syndikaat 2006
ISBN 90-78403-01-2
Prijs €12,95
48 pagina's
zwart/wit (sk)

Ik heb een zwak voor het werk van **Jeroen Steehouwer**. Dat komt misschien omdat we allebei Jeroen heten. Afgelopen Stripdagen Haarlem waren we bovendien de enige twee mannen in krijtstreep - lekker eigenwijs tussen al die spijkerbroeken. Bij het lezen van Steehouwers *Jeugdjaren* ontdekte ik dat die verwantschap nog veel dieper gaat: net als ik verhuisde de tekenaar als basisscholier naar de Gelderse regio, waar hij niet kon aarden. Nou wil ik niet zeggen dat ik door boze boerenjongens met stokken achterna ben gezeten, ben opgesloten in boomhutten en dat ze het horloge van mijn opa hebben gestolen en vernield, maar toch. Steehouwer zet dit soort autobiografische anekdotes zo overtuigend neer dat ik er helemaal in meega, ja, er zelfs meer van mezelf in herken dan de werkelijkheid me voorschrijft. Dat is knap en natuurlijk veelzeggend voor het vertellend vermogen van Steehouwer.

Toch valt er wel wat af te dingen op dit eerste deel van zijn autobiografie, verschenen bij de kleine uitgeverij Syndikaat (plus een hardcover-oplage van vijftig stuks bij Boumaar). Hoewel de tekenaar vier fasen uit zijn jeugd treffend tot leven wekt (met in de hoofdrol zijn alter ego Joachim), blijven de vier verhalen toch wat aan de oppervlakte. Bovendien zijn de leeftijdsgaten tussen die verhalen nogal groot, waardoor de ene Joachim wat weinig doet denken aan de andere. Het loopt allesbehalve vloeiend in elkaar over. Sterker nog: het heel korte afsluitende verhaal over de puber Joachim die met een paar alternatieve vrienden een avondje doorzakt, is een wel heel vreemde eend in het geheel. Was die 'epiloog' (slechts vier pagina's) niet beter geschikt geweest voor een tweede deel, waarin we vermoedelijk Joachims groei naar volwassenheid gaan aanschouwen?

De doordachte beeldtaal van Steehouwer – met effectieve *voice-overs* en dramatische scène-opbouw: zie de beer die van de trap valt! – maakt duidelijk dat hier geen bleue debutant aan het werk is. De tekenaar maakt dan ook al een kleine twintig jaar strips, voor diverse stripbladen, educatieve uitgeverijen en de tekenfabriek van *Donald Duck*. Dat hij werkte met Gerard Leever zie je terug in zijn dagboekachtige stijl, dat hij werkte met Fred Julsing herken je in de sprookjesachtige verbeelding van kinderdromen. De draak en de piraten uit het tweede verhaal zijn heerlijke kinderbedenksels, die de daaropvolgende woede van Joachim over de geboorte van een jonger zusje ('Ze was inderdaad prachtig. Te prachtig. Levensgevaarlijk voor mijn alleenheerschappij') volkomen legitimeren. Joachims fantasiewereld wordt voor heel even ook de wereld van de lezer.

Punt van aandacht is Steehouwers tekenstijl: hij zet alles met imposant gemak en vakmanschap op papier. Zijn stijl is los, maar eerlijk gezegd ook iets tè los. Datzelfde viel me ook al op in zijn zelfuitgegeven *Hildebrand Comix* en de Tolstoj-verstripping *Waarvan leeft de mens*: het is soms zo schetsmatig dat je gaat hunkeren naar resoluter inktwerk. Geen idee of dat juist de angel zou halen uit Steehouwers fijne lijnvoering, maar het gevoel blijft knagen. Al met al een heel aangenaam boekje, maar ik blijf wachten op dat ene werk waarmee Jeroen Steehouwer zich definitief aan de grijze stripmassa onttrekt. JM

Hip Fantagraphics-sausje over gothic-comic

Peculia

Sala
Xtra 2006
ISBN 90-77766-31-6
Prijs €11,90
98 pagina's
zwart/wit (sk)

Leuk contrast: het meisje Peculia leeft in een griezelwereld, maar lijkt immuun voor de angsten die alle zombies, monsters, heksen en waanzinnige wetenschappers bij haar omgeving teweeg brengen. Peculia ervaart hooguit een soort naïeve verwondering. Misschien wel omdat het altijd weer prijs is: ze hoeft maar een stap buiten de deur te zetten of de griezelwereld ontrolt zich. In elk donker bos leven monsters, in elk verlaten kasteel woont een gevaarlijke gek. En Peculia? Die drentelt gewoon voort, blootsvoets in haar zwarte minijurkje. Is dat niet de ultieme vorm van *gothic*: alle satanische waanzin als vanzelfsprekendheid accepteren?

Nare humor

Ivan Brunetti (1967) is een controversiële cartoonist uit de Verenigde Staten, die furore heeft gemaakt met deprimerende en harde grappen over het moderne bestaan. Hij werd in Italië geboren maar emigreerde op achtjarige leeftijd naar de VS. Misschien had hij beter in zijn geboorteland kunnen opgroeien, want in de VS wordt hij er niet bepaald gelukkiger op, na een mislukt huwelijk en een loopbaan van '12 ambachten, 13 ongelukken'. Tegenwoordig schijnt Brunetti een stabieler leven te lijden en doceert hij aan de universiteit van Chicago.

Daarnaast publiceert hij cartoons in diverse bladen. Ronduit verraderlijk is zijn onschuldig aandoende tekenstijl waarbij je op het eerste gezicht denkt van doen te hebben met een gemiddelde Amerikaanse cartoonist. Schijn bedriegt, want fijngevoelig kun je hem niet noemen. In *Ahum!* staat een flinke dosis poep- en piesgrappen, vaak in combinatie met allerlei seksuele grofheden. Zijn beeldende humor is meestal inktzwart, onsmakelijk of gruwelijk; de leukste cartoons zijn eigenlijk de tekeningen waarin hij zich weet in te houden en het extreme de grap niet overschaduwt.

Voor de liefhebber: in *The Comics Journal 264* staat een groot interview met Brunetti. RS

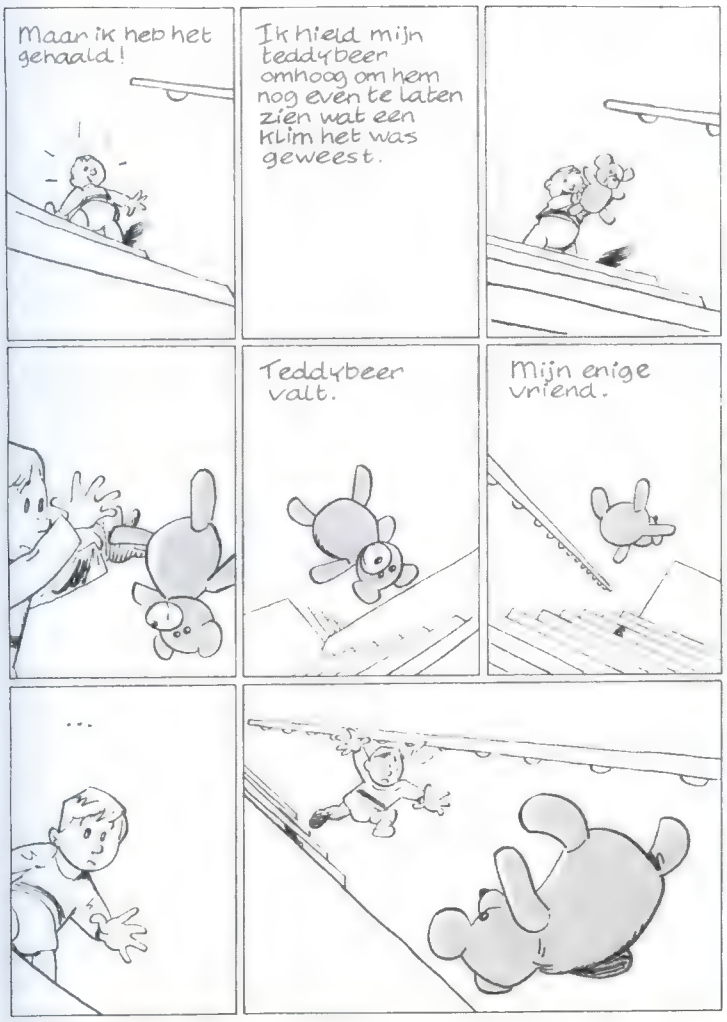
Maar ik heb het gehaald!
Ik hield mijn teddybeer omhoog om hem nog even te laten zien wat een klim het was geweest.
Teddybeer valt.
Mijn enige vriend.
...

ADVERTENTIE

ADVERTENTIE

Richard Sala, stripmaker en illustrator voor onder meer *Raw*, *Playboy*, MTV en *The New York Times*, vertelt de korte *Peculia*-verhalen droogjes, met altijd weer haar butler Ambrosius als nonchalante reddende engel. De centrale verhaallijn is telkens dezelfde: de mysterieuze maskerman Obscurus stuurt zijn hulpje Justine achter Peculia aan om haar te ontvoeren, want Peculia zou een oude bekende van hem zijn. De precieze relatie blijft onduidelijk, al bezoekt Obscurus er zelfs een psychiater voor. Daarmee is hij de absolute tegenpool van de onbezorgde Peculia. De contrastrijke verhaaltjes worden door Sala opgetekend in een gravureachtige zwart/wit-stijl, die de eigenzinnigheid van de strip accentueert. Toch oogt het alles behalve gedateerd, want de Amerikaan overgiet zijn werk met een hip Fantagraphics-sausje. Wat je hooguit mist zijn de emoties van Peculia zelf. Zelfs wanneer twee dienstmeiden haar uitkleden, wassen en mee naar bed nemen, blijft Peculia de nuchterheid zelve. Sala laat het aan de lezer over om daar de juiste gevoelens bij te ervaren. JM

"Niks aan de hand... Jk heb 'm gekocht van een heroïnehoer."

Ahum!
– Verschrikkelijk verschrikkelijke grappen

Brunetti
Xtra 2006
ISBN 90-77766-38-3
Prijs €9,90
106 pagina's
zwart/wit (sk)

ADVERTENTIE

OOG & BLIK
PRESENTEERT

DE ENIGE ECHTE
ALLERNIEUWSTE!

Sokko moet naar Krokko
Terug van weggeweest!
En H LEMAA in kleur!
62 pag. €9.95

EN DAT IS NIET ALLES!

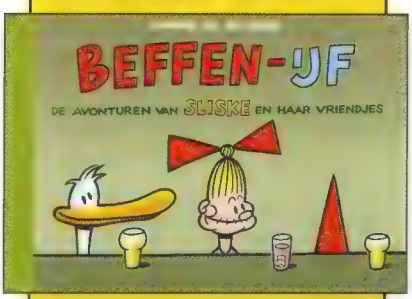

De nieuwste creatie
van Windig & De Jong.
Waar kennen we dat
rode strikje van?!
Groot oblong, 96 pag. kl. €13,50

EN VERGEET NIET:

ALOMBEJUBELD!
De nieuwe zwartwit roman
van Mark Hendriks.
196 pag. zw. €19,95

Mooie smerigheid

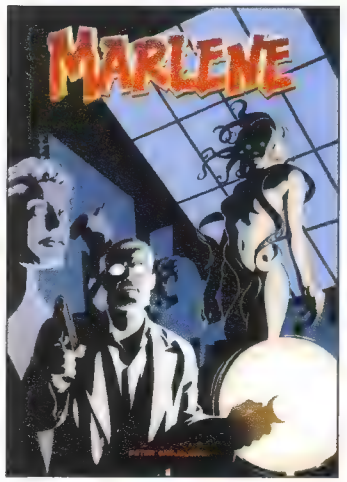

Peter Snejbjerg (1953) voelt zich kennelijk niet erg aangetrokken tot het gewone dagelijkse leven, want hij heeft zich de afgelopen jaren uitgeleefd in het tekenen van horror, comics en epische avonturen. Voor *Marlene* schreef hij zijn eigen scenario. De taferelen werden er niet minder bizar op; al op de eerste twee pagina's raakt een masturberende gluurder verstrikt in heftige seks met dodelijke afloop. De toon is daarmee gezet voor de rest van het album.
De scenarist Snejbjerg is niet erg fijnbesnaard. Seks, horror en moord voeren de boventoon in zijn verhaal. De tekenaar Snejbjerg gaat daar lekker in mee en schuwt het niet om een erecte fallus of een afschuwelijk griezelwezen neer te zetten.

Marlene

Snejbjerg
Bee Dee 2006
ISBN 90-77331-26-3
Prijs €14,95
48 pagina's
zwart/wit (sk)

Desondanks kent het album qua tekenstijl genoeg subtiliteit. Er zijn platen die overbelicht lijken doordat de lijnen in een wit vlak zijn weggevallen terwijl elders de vunzige details tot op de millimeter zijn uitgewerkt. Het is duidelijk dat Snejbjerg zowel in vlakken als in lijnen kan denken en ook weet wanneer hij wat moet toepassen. Arceringen gebruikt hij daarentegen amper; hij geeft de voorkeur aan een enkele grijstint die hij in schaduwvlakken aanbrengt. Het ziet er allemaal heel fraai uit en een album als dit onderstreept maar weer dat je de gekste onderwerpen met groot gevoel voor esthetiek kunt neerzetten. HW

Het menselijke gedrag verpulpt

Mark Hendriks is een individualist, geen teamspeler. Hij is een toeschouwer, die zijn personages observeert in hun drang tot bestaan en overleven zonder daarbij te worden meegesleurd door de waan of de ideologie van de dag. Tot voor kort deed hij verslag van hun belevenissen in lijvige stripboeken. Met het verschijnen van *Je eigen unieke leesmoment*, een pulpachtige reeks, doorbreekt hij deze werkmethode. Wat blijft is zijn belangstelling voor *la condition humaine*, de karakterisering van zijn eigengereide personen, hun bizarre vileine dialogen en zijn schetsmatig realistische tekenstijl, verwant aan Hugo Pratt.De gebeurtenissen in zijn 'leesmoment' lopen in elkaar over. Korea wordt in de 17e eeuw over land belaagd door de Chinezen en over water door Japanners. Ondanks deze voortdurende dreiging gaan de krijgsheren op pad om in Seoul eer te bewijzen aan hun vorst. Hun dames kunnen gedurende hun afwezigheid oefenen in het schrijven van poëzie. De dames storten zich echter met veel verve op hun eunuchs. Bizarre seks en hilarisch geweld met veel rollende koppen is het resultaat. De entr'acte wordt verzorgd door een stel verdwaalde Hollandse zeelieden, die de factorij op Decima in Japan hebben gemist.

Warcraft
- De Sunwell
-trilogie 1:
De drakenjacht

Knaak & Kim
Van Gennep/Arashi
2006
ISBN 90-5515-713-9
Prijs €6,95
168 pagina's
zwart/wit (sk)

Een niet geslaagde poging

Een groepje slechteriken schiet een draak neer, die wordt gevonden door een meisje. Zij brengt hem naar haar familie, de bandieten komen op hun spoor, ze vluchten. De draak wordt weer neergeschoten en het tweetal gaat terug naar huis. Daar treffen ze de achtergebleven familieleden dood aan, en er duiken zombies op die het duo aanvallen. Ook verschijnt de echte 'bad guy' ten tonele; het groepje slechteriken merkt dat ze voor zijn karretje zijn gespannen en kiest partij voor het meisje en de draak.

Zie hier in het kort het verhaal van **Richard Knaak** dat zich afspeelt af in Azeroth, de wereld van de spellenreeks *Warcraft*. Afgezien van de goede en gedetailleerde tekenstijl van **Jae-Hwan Kim**, is de connectie met *Warcraft* de enige reden om te overwegen deze *manhwa* (Koreaanse manga) aan te schaffen. Allereerst gebeurt er te weinig in de strip. Verder is de vertaling gedaan door iemand die nog nooit een *Warcraft*-spel heeft gespeeld en dat is te merken ook. De namen wisselen van letterlijke via omslachtige naar onvertaalde vertalingen, of een combinatie van deze drie, waardoor het lezen irritant wordt. Zeker als je weet dat er eerst een paar pagina's voorgeschiedenis aan het daadwerkelijke verhaal voorafgaan. De laatste pagina's van dit boekwerkje zijn gevuld met reclames voor andere uitgaven van de uitgever, wat samen met de kwaliteit van het papier 'goedkoop' uitstraalt. Dat blijkt helaas niet uit de prijs. Voor hetzelfde geld koop je een deel uit de Glénat-serie *20th Century Boys*, die zonder reclames, met een betere kwaliteit papier en een vele malen beter verhaal, meer waar voor je centen biedt. Jammer, want als fan van de spellen had ik meer verwacht dan deze niet geslaagde poging. DB

Evenals in zijn voorgaande vertellingen heeft Hendriks een grote voorkeur voor vrouwen in de hoofdrol. De heldinnen nemen geen blad voor de mond. De opmerkingen naar de horden die hen wensen te onderwerpen staan bol van cynisme. Ook al worden zij gedwongen tot onelegante poses en ander lichamelijk ongemak, ze zijn geestelijk niet te verslaan. Zijn vrouwelijk karakters zijn omringd door een waas van geheimzinnigheid; de eeuwige ondoorgrondelijke vrouw. Hendriks werkt in zijn decors met penseel; zijn aquarellen (in zwart/wit) zijn van een zeldzame eenvoud en kwaliteit. Hij heeft voor dit project tien titels gepland. Of zet hij ons stripliefhebbers weer eens op het verkeerde been? We blijven hem volgen. RB

Je eigen unieke
leesmoment 1:
De Manchus vallen aan!
Je eigen unieke
leesmoment 2:
De Manchus schieten
te hulp

Hendriks
Oog & Blik 2006
ISBN 90-5492-177-3 (deel 1)
ISBN 90-5492-178-1 (deel 2)
Prijs €4,95
32 pagina's
zwart/wit (sk)

ADVERTENTIE

VOOR DE STRIPDAGEN HOUTEN

HET LANGVERWACHTE SUPERDELUXE KOFFIETAFELBOEK VAN DUPUY-BERBERIAN

Alle illustraties van de scheppers van Meneer Johan
Engelstalig, 224 pag. kl €35,00

EN VOORAL NIET VERGETEN:

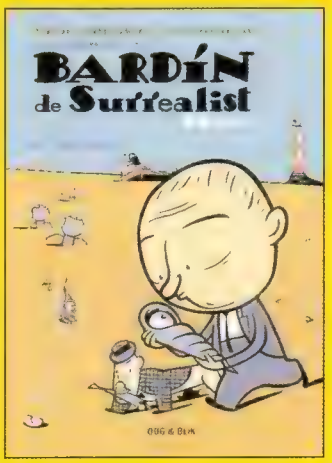

Surrealistische strips
in Klare Lijn stijl van de
Spaanse tekenaar Max
Luxe ed. 52 pag. kl. €19,95

DE ONTDEKKING VAN 2006!

Beste Album in Angoulême
van de Italiaan Gipi.
118 pag. sc. €19.95

Fraai lijnenwerk van Denayer

De Nederlandse striplezer heeft lang moeten wachten op de afsluiting van het apocalyptische verhaal over Gord. Na twee delen uit de jaren tachtig bij uitgeverij Lombard duurde het tot 1992 eer een andere uitgever (P&T) het derde deel uitbracht (in hardcover – in tegenstelling tot de eerste twee delen). Om dit in de boekenkast te compenseren werden de eerste twee delen in eenzelfde uitvoering verspreid. Nu, veertien jaar daarna, verschijnt eindelijk het afrondende deel bij Arcadia. Gord is verbannen naar Deadworld, een apocalyptische aarde vol misdadigers, gemuteerde mensen en een zwaar verontreinigd milieu. Daar is hij op zoek naar de redenen van zijn verbanning in gezelschap van bendeleidster Kissii, de in en in gemene piloot Angus en zijn vriendin Abbla op wie Angus ook een oogje heeft. Gord wil daarvoor terug naar de wereld waar hij vandaan komt, een satelliet in de ruimte.

Gord 4: Rode sneeuw

Denayer
Arcadia 2006
ISBN 90-76926-38-7 (luxe)
ISBN 90-76926-37-9
Prijs €105
€ 18,95
68 pagina's
zwart/wit (hk)

De in januari 2003 overleden **Franz Drappier** bedacht dit sf-verhaal zo'n kleine twintig jaar geleden. De afsluiting van deze cyclus beschreef hij echter nooit tot op detailniveau. Dit dwong tekenaar **Christian Denayer** zelf de antwoorden op de in de eerste drie delen gestelde vragen te leveren. Hij geeft Franz in dit vierde deel een klein eerbetoon: zijn naam en de jaartallen 1946 – 2039 staan op een fraai monument. Dit vierde deel verscheen overigens al in 2000 in Frankrijk en heeft dus 6 jaar moeten wachten op een Nederlandse vertaling (in een oplage van 1064 exemplaren, waaronder 99 luxe).

De zwart/witte tekeningen in deze uitgave dragen goed bij aan de desolate omgeving waarin Gord en zijn kameraden zich bevinden. Het ontbreken van kleur zorgt daarnaast voor een accentuering van het fraai geïnkte lijnenwerk van Denayer die graag met schaduwen werkt en een prachtige vergane Eiffeltoren in beeld brengt. Alleen het ècht kunnen zien van de rode sneeuw, een giftig goedje, is een gemis. Het is wel aanbevelenswaardig de eerdere delen te herlezen voordat je aan deel vier begint.

Vermeldenswaardig zijn nog de bijbelverwijzingen, zoals een 'goed mens' die door één van zijn volgelingen verraden wordt en een koning die het volk de keuze laat wat er met hem moet gebeuren; een regelrechte verwijzing naar het verhaal over Jezus en de rollen van Judas en Herodes. TdK

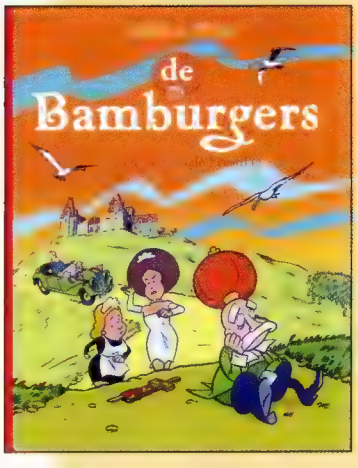

Niets aan de hand

In het blad *Zone 5300* staat wel eens een verhaal van de mij volledig onbekende tekenaar **Simon Spruyt** en het is altijd een voltreffer. Die Spruyt is een groot talent die ook nog wat te vertellen heeft. Ik verheugde me dan ook op het album *De Bamburgers*, dat hij tekende op scenario van **Fritz van den Heuvel**. Het werd helaas een teleurstelling. *De Bamburgers* is een humoristisch verhaal over een koninkrijkje ergens tussen Frankrijk en Engeland, waar de Koninklijke familie voorbereidingen treft voor een nationale feestdag. Maar de koning wil liever vissen en de prinsjes halen allerlei fratsen uit in hun pogingen het geld terug te verdienen dat de Koninklijke dienstmeid per ongeluk heeft verbrast.

Het leest allemaal wel lekker weg en met het tekenwerk is niks mis, maar het is ondraaglijk licht, aanstootgevend onaanstootgevend en geen moment ècht grappig. Zodra je het uit hebt, ben je het meteen weer vergeten. Onbegrijpelijk vind ik de keuze van uitgeverij Silvester om dit niets-aan-de-hand-werkje in dure hardcover-vorm uit te brengen. Teveel eer, wat mij betreft. Ik verheug me op het eerstvolgende solo-album van Spruyt. PB

De Bamburgers 1: De nationale feestdag

Van den Heuvel & Spruyt
Silvester 2006
ISBN 90-5885-135-4
Prijs €14,95
48 pagina's
kleur (hk)

Edelpulpreeks 1:
De Kat in de
Karpaten

Vos
Saturnus 2006
ISBN 90-810665-1-X
Prijs E5
32 pagina's
kleur (sk)

Surprise, surprise!

Hendrik J. Vos dook na jarenlange afwezigheid op stripbeurzen afgelopen juni plotseling op tijdens Stripdagen Haarlem. Met zichtbaar plezier signeerde hij op de stand van *Stripschrift*, waar hij te gast was, zijn nieuwste bundel *De Kat in de Karpaten* (deel 1 van de *Edelpulpreeks*). In dit bij uitgeverij Saturnus (waar Vos zelf bij betrokken is) verschenen album staan vier korte strips: het titelverhaal, *Escapade*, *De ring van Raklion* en *De labbekakker van Protl*. Vos maakte op scenario van **Pieter van Oudheusden** (en onder auspiciën van Kat-recreator **Martin Lodewijk**) *De Kat in de Karpaten*: de beste, maar ook langste strip van het kwartet. *De Kat* is een cultstrip, ooit gemaakt in de jaren veertig door **Henk Albers** als beeldroman en eind jaren zeventig opnieuw opgezet door Lodewijk en Vos. In deze aflevering ontmoet de superheldin Graaf Vlad uit Transsylvanië, een oude vampier die taaier is dan ze dacht.De andere drie verhalen zijn suspense-achtige strips met een humoristische tint die het midden houden tussen sciencefiction en fantasy. Vos hanteert een uitvergrote, vette stijl van tekenen; misschien niet indrukwekkend, maar zeker toereikend genoeg om er lekker leesbare verhalen mee te maken. De alweer zestigjarige Vos publiceerde in de jaren 1970 zo nu en dan strips, onder andere in *De Vrije Balloen*.

In 1980 verscheen zijn debuutalbum, *De Kat in Constantinopel*, naar een scenario van Martin Lodewijk. Ook in het stripblad *Titanic* dook zijn naam in de jaren 1980 geregeld op (zoals met een parodiereeks). Daarna werd het stil rond Vos. In 1999 liet hij weer eens van zich horen met *De prins van de Paardekop*, een bundeling van eerder verschenen verhalen uit ondermeer *Wordt Vervolgd* en *Titanic* (eveneens bij Saturnus verschenen, en nog verkrijgbaar via *www.xs4all.nl/~hjvos*). En nu is er dus de *Edelpulpreeks*. Het ligt in zijn bedoeling om ook ander werk, waaronder uit zijn vroegere sf-tijdschrift *Krypton*, in deze reeks uit te brengen. RS

ADVERTENTIE

DICHTBUNDEL · STRIP · VRIENDSCHAPS
Wie droomt er niet van een eigen boek met jezelf als auteur?
BOEK OP VERZOEK
- in elke oplage
- op 120 grs. kwaliteitspapier
- met glossy kleuromslag
- optioneel: vormgeving en redactie
- Een uniek & origineel cadeau!

Vraag om een prijsopgave en vermeld daarbij het aantal pagina's of woorden
STUDIO XTRA
Postbus 2946 · 1000 CX Amsterdam
Tel. 020 - 625 48 57 · Fax 020 - 638 29 55
info@studioxtra.nl
BOEK · KINDERBOEK · VAKANTIEBOEK · JUBILEUMUITGAVE · BOEK · DAGBOEK · LIEFDESBOEK · FAMILIEBOEK · LOGBOEK
KOOKBOEK · FOTOBOEK · ROMAN · JAAR

ADVERTENTIE

30 JAAR BUL SUPER!
ZIE VOOR PASSENDE ACTIES
WWW.BULSUPER.NL
STRIPBOEKHANDEL BUL SUPER IN DE BREESTRAAT TE DELFT BESTAAT 30 JAAR EN DAT GAAN WE VIEREN MET FEESTELIJKE PRESENTATIES EN KORTINGEN!
WAAR DENKEN WIJ AAN?
30% KORTING OP:
AUG/SEPT: ALLE TWEEDEHANDS SOFT-EN HARDCOVERS
OKT/NOV: ALLE ANTIEKE COMICS/CLASSICS
DEC/JAN: ALLE LUXE EN SPECIALE UITGAVEN
FEB/MRT: ALLE COMPLETE ANTIQUARISCHE SERIES
APR/MEI: ALLES UIT CAT. 'STRIPS OUDER DAN 1954'
JUN/JUL: ALLE RETROSTRIPS 1970-1995
VERDERE INFORMATIE VOLGT!

ADVERTENTIE

je leest nooit wat nieuws

je laat mezzo-pirus links liggen

prima. je weet toch niet wat je mist

www.sherpa.nu

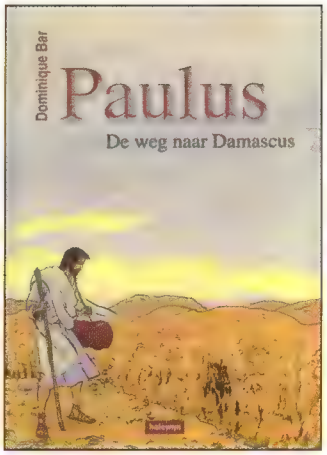

Recht in de leer

Wie was Saulus voor hij Paulus de Apostel werd? Een ontredderd man, een vervolger van de leden van die nieuwe geloofsgemeenschap die na de kruisiging van Jezus Christus was ontstaan. Zijn geboortehuis stond in Tarsus in Klein-Azië. Hij is omstreeks het begin van de Christelijke jaartelling geboren uit de relatie van een Joodse vrouw met een Romeinse man; voor de Joodse wet was hij een Jood. Zijn levensloop wordt beschreven in het bijbelboek 'Handelingen der apostelen'. Op weg naar Damascus om de christenen te bestrijden kreeg hij een visioen waarin Jezus hem opriep zich te bekeren en Hem als de enige weg te zien. In zijn brieven, die onderdeel uitmaken van het Nieuwe Testament, komt hij daar uitgebreid op terug. Als Paulus onderneemt hij vele reizen om de mensheid te overtuigen van het heil van de leer van Jezus Christus. Door dit geloof kan een ieder tot God komen. In dit stripverhaal blijft de scenarist in **Dominique Bar** trouw aan de teksten van de 'Handelingen der apostelen' en de 'Brieven'. Paulus is een steile man, recht in de leer, niet bereid tot concessies en niet in staat om zich te storten in een andere relatie dan die met zijn Heer. De tekenstijl is semi-realistisch; in de tekeningen wordt de innerlijke strijd van Paulus zorgvuldig verbeeld. Uit de decors blijkt dat de tekenaar zich degelijk heeft voorbereid en gedocumenteerd. De uitvoering in harde kaft en de fraaie schutbladen geven dit stripalbum extra cachet. RB

ER WORDT VEEL GOEDS OVER JE GEZEGD!
IS DAT ZO?
JA! ER WORDT GEZEGD DAT NIEMAND DE SCHRIFTEN KENT ZOALS JIJ!
IK KLEED ME WEL GRIEKS, MAAR IK BEN EEN JODIN EN IK VOLG TROUW DE TORA!

Paulus 1: De weg naar Damascus

Bar
Halewijn 2006
ISBN 90-8528-160-1
Prijs €9
48 pagina's
kleur (hk)

Afzichtelijke grappen

'Terwijl mijn dochtertje een drol draaide, las ik even snel een dozijn cartoons van **Bandirah**.' Waargebeurd, en mocht u hier om moeten grinniken dan is *Stout, stout fruit* echt iets voor u. Het is een bundel met tamelijk veel mislukte absurde grappen. Op de achterkant van het boek wordt debutant **Robert Schuit** (de man achter het pseudoniem Bandirah) in één adem genoemd met Gummbah, Kamagurka en Jeroom. Dat is echt nog te veel eer voor deze voornamelijk op het internet publicerende cartoonist (zie: *www.bandirah.nl*). De plastisch in beeld gebrachte humor over seksuele aberraties, ziekten en andere menselijke narigheid doet geregeld gekunsteld aan. Alsof de auteur aan zijn tekentafel zit en tegen zichzelf zegt: 'En nu ga ik een absurde grap verzinnen'. Veel grappen missen de inventiviteit van de bizarre hersenspinsels van het genoemde trio. Bovendien zit zijn afzichtelijke tekenstijl de cartoons lelijk in de weg. Het kan lezers ook teveel worden!
Gelukkig staan er ook geslaagde vondsten in (die op het omslag is één van de leukste). Het is jammer dat uitgeverij Xtra vooraf niet strenger heeft geselecteerd. Dat had een weliswaar dunnere, maar voor de lezer een minder eentonige en verrassender bundel opgeleverd. RS

WAT HANCO KOLK WAS VOOR DE HUMOR, HOOP IK TE ZIJN VOOR HET WORTELPAK, MOEDER · EEN AMBASSADEUR!
HANCO KOLK HEEFT ZICH LATEN STERILISEREN, HOOR!

Stout, stout fruit

Bandirah
Xtra 2006
ISBN 90-77766-32-4
Prijs €13,90
156 pagina's
zwart/wit (sk)

Kunst met een grote K

Michiel van de Pol tekent naar het leven. Zijn eigen leven om preciezer te zijn. Zijn nieuwste boekje *Michieltjes jongenshart* gaat over zijn tijd op de kunstacademie, halverwege de jaren 1980. Hij wil KUNST maken, iets nalaten aan de wereld. Omdat hij niet weet wat goed is, tekent hij van alles. De kans groeit dat er dan in een berg pulp iets moois bij zit. Natuurlijk wil hij als echte kunstenaar een unieke eigen stijl ontwikkelen. Daarom kiest hij ook voor een heel eigen individuele kledingwijze. Net als alle andere studenten die de wereld een poepie willen laten ruiken draagt Michieltje daarom puntschoenen en een broek met tijgerprint.

Natuurlijk is Michieltje voortdurend verliefd. Maar meisjes aanspreken, durft hij niet. Op een goede dag valt zijn blik ineens op een medestudente. Zij is net als hij iemand die niet opvalt. Waar is Caro, zie je iemand zeggen terwijl ze naast haar staat. Zo'n meisje is Caro, behalve voor Michiel. Na op een slimme manier haar aandacht te trekken, vraagt hij Caro te eten. Van het ene etentje komt het andere etentje, maar daar blijft het bij. In een karikaturale stijl, schetst Van de Pol een herkenbaar jongensleven. Afwisselend gebruikt hij roze en blauwgrijze pasteltinten. De dialogen zijn herkenbaar en flitsend. De humor is ook visueel. Als Michiel een flinke deuk oploopt zie je hem in een auto tegen een lantaarnpaal rijden. Wanneer hij zware boeken leest, zie je hem tussen twee als bergen gescheurde fragmenten met citaten van spraakmakende schrijvers. Mooi is ook de obsessie met het raam van de woning van zijn grote liefde. Michieltje ontwikkelt een strategie om 'onopvallend' in het voorbijlopen naar het raam te kunnen kijken. Als zijn liefde onbeantwoord blijft verandert Michieltjes hoofd langzamerhand in een raam. Ten einde raad verklaart Michiel Caro zijn liefde. Ik geef ook heel veel om jou, is haar antwoord. En ze wil best eens knuffelen.

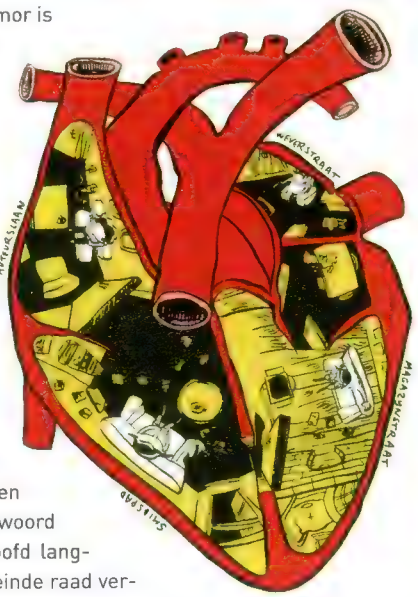

Om Caro te vergeten betrekt Michiel een kamer in een studentenhuis. Hij ontdekt een eigen stijl en maakt kunstwerken die alleen iets voorstellen als verlengstuk van hem zelf. Ook dat blijkt autobiografisch. Achter in het boek staan foto's van de in de strip figurerende kunstwerken, de eindexamenwerken van Michiel. In zijn nieuwe huis trekt Michiel veel op met Lisette. Ze kunnen goed met elkaar opschieten, delen hun afkeer van *bitches* en voelen zich bij elkaar op hun gemak. Van het een komt het ander. Van de Pol geeft er nog een mooie draai aan. Als je iets het minste zoekt, is de kans dat je het vindt het grootst.Hoe het verder ging met Michieltje is te lezen in de *Medicijnman*-boeken, die Van de Pol enkele jaren geleden maakte over zijn belevenissen als vader en apotheekbezorger. Over zijn huidige leven tekent hij in *Het Parool*. Michiel van de Pol heeft met *Cartoondiarree* de finale van de in februari begonnen Stripstrijd gewonnen, met als hoofdprijs een dagelijkse strip in de krant. EvdH

Michieltjes jongenshart

Van de Pol
Silvester 2006
ISBN 90-5885-130-3
Prijs €15
144 pagina's
steunkleur (sk)

ADVERTENTIE

ADVERTENTIE

Arin!!!
Een spannende, historische strip voor jong en oud.
Frans le Roux & Roelof Wijtsma
De gebroken beker 90 5766 6111 € 6,95
De huilende steen 90 6053 5065 € 6,95
Te bestellen bij de boekhandel of direct bij: www.arin.nu
edu actief

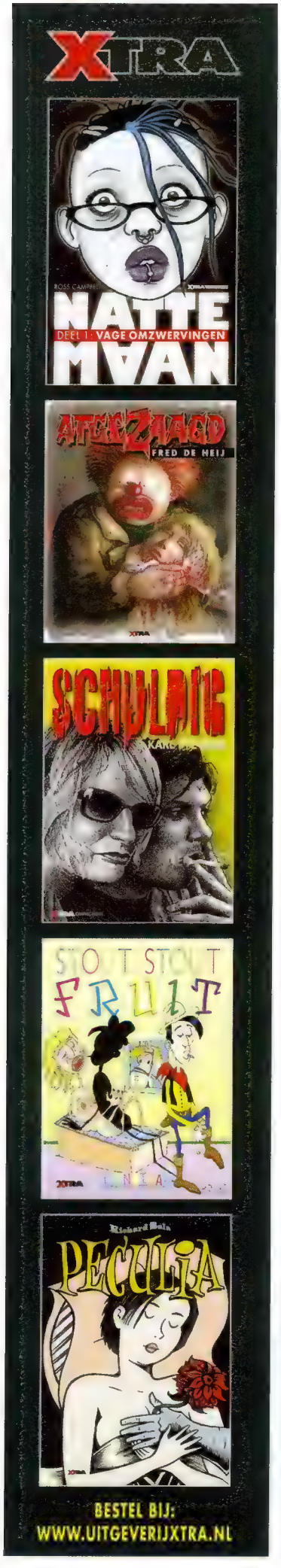

ZE ZEIDEN DAT HIJ TE RUW SPEELDE .... DAT WILDE HIJ NIET MAAR HIJ KON NIET ANDERS, HET LAG NU EENMAAL IN ZIJN AARD!
DAT KWAM VAN ZIJN VADER, ZIJN VADER WAS EEN WEERWOLF!
EN DAT KWAM VAN ZIJN MOEDER, DIE WAS OOK EEN WEERWOLF!

Erik Wielaert presenteert: Nacht en ontij

Wielaert
Sherpa 2006
ISBN 90-77504-79-4
Prijs € 14,95
96 pagina's
zwart/wit (sk)

Paranormale oppervlakkigheid

De woensdagavondsessies 1: Sektes en paranoïa

Bleda
Prestige 2006
ISBN 90-77001-93-X
Prijs € 5,99
48 pagina's
kleur (sk)

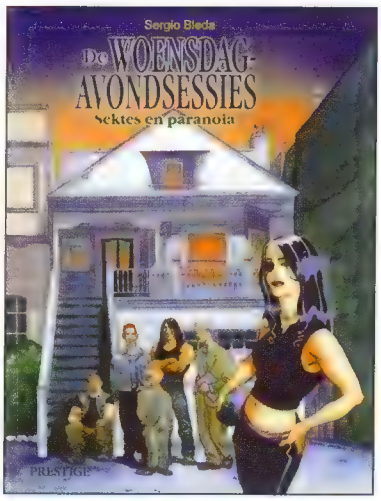

Elke woensdagavond komt in een klein Amerikaans stadje een aantal jonge mensen bijeen om onder leiding van een psychiater controle te krijgen over hun paranormale gaven. Het zijn vogels van divers pluimage. De groep herbergt paragnosten, een lijder aan psychokinese en anderen met de vreemdste talenten, die door orthodoxe zielknijpers allang in de isoleercel zouden zijn gestopt. De psychiater holt steeds achter de feiten aan, omdat hij zelf niet paranormaal begaafd is. Als één van zijn patiënten wordt belaagd door ectoplasma uit een parallel universum en een ander onder zijn ogen als gevolg van vertwijfeling en angst zelfmoord pleegt, staat hij machteloos aan de zijlijn. De groep, ondertussen gedecimeerd door nog twee onverklaarbare dodelijke ongelukken, krijgt onverwachte steun uit journalistieke hoek. Het is voor een ieder evident dat zij op de huid worden gezeten door de geheime sekte van de crucifix 'Encrucijada'. De journalist wil daar in zijn krant van getuigen, doch hij is zich niet bewust dat de top van het bedrijfsleven is geïnfiltreerd door leden van de sekte, die hun geheimen niet wensen prijs te geven.
Er gebeurt veel in deze strip van **Sergio Bleda**, maar van coherentie valt in dit eerste deel nog niets te bekennen. Alle ellendige gebeurtenissen worden ferm het hoofd geboden, maar van enige diepgang over het beleven van de werkelijkheid is geen sprake. De personages zijn sjablonen, komen niet tot leven en blijven steken in oppervlakkige holle frasen. Het verhaal heeft een open einde. Tekentechnisch is het allemaal een stuk aangenamer. De lijnvoering binnen de semi-realistische tekenstijl is ruig en stevig; dat maakt het album nog te verteren. RB

Verloren zielen

Tien jaar strips van **Erik Wielaert**. Een overzicht derhalve. Leuk, maar de vraag is of je met 16 strips die teruggrijpen op zo'n lange periode een samenhangende uitgave kunt maken. Uitgeverij Sherpa en Erik Wielaert bewijzen dat het heel goed kan, ook al verschillen de verhalen af en toe flink waar het onderwerp en tekenstijl betreft.

Op het eerste gezicht lijkt het fantastische element hier de bindende factor. Sciencefiction, horror en fantasy vormen een duidelijke inspiratiebron voor Wielaert. Zelfs de verhalen die qua thema niet rechtstreeks een uiting zijn van één van die stijlgenres krijgen er vaak toch iets van mee door de verhaaltechniek of een (bij)rol voor fantasiewezens. Toch verklaart de aandacht voor het fantastische de eenheid slechts ten dele. Als het zo simpel was zou je waarschijnlijk die rode lijn verliezen door de gevarieerdheid in tekenstijl. En die variatie in het tekenwerk is natuurlijk juist een bewuste keuze. Of misschien wel een onbewuste, in de zin dat elk verhaal aan de tekenaar zijn eigen stijl oplegt.

Wat de zestien strips in dit boek echt bindt is de manier van vertellen. De verhalen ademen een sfeer uit die typerend mag worden genoemd. Ze roepen eigenlijk in alle gevallen iets op van vervreemding, inderdaad een onderliggend aspect van bij voorbeeld horrorvertellingen. Hier extra aangezet door een sterk gevoel voor zwarte humor, afgewisseld met een dosis melancholie.

Nacht en ontij (overigens – wellicht niet toevallig – ook de titel van een klassieke griezelanthologie uit de jaren vijftig, samengesteld door B. Jessurun Lobo) is een zeer goede strip, met als enige kanttekening dat enkele (kortere) verhalen misschien iets te veel blijven steken in een eigen interpretatie van de Amerikaanse griezel- en sf-comic. Het zijn vooral de langere strips die hier bovenuit stijgen. Daar is ruimte voor een betere uitwerking, meer diepgang en vooral ook een eigen gezicht. WT

[E N V E R D E R]

Dirkjan 11 (Mark Retera Ensemble, Retera). Lachen om eigenzinnige humor veroorzaakt door klunzig gedrag, hilarische misverstanden en onverwachte amusante ontwikkelingen, knap gevat in twee of drie plaatjes. DR

Dubbelmasker 3: De aartsgek (Dufaux/Jamar, Dargaud). Leuk getekend maar rommelig, gecompliceerd verhaal vol intrigues dat zich afspeelt in het begin van de negentiende eeuw in kringen rond Napoleon die toen Eerste Consul was van Frankrijk. Met hoogdravend voorwoord zoals alleen de Fransen dat kunnen en hilarisch-onbegrijpelijke tekst achterop het omslag. DR

Imago Mundi 7: Natuurgeweld op Simushir (Brahy/Corbeyran/Braquelaire, Dargaud). Eerste deel van een tweeluik. Een ogenschijnlijk eenvoudige klus voor het agentschap Imago Mundi mondt uit in een levensbedreigende en hachelijke situatie. TdK

I.R.S. 8: De zwarte oorlog (Vrancken/Desberg, Lombard). Financieel-politieke thriller waarin Larry B. Max, in dienst van de I.R.S, strijdt tegen Johnny Madsen die terroristische aanslagen organiseert om met olie-aandelen te manipuleren. Extra complicatie daarbij is de grote liefde van Larry, Kate Absynth, die zich in de greep van Johnny bevindt. DR

Jan, Jans en de kinderen 37 (Studio Jan Kruis, Sanoma). In en om het huis van de bekende familie Tromp bloeit tussen de dagelijkse beslommeringen door de liefde. Opa wordt belaagd door vriendin Moeps, Catootje is nog steeds op Jeroen en de rooie kater voelt zijn hormonen. Prima formule houdt nog steeds stand. RB

De kapers van Alcibiades 2: De rivaal (Liberge/Filippi, Dupuis). Grafisch aantrekkelijk, spannend, soms nogal bloederig avontuur waarin rond 1825 vijf jonge mannen en vrouwen, in dienst van een organisatie van de Britse kroon, Alcibiades, met de boot op jacht gaan naar een schat, terechtkomen in exotische oorden en het moeten opnemen tegen Jules Vernes-achtig gevechtstuig en gedegenereerde inheemse volkeren. DR

Karaat 4: De put der duisternis (Meynet/Yann, Dargaud). Opnieuw is een uiterst zeldzame en kostbare diamant de aanleiding voor moord en intrige. Met prachtig tekenwerk en flashbacks uit de zesdaagse oorlog, inclusief een nog jonge Moshe Dayan, leveren de heren wederom hoogwaardig werk af. TdK

Het laatste jungleboek 2: De belofte (Desberg/De Moor/Reculé, Lombard). In het tweede deel van Kiplings bewerkte klassieker *The Junglebook* uit 1894 is Mowgli een oude man die terugkijkt op zijn leven als jongvolwassene. Mowgli leeft onder de mensen maar is er een vreemde en verlangd naar de jungle. Zijn strijd met de oude vijand Shere Khan brengt hem daar terug. Desberg zet een degelijk verhaal neer waar Mowgli zijn volwassenheid tegemoet gaan. Het tekenwerk, afkomstig van de merkwaardige tandem H. Reculé (*Castel Armen*) en Johan De Moor (*Kobe de koe*) is heel behoorlijk van kwaliteit. JdL

Metamorfose 3: Angstcomplex (Aguilera/Fonteriz, Prestige). Sciencefiction thriller waarin ex-hacker Manuel, nu in dienst van de politie, en zijn vriendin Valeria erin slagen om een mysterieus complot te ontrafelen en zo het voortbestaan van het universum veilig te stellen ten koste van veel materiële schade en mensenlevens. Valeria begrijpt er op het eind geen barst meer van. DR

Murena 5: De zwarte godin (Delaby/Dufaux, Dargaud). Gewelddadige, wellustige strip over de intriges aan het hof van keizer Nero. De eerste vier delen van deze succesvolle reeks zijn inmiddels als bundel verschenen. RS

Piloot Storm 14: Het zaad van de planeet X + Contra proto-plasma en **Piloot Storm 15: Ath en Sin, 2 heren van Mars + Koud staal en warm bloed** (Sprenger, Boumaar). De verhalen 28, 29 en 30, 31, voorgepubliceerd in 1958 als onderdeel van respectievelijk de Venus-cyclus en de Aarde-Mars-cyclus. Technisch antiek aandoende sciencefiction-verhalen moeten het vooral van de nostalgische waarde hebben. De eens zo populaire krantenstrip ontbeert de humor en de houdbaarheid van *Kick Wilstra*-verhalen. DR

Rubine 10: Zwarte reeks (Walthéry/Boyan/Mythic, Lombard). Een reeks overleden mensen kent steeds een verbindende factor: de rijke accountant Peter Blackwood. Terwijl haar collega's het erbij willen laten zitten, rust inspecteur Rubine Killarney niet voordat de laatste steen boven is. TdK

Vlad 7: 15 november (Griffo/Swolfs, Lombard). Vlotte aflevering met fraai getekende auto's, een aankondiging van 'Vlad, the movie' en een derde generatie Bush als president van Amerika. TdK

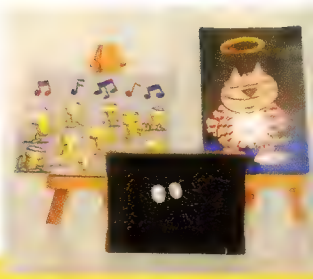

AGENDA

AANVULLINGEN? VERTEL HET ONS! STUUR NIEUWS OVER BEURZEN, TENTOONSTELLINGEN OF ANDERE INTERESSANTE STRIPEVENEMENTEN AAN AGENDA@STRIPSCHRIFT.NL OF NAAR POSTBUS 84206, 3009 CE ROTTERDAM

- ***t/m 27 september*** *Expo 'Illustraties bij Russische sprookjes' van Harry Balm, Stadsbibliotheek, Gasthuisstraat 32, Haarlem*
- ***t/m 1 oktober*** *Expo 'Het Heinz-imperium', een overzichtstentoonstelling van René Windig en Eddie de Jong, Galerie Lambiek, Kerkstraat 132, Amsterdam, info: (+31)(0)20-6267543 of www.lambiek.net*
- ***t/m 13 oktober*** *Expo 'Sarjakuva - Strips uit Finland', Vlaams-Nederlands Huis De Buren, Leopoldstraat 6, Brussel, België, info: (+32)(0)2-2121930 of www.deburen.eu*
- ***t/m 29 oktober*** *Expo 'Marten Toonder, een heer van stand', Nederlands Stripmuseum, Westerhaven 70, Groningen, info: www.nederlandsstripmuseum.nl*
- ***t/m 29 oktober*** *Expo 'FC Knudde en het WK', een overzichtstentoonstelling van Toon van Driel, Nederlands Stripmuseum, Westerhaven 70, Groningen, info: www.nederlandsstripmuseum.nl*
- ***t/m 5 november*** *Expo 'Instant Kama', Persmuseum, Zeeburgerkade 10, Amsterdam, info: (+31)(0)20-6928810 of www.persmuseum.nl*
- ***t/m 26 november*** *Expo 'Le 9ième Rêve - 30 jaar dromen', Belgisch Centrum van het Beeldverhaal, Zandstraat 20, Brussel, België, info: (+32)(0)2-2100433 of www.stripmuseum.be*
- ***23 en 24 september*** *Looikes Stripfestival met onder anderen Jef Broeckx en Paul Geerts, Cultuurcentrum Het Loo, Vismarkt, Tessenderlo, België, info: www.tessenderlo.be*
- ***30 september en 1 oktober*** *De Stripdagen, Euretco Expo Center, Meidoornkade 24, Houten, info: (+31)(0)255-518012 of www.stripdagen.nl*
- ***30 september en 1 oktober*** *Stripweekend met onder anderen Jef Broeckx, Ersel en Steven de Rie, 't Vlaams Stripcentrum, Boomsesteenweg 335-337, Wilrijk, België, info: www.vlaamsstripcentrum.be*
- ***30 september en 1 oktober*** *Striptweedaagse met onder andere 200 meter ruilbeurs, Capucienenstraat 10, Hasselt, België, info: (+32)(0)11-210919 of luc.liesens@euphonynet.be*
- ***7 en 8 oktober*** *Week van de strip, Stadsfeestzaal Aarschot, Aarschot, België, info: (+32)(0)16-569709*
- ***22 oktober*** *De Gentse Stripbeurs met onder anderen Marc Verhaegen, Charel Cambré, Steve van Bael en Thomas du Caju, Campus Gito Bouw, Martelaarslaan 13, gent, België, info: www.gentsestripbeurs.be*
- ***27 oktober 2006 t/m 15 april 2007*** *Expo 'De wereld van Franquin', Autoworld, Brussel, België*
- ***1 t/m 5 november*** *11e Holland Animation Film Festival, Utrecht, info: (+31)(0)30-2331733 of www.haff.nl*
- ***4 november*** *Amsterdamse Museumnacht, met om 20 uur de voorstelling 'Echt gebeurd' van Kamagurka; en vanaf 21 uur cartoonworkshops door Bas van der Schot (Algemeen Dagblad) en Trik (Nieuwe Revu), Persmuseum, Zeeburgerkade 10, Amsterdam, info: (+31)(0)20-6928810 of www.persmuseum.nl*
- ***18 november*** *3e Kiekeboe-fandag met onder anderen Steve van Bael, Ontmoetingscentrum, Kerkstraat 36, Olsene/Zulte, België, info: (+32)(0)475-943266 of www.kiekeboevrienden.be*
- ***7 januari 2007*** *Weekend van de strip: Strip-, platen-, cd- en dvd-beurs, Stadsfeestzaal Aarschot, Aarschot, België, info: (+32)(0)16-569709 of www.stripskoper.be*
- ***25 t/m 28 januari 2007*** *34e Festival International de la Bande Dessinée, Angoulême, Frankrijk, info: (+33)5-45978650 of www.bdangouleme.com*
- ***28 januari 2007*** *Strip-, platen-, cd- en dvd-beurs met onder anderen Steven de Rie, Gemeenschapscentrum 'Klein Boom', Mechelbaan 604, Putte, België, info: (+32)(0)495-210163 of (+32)(0)473-351178*
- ***11 februari 2007*** *Maasland Strip met onder anderen Batem, Jan Bosschaert, Ersel, Eddy Paape, Paul Geerts, Jean-Pol, Bruno di Sano en Walter Laureysens, Kunstacademie, Zetellaan 50, Maasmechelen, België, info: (+32)(0)498-101684 of www.maasland-strip.be*
- ***24 en 25 februari 2007*** *Stripboekenbeurs Rijswijk, Evenementenhal Rijswijk, (v/h Darling Market), Volmerlaan 12, Rijswijk, info: www.stripboekenbeurs.com*
- ***25 maart 2007*** *Grote stripruilbeurs, Stripclub Tafelrond, Zaal Het Bad, Martelarenlaan, Kessel-Lo, België, info: (+32)(0)16-236597*
- ***16 september 2007*** *Mechelse Stripbeurs 2007 met onder anderen Steven de Rie, Sporthal van het Scheppersinstituut, Melaan 16, Mechelen, België, info: (+32)(0)495-120372 of (+32)(0)473-730168*
- ***29 en 30 september 2007*** *De Stripdagen, Euretco Expo Center, Meidoornkade 24, Houten, info: (+31)(0)255-518012 of www.stripdagen.nl*

Heinz bezoekt Lambiek

Eind augustus ging de expositie *Het Heinz-imperium* van start bij stripgalerie Lambiek in Amsterdam. Behalve op de feestelijke opening van de tentoonstelling werden de aanwezigen ook nog eens getrakteerd op de presentatie van twee nieuwe albums van René Windig en Eddie de Jong. Het 24e deel van *Heinz* en de in album vervatte avonturen van Sliske, een strip die net als *Heinz* in *Het Parool* werd voorgepubliceerd.

In aanwezigheid van de twee tekenaars werd door Kees Kousemaker de aftrap gegeven van een, zoals Klaas Knol, mede-uitbater van Lambiek, het zelf noemde, uitlegexpositie. 'De expositie leidt je door de wereld van Heinz', aldus Knol. 'Hij bestaat uit drie delen: aan de muur hangen allemaal strookjes van *Heinz* en van *Sliske*; op de tafels zijn allerlei publicaties uit bladen en kranten over Windig en De Jong te vinden en in de vitrine zie je een mini-expositie van allemaal kleine schilderijtjes die René Windig heeft gemaakt.' De tekenaars die eerder in 1999 en 2002 al eens een expositie in Lambiek aan hun werk gewijd zagen, zijn zelf vaste klant bij Lambiek.

FOTO'S RUDY VROOMAN

Windig en De Jong tekenen al vanaf hun schooltijd. Samen met drie vrienden vormen zij het collectief *De vijf slijmerds*. Oók in die tijd tekenen ze de eerste persiflages op *Donald Duck*, *Oom Wim* en later *Dick Bos*. Na een korte carrière bij het weekblad *Donald Duck* en een periode waarin ze tekenfilms maken, vormen ze samen het duo Gezellig & Leuk wat een aantal thans gezochte bladen met dezelfde titel oplevert. Hun samenwerking met Ger van Wulften van uitgeverij Espee, in de jaren tachtig, levert behalve albumjuweeltjes zoals *Ouwe troep* en *Fnirwak* ook het hoofdredacteurschap van het blad *De Vrije Balloen* op en samenwerking met onder anderen Eric Schreurs, Hein de Kort, Gerrit de Jager, Wim Stevenhagen, Paul Bodoni en Aart Clerckx. In 1987 verschijnt *Heinz* ten tonele, op de kinderpagina Goochem van dagblad *Het Parool*. Daar zal de strip jarenlang successen vieren en ook uitwaaieren naar tal van andere tijdschriften en kranten. Dat succes stopt abrupt als de auteurs in 2000 oude afleveringen als zijnde nieuw verkopen aan krantredacties. Dit komt op enig moment uit en leidt tot hun ontslag. Vier jaar later lijkt hen dat vergeven te zijn, want *Heinz* keert vanaf 2004 opnieuw terug in *Het Parool*. Tot op de dag van vandaag blijkt de stripkat mateloos populair. TdK

Meer info: zie Agenda en *www.lambiek.net*

ADVERTENTIE

ADVERTENTIE

**Kriek, Pontiac, Typex,
De Kort, Matena, Kuijpers,
Retera, Swarte, De Jager,
Tjong-Khing, Hartjes, Kolk,
Van Tol, Stok verstripten
hun favoriete lied**

Boek met cd

In de boek- en muziekhandel € 29,50

www.deharmonie.nl

INBOX

COMMENTAAR? KRITIEK? EEN UITGESPROKEN MENING? ALLES IS WELKOM VIA *inbox@stripschrift.nl* OF IN POSTBUS 84206, 3009 CE ROTTERDAM. MAAR. . DE REDACTIE BEHOUDT ZICH HET RECHT VOOR OM DE SCHAAR TE HANTEREN, DAT SPREEKT VANZELF.

TE VEEL BLUNDERS

Ik wil reageren op het artikel van Ger Apeldoorn over Franse tijdschriften in *Stripschrift 378*.

1. Gotlib heeft volgens mijn *Sur les Traces de Marcel Gotlib* nooit *Pif* getekend. Hij begon met *Nanare & Jujube* in *Vaillant*. *Vaillant* werd later *Pif* (die info mis ik ook) en toen tekende Gotlib al *Gai-Luron* (*Lobbes*).

2. *Spirou* als flutblad omschrijven gaat echt te ver. *Bo Doï* wordt de hemel ingeprezen, maar liever 68 pagina's *fun* per week dan 100 pagina's *information overload* per maand. Ger Apeldoorn laat in dat artikel veel te veel zijn eigen voorkeuren gelden terwijl er al genoeg opiniërende artikelen in *Stripschrift* staan.

3. Er is een verschil tussen *Le Petit Psikopat* en *Le Psikopat*. *Le Petit Psikopat Illustré* is een strip en album van Carali en *Le Psikopat* een stripblad, wellicht opgericht door Carali, dat weet ik niet.

4. Clarke wordt omschreven als *Fluide Glacial*-talent; hoe lang is het geleden dat Ger Apeldoorn *Robbedoes* of *Spirou* heeft ingekeken?

Ik vind Ger Apeldoorn een goede interviewer. Het Cosey-interview *long time ago* in *Striprofiel* is nog altijd één van mijn favoriete en méést inspirerende informatieve artikelen over de strip.

En verder:

5. Olivier Wortel vraagt zich af wat Vlerk voor de *Batman*-parodie heeft gedaan; wat dacht je van de cover? Een typische Inktvis Prutduktie als je het mij vraagt.

6. Die Manon-prietpraat is niet grappig. Dat mag je toch geen column noemen? Ik lees op die plaats nog liever een column van Jeroen Mirck van *Comicbase.nl*

7. Jullie *full colour*-aspect is allemaal leuk en aardig, maar ik zie liever kwaliteitsinfo in zwart/wit.

8. Waarom wordt *Plankgas en Plastronneke* zo afgekraakt? Dat klassieke element is juist het geniale. Het verwijst naar Marc Sleens *De lustige kapoentjes*, zie bij voorbeeld de geniale Sleen-karikatuur in de figuur van de ornitholoog. Dirk Stallaert won onlangs nog Het Gouden Potlood tijdens een Belgische stripbeurs en daar zie ik geen enkele vermelding van. In *Spirou* stonden hele pagina's informatie naar aanleiding van het overlijden van Jean Roba; zo'n kort stukje bij jullie volstaat echt niet! Veel Nederlandse striptekenaars waren en zijn schatplichtig aan de Belgische strip, maar het is of jullie dat niets meer kan schelen en alleen meegesleept worden in datgene wat populair is. Staar je toch niet blind op manga en comics; daar lijkt het soms wel op.

9. Het gesprek tussen Matena en Hafid Bouazza is echter wel interessant en leerzaam. Meer interviews wil ik zien; en niet een heel blad vol opinieartikelen.

Ondanks alles lees ik iedere *Stripschrift* nog altijd tot de laatste letter, maar ik moest dit allemaal even kwijt.

Michel den Hamer, via e-mail

De voornaamste reden om het artikel te schrijven, was dat ik al jarenlang vond dat het er moest komen. Als iemand die dagelijks de beschikking heeft over het Franstalige aanbod, was je niet het primaire publiek, maar ik ben blij dat je er een aantal storende fouten uit hebt weten te halen. Volgens mij kunnen ze nog wel een Frankrijkkenner gebruiken bij Stripschrift. Waarom meld je je niet aan? Dat je je tegelijkertijd stoort aan het feit dat het artikel een persoonlijke toon heeft en dat er meningen in worden geuit die niet de jouwe zijn, daar kan ik niets aan doen. De trouwe lezer van Stripschrift kent mijn voorkeuren en kan zelf goed kiezen wanneer hij het daar wel en niet mee eens wil zijn.

Ger Apeldoorn

ADVERTENTIE

SNOEK

STRIPS, COMICS AND MORE

Snoek strips is al
25 jaar de speciaalzaak
in Europese strips,
amerikaanse comics,
action figures beelden,
posters en zeefdrukken.
Leuk om te verzamelen of
kado te geven!

1e van Swindenstraat 547
1093 LC Amsterdam
(bij station Muidenpoort/ Dappermarkt)

Tel: 020-6684764
Fax: 020-6650469
snoek@snoekstrips.nl

Bezoek onze website:
www.snoekstrips.nl

ADVERTENTIE

STEEDS WEER VECHTEN TEGEN DEZELFDE BLAUWE DRAAK?

WIJ NEMEN JE BELASTINGZORGEN GRAAG VAN JE OVER.

FISCOOP 010-2907307
Belastinghulp voor iedereen!
VRAAG NAAR ONZE AANTREKKELIJKE TARIEVEN OF KIJK OP FISCOOP.NL

FRÉDÉRIC BELTRAN

Wij zijn van mening dat opinie-artikelen, interviews en beschouwende artikelen elkaar in een juiste balans moeten houden. De kracht van het artikel van Ger vinden wij júist terug in de mening die hij heeft en aan ons prijsgeeft.
En verder: productiedeadlines zorgen ervoor dat we niet altijd zo actueel kunnen zijn als we eigenlijk zouden willen; soms biedt berichtgeving op onze website uitkomst, een andere keer schuiven we bijdragen door naar een volgend nummer. Het genoemde schatplichtig zijn van Nederlandse striptekenaars aan onze zuiderburen ontkennen wij helemaal niet. Als aanvulling op de oproep van Ger Apeldoorn: het zou inderdaad aardig zijn dáár eens een artikel aan te wijden.
Redactie Stripschrift

→ WINNEN

Bij uitgeverij Silvester verschijnen kort achtereen de eerste twee delen van de historische reeks *De verborgen geschiedenis*. In samenwerking met Silvester geeft *Stripschrift* drie pakketten met die eerste twee delen als prijs weg aan inzenders van het antwoord op de volgende vraag:

In de reeks is regelmatig sprake van 'ivoren'. Wat zijn deze 'ivoren' en welke kracht bezitten ze?

Stuur het antwoord voor
1 november naar
De verborgen prijsvraag
Postbus 84206
3009 CE Rotterdam
of naar winnen@stripschrift.nl

Bij meer dan drie goede oplossingen zal er worden geloot. De winnaars maken we in een volgend nummer bekend. Maximaal één inzending per adres, medewerkers van *Stripschrift* en hun familie zijn uitgesloten van deelname en discussiëren over de uitslag doen we natuurlijk niet.

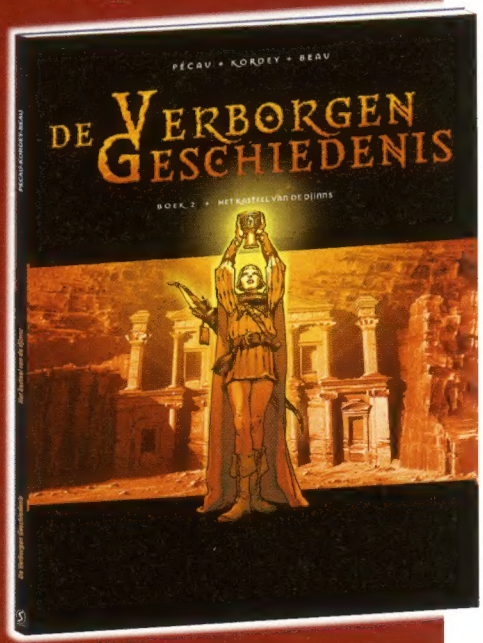

A D V E R T E N T I E

Nederlandse Stripklassiekers
voor de jeugd van toen

TOM POES

Integrale uitgave van de 69 Tom Poes-verhalen uit het weekblad Donald Duck.
De verhalen waren voor velen de eerste kennismaking met de avonturen van Tom Poes en Heer Bommel. Geheel in de originele kleuren gedrukt.
Reeds 16 delen verschenen. Prijs per deel € 57.

Eric de Noorman

Voor het eerst volledig in boekvorm: alle verhalen van Eric en Erwin de Noorman.
Van alle striphelden die in de jaren veertig en vijftig hebben rondgelopen, is Eric de Noorman degene die het meest tot de verbeelding van zijn lezers sprak.
Reeds 22 delen verschenen. Prijs per deel € 50.

DICK BOS

Alle 73 avonturen van Dick Bos in een reeks van 19 luxe banden.
In april 1941 lag in de kiosken een klein boekje met een compleet stripverhaal! En wat voor één! Een met een echte held: judoka-detective Dick Bos!
Reeds 5 delen verschenen. Prijs per deel € 50.

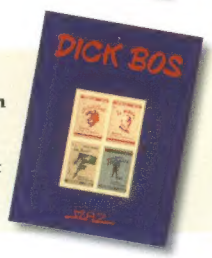

Kijk op www.uitgeverij-panda.nl of vraag meer informatie.
T: 070 3615393, F: 070 3060256, E: info@uitgeverij-panda.nl

A D V E R T E N T I E

STRIPWINKEL
WONDERLAND

wonderland productions
Paardsdemerstraat 19
3500 HASSELT
✆ 011/22 82 00

→ HET VAK

DEZE RUBRIEK IS BESTEMD VOOR MUTATIES IN HET ROERIGE STRIPWERELDJE, ALSMEDE VOOR MELDINGEN VAN OVERLIJDEN. FUNCTIEWIJZIGINGEN, WISSELINGEN VAN UITGEVER OF DISTRIBUTEUR, VERHUIZINGEN... HIER LEEST U ER ALLES OVER. STUUR MUTATIES AAN **HETVAK@STRIPSCHRIFT.NL** OF NAAR POSTBUS 84206, 3009 CE ROTTERDAM.

Op het podium in Middelkerke, van links naar rechts: Urbanus, Vera Claus, Dirk Stallaert en Paul Geerts. Dirk Stallaert: 'Vera is mijn inkleurster, maar ook mijn wettige echtgenote, Het ene is een akkevietje in vergelijking met het andere...'

>WAARHEEN?

Dirk Stallaert ontving tijdens de gala-avond van het stripfestival te Middelkerke Het Gouden Potlood – een oeuvreprijs – uit handen van Paul Geerts. Bij dezelfde gelegenheid ontvingen scenarist Ivan Claeys en tekenaar Luc de Maeyer, samen verantwoordelijk voor het album *Ben Hur* binnen de collectie *Classix*, de Rookie Award.

Marjolein Hox is vanaf medio augustus toegetreden als producer bij het strip-, cartoon- en animatieagentschap Comic House in Oosterbeek. Hox was eerder werkzaam bij de Postbank en de ING Groep en studeerde in Amsterdam communicatiewetenschappen.

>WAARVOOR?

Op 17 juli overleed **Mickey Spillane** op 88-jarige leeftijd. Spillane kende vooral bekendheid als schrijver van detectives maar hij maakte zijn debuut al in de jaren veertig met verhalen voor *Marvel Mystery*, *The Human Torch* en *Sub-Mariner*. Het eerste *Mike Hammer*-verhaal kende als basis het verhaal *I, the Jury* van zijn eigen stripfiguur Mike Danger.

Op 27 juli overleed de Portugese stripauteur **Carlos Roque**. De in Lissabon geboren Roque tekende voor Spaanse, Portugese en Belgische bladen.
De meest bekende ervan zijn *Kuifje* en *Robbedoes* waarvoor hij diverse korte verhalen en gags (*Engelientje*, *Wladimir*) maakte. Voor het weekblad *Robbedoes* verzorgde hij ook lange tijd de lay-out. In 1976 ontving Roque, die 70 jaar werd, de Prix Sint-Michel voor zijn gehele oeuvre.

ADVERTENTIE

EEN NIEUW MEESTERWERK VAN
BORGIA MANARA BORGIA
& JODOROWSKY
Deel 1 Bloed voor de paus
Deel 2 Macht en bloedschande
LUXE STRIPALBUM
de bloedstollende waar gebeurde geschiedenis van de familie Borgia
De voorlopers van de Italiaanse mafia! Intriges, seks, moord, omkoping, schandalen.
www.sombreroshop.nl
Luis ROYO
III MILLENNIUM
In dit album geeft Luis Royo zijn eigen originele kijk op het einde van de afgelopen eeuw in combinatie met zijn visie op het derde Millennium.
Onze boeken zijn ook bij vrijwel alle stripwinkels te koop!
bezoek ook
www.capriolo.nl
Getekende pinups, peepshows, pijpshows, webcomics en complete strips om te downloaden.
SOMBRERO ZWARTE REEKS
DE MEEST OPWINDENDE SERIE EROTISCHE STRIPS!
GETEKEND DOOR DE BESTE EROTIEK STRIPTEKENAARS VAN EUROPA!
DE BESTRAFFING
LING WOO
HILDA'S NACHTMERRIE
SM HOTEL
DE ZWARTE REEKS BESTAAT NU REEDS UIT MEER DAN 142 DELEN!
De hele serie is uitgebreid te zien (en te bestellen) op internet !
www.zwartereeks.nl

→ HARRY'S POSTZEGELHOEKJE

Land van herkomst: Frankrijk
Jaar van uitgifte: 2006
Frankeerwaarde: €0,53 (een mapje met tien zegels kost €5,30)

Voor een uitgifte in mei 2006 tekende Jean Giraud een kleurige zegel die Franse vakantiegasten op hun kaart kunnen plakken om de achterblijvers een groet te zenden. De sfeer is sterk: een meisje met exotische puntmuts hangt in een hangmat ergens in de kosmos. 'Fijne vakantie', zegt ze. En toen de tekenaar dat op papier had gezet dacht hij: 'Gelijk heeft ze'. Hij pakte zijn koffers en liet het na het tien zegels tellende postzegelmapje te completeren met negen andere ontwerpen. Hoeveel van zijn eigen zegels zou hij sindsdien hebben verstuurd? En zou hij nog even gedacht hebben dat hij de rest na terugkomst wel af kon maken? (Met dank aan Hendrik Jan Brakels.) HW

→ STAPELTJE SECUNDAIR

Brabant Strip Magazine 139

Dit nummer is vrijwel volledig gewijd aan de tekenaar van *Paul Panter*, *Felix* en *Guus Slim*. Maurice Tillieux wordt dit jaar op een aantal fronten belicht naar aanleiding van de vijftigste verjaardag van *Guus Slim*. Behalve deze Tillieux-special is ook het jaarlijkse cadeautje van de redactie aan de leden van Tillieux' hand. Het is een uit het Franstalige blad *L'Explorateur* overgenomen en vertaald verhaal van *Gommaar en Balthazar*. Het volgende, en tevens laatste verhaal verschijnt volgend jaar in de *Collectie Fenix*. In het blad, dat wordt geopend met een In Memoriam van Bob Mau, wordt aan de hand van een zestal oude interviews (Tillieux overleed in 1978 na een auto-ongeval) Tillieux' carrière gereconstrueerd en ligt de focus van het verhaal op zijn beginperiode wanneer hij furore maakt met zijn bijdragen aan *Heroic Album*. Zijn wens om voor Dupuis te mogen werken wordt werkelijkheid als hij daartoe in 1956 gevraagd wordt. Opmerkelijk is dat hij dat aanvankelijk weigert omdat directeur Charles Dupuis zijn tekeningen eerder niet goed genoeg vond. Ook in '56 start de reeks *Guus Slim*, die nu dus vijftig is en naar aanleiding daarvan een tentoonstelling in het Belgische Oudergem krijgt. Een ander groot artikel handelt over Tillieux' werk voor *L'Exporateur*, het blad dat bijna honderd nummers kende en verscheen van 1949 tot en met 1952. Verder veel nieuwtjes en gesignaleerde stripreclame-uitingen. TdK
Meer info: Berreweide 34, 1840 Londerzeel, België of *www.brabantstrip.be*

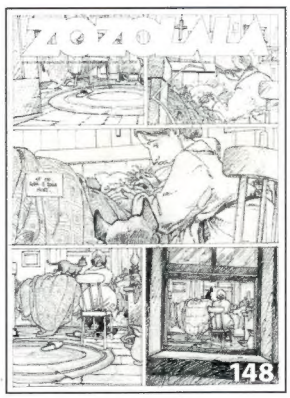

Zozolala 148

Interviews met Jean-Louis Tripp en Régis Loisel openen dit nummer. Zij vertellen hoe ze tot de verrassende onderwerpskeuze van hun stripreeks *Magasin General* zijn gekomen en hoe zij samenwerkten. Naar aanleiding van Lewis Trondheims Grand-Prix-expositie over de tekstloze strip geeft de Canadees Bart Beaty, verbonden aan *The Comics Journal*, in vogelvlucht een overzicht van dit genre. Verder wordt de strip *20th Century Boys* van de Japanner Naoki Urasawa onder de loep genomen. Urasawa die eerder in Angoulême de prijs voor de beste serie won, geeft aan groot bewonderaar van Hergé en Moebius te zijn. In Japan is de serie voltooid: deel 20 verscheen daar onlangs. In de Nederlandse taal worden de ruim 200 pagina's dikke boeken door Glénat op de markt gebracht, maar zitten we nog niet op een kwart. Marcel Ruijters verzorgde tijdens de Stripdagen Haarlem niet alleen een expositie van (onder andere) het werk van de Zweed Olle Berg, zij tekenden ook samen een strip. *Black Death* heet het verhaal van drie pagina's dat overwegend bestaat uit Ruijters' figuren uit *Sine Qua Non* met af en toe een vleugje Berg. TdK
Meer info: Postbus 344, 3720 AH Bilthoven of *www.zozolala.com*

Tot ziens op De Stripdagen in Houten!

STRIPSCHRIFT
Jaargang 38
Nummer 6 (379)
Oktober 2006

's Werelds oudste stripinformatieblad verschijnt 8 maal per jaar en wordt samengesteld door een onafhankelijke redactie.

Redactie
Teus de Kruijf, Arco van Os, Dik Rondeltap, Rik Sanders

Medewerkers
Manon Albers, Olav Beemer, Ben Bits, Ruud Booms, Dave Boot, Werner Bossmann, Peter Breedveld, Edward Gross, Tjabele Heier, Erik van der Hoeven, Eddie de Jong, Just de Leeuwe, Jeroen Mirck, Erwin Suvaal, Wilco Tuinenburg, Koen Vanderveken, Rudy Vrooman, Harry Wibier, René Windig, Olivier Wortel

Omslag
Maarten vande Wiele

Redactie-adres
Postbus 84206
3009 CE Rotterdam
t 010-2201063
f 010-4210608
e redactie@stripschrift.nl

Abonnementen
Administratie Stripschrift
Kleine Beer 467
3067 ZW Rotterdam
e administratie@stripschrift.nl

Een abonnement omvat 8 nummers en wordt daarna telkens stilzwijgend verlengd. Eventueel gemiste nummers zijn te bestellen via onze Back Issue Service.
Maak het juiste bedrag over op girorekening 9347590 ten name van Stichting Uitgeverij Stripstift te Rotterdam.
Nederland €42,50
België €45,00
Other countries €59,00
IBAN NL56 PSTB 0009 3475 90
SWIFT/BIC PSTBNL21
Bedragen zijn inclusief 6% BTW
Opzeggingen schriftelijk richten aan de uitgever, uiterlijk twee nummers voor het aflopen van het abonnement.

Reprorecht
Het overnemen, maar ook het vermenigvuldigen van artikelen en illustraties is slechts geoorloofd na schriftelijke toestemming van de redactie.

Materiaal
Ongevraagd toegestuurd materiaal wordt niet geretourneerd.
De verantwoordelijkheid voor de artikelen berust bij de auteurs.

Advertenties
Voor de opgave van advertenties en het opvragen van de tarieven kunt u contact opmemen met de uitgever, of e-mailen naar adverteren@stripschrift.nl

Druk
Printec Offset, Kassel, Duitsland

Uitgever/Distributie
STRIPSTIFT
Stichting Uitgeverij Stripstift
Kleine Beer 467
3067 ZW Rotterdam
t 010-2201063
f 010-4210608
e uitgever@stripschrift.nl
w www.stripschrift.nl
KvK Rotterdam 24335843

Stripschrift wordt uitgegeven in opdracht van Het Stripschap. Leden van Het Stripschap krijgen €1,25 korting op de abonnementsprijs.

ISSN 0165-845X

advertentie

Gratis Donald Duck boeken

BIJ EEN ABONNEMENT OP Donald Duck

Bij een jaarabonnement krijg je DEEL 1 van de unieke Donald Duck Jaargang 1957 cadeau. Bij 'n twee-jaarabonnement krijg je DEEL 1 en DEEL 2 helemaal gratis.
In deze luxe, gebonden boeken zijn alle 52 nummers van Donald Duck uit 1957 herdrukt. Beleef de verhalen met Donald Duck, de neefjes en Oom Dagobert opnieuw! Maar het leukste is dat je voortaan het vrolijkste weekblad van Nederland in de bus krijgt.

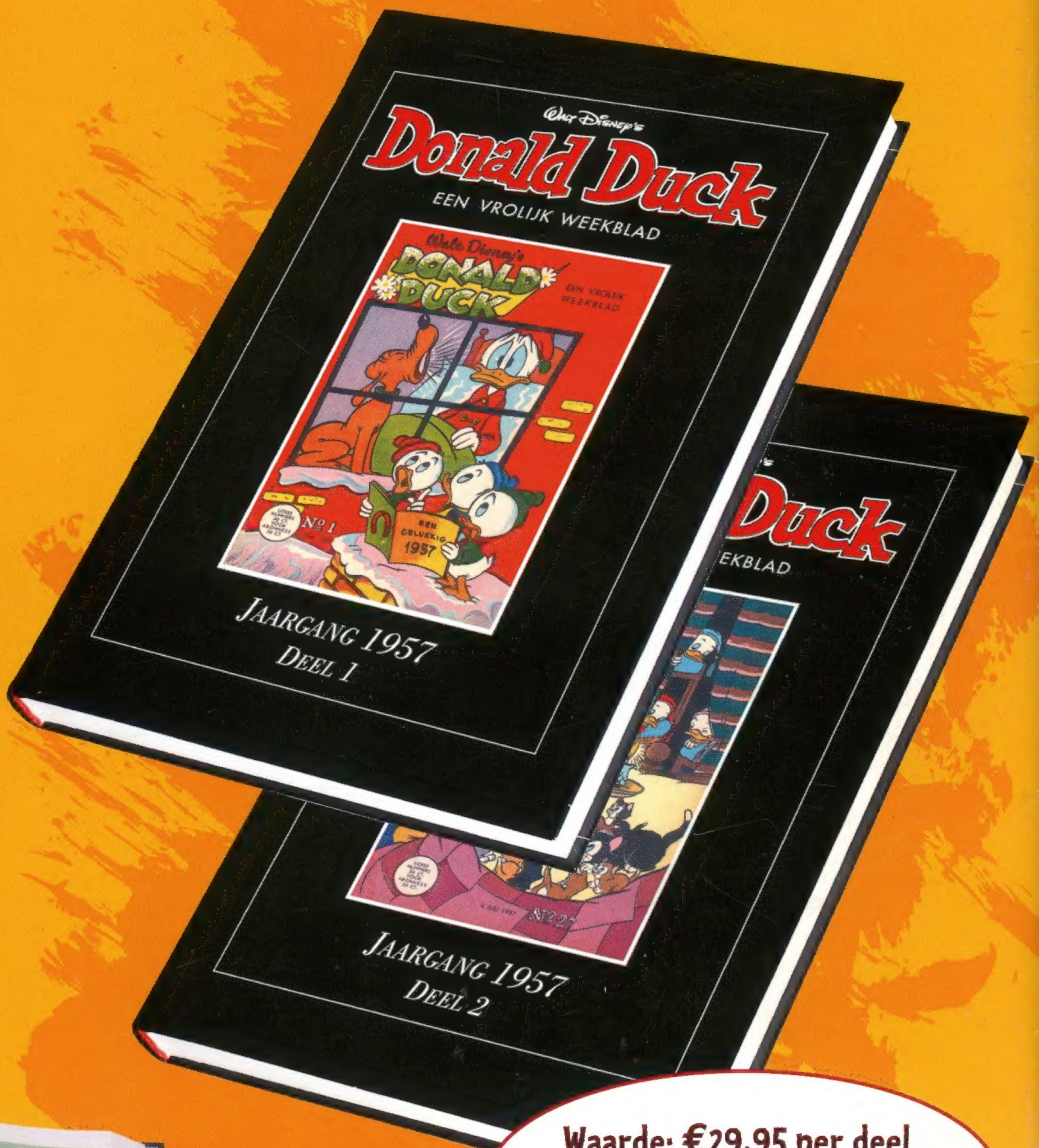

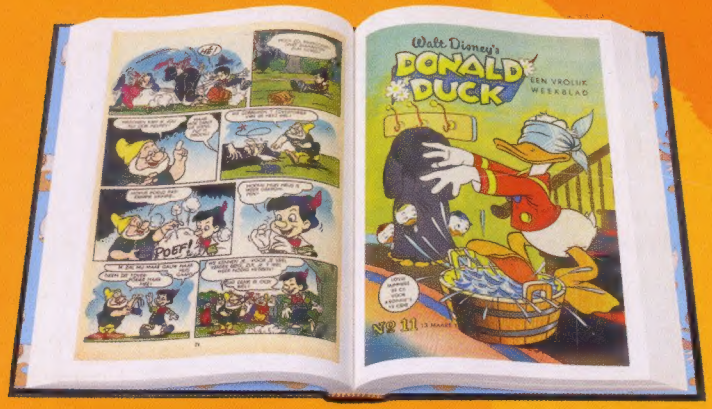

Waarde: €29,95 per deel
Met harde kaft
600 pagina's per deel

Surf voor een abonnement naar www.donaldduck.nl of bel 0800-5564444.

©Disney

Ben je al abonnee maar wil je deze boeken toch hebben?
Bestel ze eenvoudig via www.duckstadshop.nl